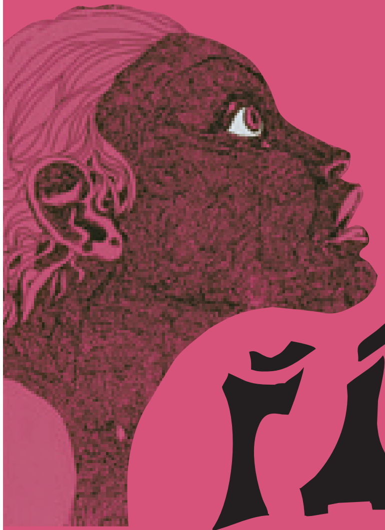


Drzá Cesta

◆ Bžezen 2002 ◆ číslo 2 ◆ cena25Kč/30Sk ◆



vydává: Feministická skupina 8. března, kontakt: fs8.brezna@centrum.cz, http://fs8brezna.ecn.cz

E D I T O R I A L

Vážení čtenáři a čtenářky,

Jak jste si již asi všimly/i, podařilo se nám vyprodukovat další číslo časopisu *Přímá Cesta* . Také jste si určitě museli všimnout, že jsme zdražili/y z 20 Kč na 25 Kč , a to bohužel z toho důvodu, že se nám peníze z minulého čísla nevrací,tak, jak jsme si představovaly/i.Toto druhé číslo jsme se rozhodly/i věnovat tématu pornografie. V hlavním článku nazvaném *Pornografie?!* se dočtete o argumentech pro a proti pornografii, o tom, jak je obecně na pornografii nahlíženo. Závěr článku hovoří o odmítnutí sexuální průmyslu, avšak ne pornografie jako takové, která může být nebo je součástí sexuálního života každého člověka . Další články (*Pornografie-pro a proti, Feminismus, pornografie a cenzura*),které se také týkají tématu nabízí názory a pohledy na toto téma z jiného pohledu a tentokrát jsou vesměs kladné. *Erotika versus pornografie* je článek převzatý z časopisu *Potměchuť* vysvětluje rozdíl mezi pornografií a erotikou. Erotika působí na člověka pozitivně, zatímco pornografie zobrazuje lidi, kteří se bičují, jsou spoutáni nebo se navzájem mučí.

Zajímavá je reakce na Hnutí pro život ČR, k níž jsme vám přidaly/i praktický dárek. V rubrice recenze jsme připravily/i knihu No logo aktivisky-novinářky, jak se sama nazývá, Naomi Klein.

Ani tentokrát nechybí teorie o anarchofeminismu a pokračování překladu z knihy *Silke Lohschelder - Auf den Spuren einer Utopie*. Do rubriky kultura jsme zařadily/i výstavu nazvanou *Surrealistická imaginace Emily Medkové-Tláskalové*. Literatura se věnuje knize *Fay Weldonové:Velké ženy*. Hudba se týká dívčí hardcorepunkové kapely *SPITBOY* a na závěr vás čeká recenze o filmu *OI!WARNING - život na vlastní nebezbečí*. Kauza o politickém vězni je tentokrát věnována Satpal Ramovi. A na závěr zveřejňujeme kampaň: REKLAMA-recept na dokonalost.

Také bychom se chtěli vyjádřit k otázce, která je nám často kladená, a to *proč se vyčleňujeme z anarchistického hnutí?* V tomto hnutí jsou málo zmiňována „feministická" témata jako rodina, sexualita, vzdělání, vzorce lidského chování... A ještě k osmému březnu: *V čem je datum 8.3 méně důležité než 1.5?*

Chápeme, že ta láska je důležitá, ale nejsme žádní hipíci. No, březen - za kamna vlezem, duben - ještě tam budem. Takže se nestihnem zamilovat, páč na to máme jen jednu noc!

A abyste věděli, kdo pro vás časopis připravuje tak zde zveřejňujeme: Redakce časopisu: Markéta, Tamara, Linda, Hedvika, Světlana. Korektorka: Markéta. Grafička: Katka. Ještě dodáváme známou větu že: Názory redakce se vždy nemusí zcela ztotožňovat s názory přispěvatelů!

Děkujeme všem přispěvatelům a přispěvatelkám.

OBSAH

PORNOGRAFIE !?

Pornografie?!

Akademický slovník cizích slov definuje pornografii jako: *„zpravidla neumělecké zdůraznění sexu v literatuře a umění vybočující z norem konvenční morálky*". Velmi důležitým aspektem této definice je pojem *„konvenční morálka"*, který napovídá, že zda to či ono je pornografií určují stávající společenské postoje většinové společnosti. Na začátku minulého století byly za pornografii považovány z dnešního hlediska i poměrně cudné fotografie nebo ilustrace žen s obnaženými ňadry, které jsou dnes považovány za lehce erotické obrázky. Pornografie bývá dělena do dvou kategorií: lehká (soft-core) a těžká (hard-core) pornografie. Jako lehká bývají označovány zobrazení obnažených žen a mužů (např. *Playboy*, *Penthouse* nebo dnes již neexistující *Playgirl*) a jako těžká pornografie detailní zobrazení ženských a mužských pohlavních orgánů v různých „akčních" situacích (např. *Leo*, *Extáze*,…). Řada protipornografických aktivistek (především pak feministických) kritizuje soft-core časopisy z toho důvodu, že je v nich téměř vždy zobrazována žena, která je pojímána jako objekt v podřadné pozici ve vztahu k muži. Je prezentována jako hračka sloužící muži pro jeho sobecké uspokojení. Velmi zajímavým faktem je, že některé autorky (např. L. Lederer, J. Bat-Ada) mezi lehké pornočasopisy zařazují také "prestižní" módní časopis *Vogue*. Většina pornografických produktů bývá určena mužům i ženám (ne však Playboy či Penthouse ty jsou výslovně určeny mužům) a to přímo jako česká verze magazínu *Hustler*, či nepřímo jsou takto mediálně prezentovány časopisy jako např.: *Leo*, *Inspirace*. Domnívám se však, že to je jen jakýsi marketingový tah, nebo aby se neřeklo, tak to je i pro „ty ženský". Pravdou však zůstává, že většinou bývají zobrazovány jako sexuální objekty ženy. Jsou zde jasně určeny gender role: v sexuálně vzrušivých scénách je zobrazována především žena a ta je objektem mužského uspokojení, muži jsou pak považováni za konzumenty. Další stinnou stránkou pornografie je časté využívánínásilí a sexuální zneužívání modelek/ů. Nejvýraznějším projevem je pornografie zobrazující děti, ale není ani jisté, zda se v této oblasti dobrovolně angažují i dospělí modelky/ové. Nejkřiklavějším příkladem násilí v pornografii je snuff porno. Pornografický produkt, zobrazující ženu, která je mučena, mrzačena a zavražděna za účelem sexuální stimulace konzumenta. V těchto případech se nejedná o žádné herecké výkony, ale o skutečné vraždy. Nakonec tohoto úvodu je třeba říci, že porno je v kapitalistickém systému produkt jako každý jiný a sexuální průmysl je velmi výnosnou podnikatelskou aktivitou.



Pornografie: pro a proti

Pornografie je ve společnosti vnímána jako něco negativního a je konzumována většinou potají. Nemá však pouze své odpůrce/kyně, ale i zastánce/kyně. Propornografické skupiny argumentují nejčastěji svobodou trhu a svobodou slova. Zákaz pornografie podle nich omezuje svobodu ve společnosti a je jedním z prvotních znaků totalitního společenského uspořádání. Nejvýraznější je tento argumentační styl v USA, odkud také pochází asi nejznámější spor o „svobodu slova": spor odpůrců/kyň pornografie s Larry Flyntem, vydavatelem časopisu *Hustler* (tímto případem se budu zabývat později). Neméně užívaným argumentem je, že pornografie slouží k uvolnění a ventilaci sexuálního napětí. Někteří (např. PhDr. Vladimir Taubner, CSc. v časopise *Policie: magazín pro otázky bezpečnosti*) dokonce uvádějí, že zpřístupnění pornoprodukce způsobilo v řadě zemí pokles násilí na ženách. Výše zmíněný odborník však také uvádí, že: *„Bohužel existuje také i brutální porno, které je opravdu schopno inspirovat násilnické chování (ale to se dříve muselo zrodit v hlavě násilníka)*."

Protipornografické skupiny se dají rozdělit na dvě kategorie: na skupiny, které protestují z náboženských a morálních důvodů. Často se jedná o různá naboženská uskupení či sdružení rodičů vystupující nejen proti pornu, ale také proti interrupcím, ženskému hnutí a dalším „neduhům" současné společnosti. Za nemorální považují nejen výrobce, ale také modelky/y. Druhou skupinu tvoří feministky/é. V tomto bodě je však třeba zdůraznit, že všechny/i zastánkyně/ci feministických myšlenek proti pornu nevystupují. Hovoří pak o pornografii určené ženám, která se vyznačuje jistými specifiky: sex v kontextu pocitů a vztahů, zachycení orgasmu ženy (nejen muže), rozkoš „vně falického režimu". Zástupkyněmi tohoto přístupu jsou také *Feminists against Censorship (Feministky proti cenzuře)*, které prosazují volné šíření erotických obrazů, pokud nikomu neubližují a jsou konzumovány z vlastní vůle. Uvádí, že existuje korelace mezi konzumací soft-core pornografie a úrovní rovnosti mužů a žen ve státech USA. Feministické antipornografické argumenty směřují především proti zobrazování žen v podřízených a často násilnických situacích. Pornografie má podle nich kořeny v nenávisti a násilí (Lederer 1980). J. Bet-Ada pornografii nazývá *sexploitation* (z anglického explotation – vykořisťování) a považuje ji za sexuální fašismus – jedním z předpokladů jsou zde lidé jako „jiní", což znamená méně než ty (J. Bet – Ada in Lederer 1980). Narozdíl od zastánců/kyň tvrdí, že násilné scény plodí skutečné násilí, legitimizují a povzbuzují k násilí na ženách. Dalším problémem je, že zeskutečňuje sexuální fantazie, které nelze v reálném sexuálním životě praktikovat. Část těchto odpůrkyň/ců bojuje za lepší zacházení s modelkami a modely a vystupuje proti zneužívání lidí v tomto průmyslu. Jiní však říkají, že nejde pouze o přímé porno aktéry, ale také o ženy a děti, které pornografie ohrožuje. Jednou z takových skupin jsou *Women Against Violence*

in Pornography and Media (Ženy proti násilí v pornografii a médiích). Tato organizace vznila v roce 1978 v San Francisku a sdružuje kolem tisíce žen. Zorganizovaly konferenci nazvanou *„Pornografie: feministická perspektiva"*. V rámci akce zorganizovaly také pochod *Take back the night (Vraťte nám zpátky noc)* přes oblast s řadou podniků z oblasti sexuálního průmyslu.

Lid versus Larry Flynt

V 70. letech vedly feministky především ve Velké Británii a USA kampaně proti pornografii. Požadovaly zejména legislativní změny v oblasti ochrany žen, na které pornografie negativně dopadá. Používaly při tom výše zmíněné argumenty: násilí zobrazované v pornografii podněcuje násilí v realitě a pornografická zobrazení degradují obraz ženy ve společnosti. Poměrně mediálně známou je kauza časopisu *Hustler* a jeho vydavatele Larryho Flynta. Část feministek/ů protestovala proti sexistickému a rasistickému obsahu tohoto časopisu. Právníci L. Flynta a on sám se obhajovali svobodou slova a tím, že pornografie je neškodná záležitost. O této kauze se začalo znovu diskutovat v 90. letech po uvedení filmu režiséra Miloše Formana *Lid versus Larry Flynt.* V hlavních rolích se objevily hollywoodské hvězdy, ale také např. manželka bývalého starosty New Yorku Giulianiho, L. Flynt byl filmovou společností, která film vyprodukovala, prezentován jako „poslední misionář". Hlavním argumentem bylo, že vydavatel časopisu *Hustler* je obráncem dodatku k prvnímu článku ústavy USA, který se týká svobody slova. Tento obraz přejala i česká média a pokud někde byl českému publiku přibližován fenomén časopisu *Hustler*, většinou se psalo o L. Flyntovi jako o bojovníkovi za svobodu slova a obsah časopisu byl prezentován jako soft-core porno. Např. v časopise Reflex se objevily fotografie titulních stran tohoto časopisu, které měli čtenářky/e přesvědčit, že *Hustler* je téměř umělecký časopis. Málokdo v České republice byl však obeznámen se skutečným obsahem časopisu. Je také nutno dodat, že česká verze časopisu je velmi odlišná a společný je pouze název. V americké verzi časopisu se často objevují rasistická vyobrazení: fotografie mladého afroameričana (buďme politicky korektní) leštícího penis bílému muži. Jako příklad propagace násilí na ženách může sloužit snímek „neslušný kulečník", který zobrazuje ženu znásilňovanou partou mužů na kulečníkovém stole. Několik měsíců poté došlo v jednom americkém státě ke skupinovému znásilnění ženy a odpovědí L. Flynta bylo publikování pohledu zobrazujícího jinou nahou ženu na kulečníkovém stole tentokrát s nápisem: „*Pozdrav z New Bedford, Massachusetts, města, které má v Americe prvenství v portugalském skupinovém znásilnění.*" (Aspekt) Výjimkou v tomto časopise nejsou ani zobrazení mučených a vražděných žen.

Neztotožňuji se s názorem, že legislativní zákaz pornografie či určitá omezení mohou přinést rozumné řešení v oblasti propagace sexismu, rasismu či násilí. Ale řadu argumentů feministek/ů upozorňujících na problematiku pornografie považuji za legitimní. Česká média dala prostor pouze jedné straně, spasiteli L. Flyntovi, a protestující označila za „hloupé feministky", které nemají nic jiného na práci.

Sexuální průmysl: NE!
Pornografie: proč NE?

K výše uvedeným argumentům protipornografických a propornografických skupin mám řadu výhrad. Důkazy o korelaci mezi šířením pornografie a snížením násilí na ženách či růstem rovnosti mužů a žen ve společnosti se mi zdají falešné, antipornografické skupiny jsou také často napojeny na organizace, které se angažují i v boji za legislativní zákaz interrupcí. Nesouhlasím však ani se snahami pornografii legislativně zakázat či omezovat.

Nejsem proti pornografii z principu. Není nic špatného na tom, pokud člověk využívá ve svém sexuálním životě pornografické materiály. Stavím se však proti mainstreamové pornografii, která je součástí sexuálního průmyslu. Tato pornografie je většinou zaměřena především na uspokojování konzumenta – muže, na tom by nebylo nic špatného, kdyby žena nevystupovala většinou v podřízené pozici. Pornografické materiály často zobrazují ženy, které jsou mučené a ponižované, propagují násilí na ženách – znásilnění, sexuální zneužívání (v časopisu *Hustler* byla velmi populární čtenářská soutěž *„About face"* o nejlepší pornografickou fotografii manželky, přítelkyně či sestry, ale objevily se zde také fotografie dcer). Extrémním vyjádřením je pak snuff porno či porno zobrazující děti. Při tvorbě pornografických materiálů jsou také často modelky/ové vykořisťováni/ny a zneužívání (hrají v nich např. lidé nacházející se v nepříznivých životních situacích - lidé závislí na drogách, lidé ve špatné finanční situaci atd.). Některé příspěvky v takto pojatých časopisech legitimizují dětskou prostituci, článek v časopisu Leo hovořil o tom, že nemusíte mít výčitky, pokud si v Mexiku nebo Thajsku koupíte třináctiletou dívku. Tamější dívky totiž dřív dospívají a mají velmi vyvinutý sexuální apetit.

Pokud chceme ve svém životě využívat pornografické materiály, co brání tomu, abychom si je vyráběli sami a spojili se s lidmi, kteří mají stejný zájem. Podmínkou by však mělo zůstat pravidlo: „Moje svoboda končí tam, kde začíná svoboda dalších osob." To samozřejmě vylučuje tvorbu materiálů, které jsou založeny na vyobrazování násilí na jiných osobách. Příkladem tohoto přístupu mohou být alternativní pornografické časopisy či filmy, které natáčejí a tvoří lidé pro „vlastní potěšení". Cílem u nich není finanční profit. Řadu takových materiálů vytváří lesbicky orientované ženy. To je možná dáno i tím, že většina pornografické produkce je určena pro muže – heterosexuály. Její součástí je řada „lesbických" snímků, ale ty slouží pro účely sexuálního uspokojení spíše mužských konzumentů. Jedním z takových časopisů je Lezzie Smut (jeho obálka a další fotografie ilustrují tento článek na obrázku, i naše titulní stránka je fotografií z tohoto časopisu), jeho součástí jsou nejen často odvážné fotografie, ale také literární tvorba – erotická i články o pornografii a spřízněných tématech. Takže cesta pro "politicky korektní" pornografii je možná tady.

Na závěr bych chtěla upozornit, že tento článek rozhodně není vyčerpávající studií na téma pornografie. Jeho velkým (a ne jediným) omezením je, že se vztahuje především na vzorce, které se objevují v pornografii určené pro heterosexuálně orientované muže. Mohli bychom si klást i další otázky jako např.: „Má existovat speciální pornografie pro ženy a muže? Chtějí vůbec ženy konzumovat pornografii? Je přijatelné zobrazovat násilné situace, ve kterých je omezována svoboda jednotlivce (např. znásilnění), i když jsou zcela fiktivní?…."

Linda

Zdroje:

1. *„Akademický slovník cizích slov"* (2001) Praha: Academia.
2. Aspekt (1998).
3. Hauserová, E. (1998). *„Přednáška o pornografii v Gender Studies, o. p. s."*
4. Lederer (Ed.), L. (1980). *„Take Back the Night: Women on Pornography"*. New York: William Morrow and Company.
5. *„Policie: magazín pro otázky bezpečnosti."*
6. Segal, L., McIntosh, M. (Ed.) (1993). *„Sex exposed: Sexuality and the Pornography Debate."* New Jersey: Rutgers University Pres



Své články a názory vázající se k Přímé Cestě posílejte na e-mailovou adresu: primacesta@centrum.cz, veškeré materiály objednávejte na adrese: fs.distribuce@centrum.cz.

PORNOGRAFIE - pro a proti...

Upozornění: pokavad se v tomto příspěvku mluví o "pornografii" a není výslovně uvedeno jinak, jsou tím myšlena taková díla, jehož vzniku se všechny na něm participující (na vzniku, distribuci a spotřebě a to přímo i nepřímo) subjekty zúčastnily dobrovolně. Pokavad se tyto subjekty neúčastní dobrovolně, problém není v pornografii jako takové, ale spíš v tom, že část tohoto světa je založena na vnucené vůli, autoritě, ekonomické, mocenské a genderové nadřazenosti a faktu, že velká část společnosti považuje skutečnost, že svět je rozdělen na ty, kteří vládnou a na ty, kteří jsou ovládaní, za v podstatě normální.

Co je to pornografie?

Etymologie slova pornografie je odvozena od řeckého porné (nevěstka) a grafó (píšu). Pokud slovo grafó rozšíříme v souladu s vývojem i na další možnosti záznamu informace, můžeme s mírnou nadsázkou prohlásit, že podle etymologie slova se jedná o takový artefakt, na němž se zobrazený subjekt chová jako děvka. To je ale velice problematické vzhledem k nemožnosti objektivně určit, co je to „chovat se jako děvka" a co už není.
Akademický slovník cizích slov říká o slově pornografie následující: zpravidla neumělecké zdůraznění sexu v literatuře a umění vybočující z norem konvenční morálky. Pokud pomineme absolutně vágní výraz „zpravidla neumělecké", minimálně proto, že dělení na umělecké a neumělecké je velice subjektivní a není ani bez zajímavosti, že právo rozhodovat (a následně pod hrozbou sankce vnucovat svůj postoj) si osobují takřka všechny vládnoucí režimy, problematické je i ono „vybočující z norem konvenční morálky". Při pohledu na mainstreamovou pornografii, a to i tzv. hardcore –pornografie taková, která zobrazuje genitálie ve vzájemném kontaktu resp. ztopořený penis, musíme dojít k závěru, že ani tato pornografie nezobrazuje nic, co by neviděl kterýkoli člověk, který měl být jednou v životě sex s jinou osobou než se svou vlastní a nebyla při tom naprostá tma. Protože mám oprávněný důvod domnívat se, že takových osob je v populaci s výjimkou malých dětí naprostá většina, lze na základě definice Akademického slovníku cizích slov dospět ke dvěma závěrům. Buď že zobrazení nebo jiné uchování toho, co zná z vlastního života většina populace, vybočuje z norem konvenční morálky nebo že je Akademický slovník cizích slov co se týče definice toho co je a co není pornografie úplně k ničemu.
Po delším uvažování jsem si nakonec utvořil definici vlastní. Pornografie je takový záznam na nosiči informací nebo prezentace v reálném čase, které vznikají nebo jsou druhotně šířeny s cílem navodit u příjemce sexuální vzrušení.



Historie pornografie

Díla, která můžeme označit za pornografická, se objevují už ve starověkém Egyptě, Indii, Řecku a Římě. Protože však v Indii a Egyptě měla tato díla spíš spirituální nebo rituální náboj a antika měla obecně k sexu a všemu souvisejícímu jiný vztah než



dnešní Euroamerická civilizace, není možné se o tuto historii ve vztahu k současnosti příliš opírat. Není to možné ani u tzv. přírodních národů, kde je explicitní sex důležitou stránkou ústní nebo umělecké (artefakty) tradice. To je ještě více patrné, vezmeme-li v úvahu fakt, že i řada dětských pohádek národů, které nepatří k evropo-křesťanskému kulturnímu okruhu, je plna sexu, incestu, sodomie, násilí a podobně. Ozvěny předkřesťanské kmenové tradice lze vystopovat i u pohádek z našeho kulturního okruhu i přesto, že byly postupně tlumeny a vyhlazovány křesťanskou morálkou. Co jiného je fakt, že draci žádají nevěsty (princezny) – pany, než to, že je pak někde v temných zákoutích svých doupat hodlají deflorovat, aby byli následně přemoženi a zabiti princem, který se pak ošemetné úlohy deflorace ujme místo monstra. Princ je obvykle „externista" z území cizího státu, kmene – mimochodem příchod cizince, řešitele situace je jedním z nejrozšířenějších mýtických prvků vůbec – tím je pak zajištěn i přísun nové krve a zvětšování panství. A pokavad není v pohádce explicitní motiv „partnerského" sexu a touhy, dá se sexuální podtext vystopovat i jinak. Co jiného je pohádka O Kocourovi v botách než přihlášení



se k fetišismu bot – retifismu. O Kocourovi v botách – O Kocourovi ve vysokých kožených botách – O Čičině ve vysokejch koženejch botách – vysoké kožené boty jako symbol moci a dominance. O Popelce a jejím čachrování se střevíčkem ani nemluvě. Bylo by poměrně logické, kdyby zábava pro děti (pohádky) a pro dospělé (pornografie) měly společné kořeny. Nic jiného nepůsobí na lidi tak přitažlivě jako triumvirát: peníze, sex a násilí - tři symboly moci. Vtírá se i otázka, zda současné pornofilmy plné mužů s velkými penisy, kteří vydrží souložit 80 minut v kuse v těch nejkrkolomnějších polohách, nejsou jen následovníci hrdinských a bohatýrských eposů.

Pornografická díla vznikala samozřejmě po celou dobu středověku, ale byla více méně omezena pro potřeby jejich autora nebo se šířila pokoutně – a to ještě velmi omezeně. Prvním mezníkem byla revoluce 1789 ve Francii, kdy došlo k radikální změně poměrů takřka přes noc a brzy se objevila i volně šířená pornografická díla – volnomyšlenkáři považovali explicitnost sexuální problematiky za součást osvobození člověka. Pádem Bastily osvobozený markýz de Sade navždy a nesmazatelně poznamenal tvář pornografie. Pokud se vám někdy dostane do rukou Justina (v kompletním vydání, ne zmršenina, která vyšla v roce 1990 v nakladatelství *Čtení na cesty*) nelitujte času a přečtete si ji. Velice propracované libertinsko-filozofické úvahy se neopakovatelným způsobem střídají s detailním líčením „menšinových sexuálních praktik". Tomuto rozvoji však rázně učinil přítrž vznik císařství.

Další vývojový skok nastal v druhé polovině 19. století s šířením fotografie. Muži s nakroucenými kníry a vlasy potřenými brilantinou souloží před objektivem s ženami s na dnešní dobu nezvykle širokými boky. Nevýhodou byla dlouhá, i několikaminutová expozice. Tento typ pornografie se jako menšinový žánr pod názvem „antique porn"

udržel dodnes a stále vznikají díla vytvořená v tomto stylu a šíří se i díla autentická.

Možná ještě významnější byl pro pornografii vznik filmu na přelomu devatenáctého a dvacátého století. V roce 1908 se koná ve Francii první (utajené) promítání pornofilmu. Jednalo se o nedochovaný snímek A l'ecu d'or ou La bonne auberge – U zlaťáku aneb Dobrý hostinec. Roku 1909 rozhání pařížská policie promítání (pederastického) porna. Z roku 1910 pochází první dochovaný pornofilm Grass Sandwich - *A Free Ride*. Filmy se promítaly buď v nevěstincích nebo v uzavřených kavárnách, popřípadě byly distribuovány zásilkovým prodejem. V šedesátých letech se stalo několik událostí, které významně ovlivnili další směřování pornofilmů: rozšířilo se užívání 8mm kamer, takže si pornofilm mohl natočit takřka každý - vniká tzv. amatérské porno (amateur porn). V roce 1972 jsou natočeny první dva vysloveně kultovní pornofilmy: *Deep Throat* a *Devil in Mrs Jones* – filmy, které svou estetikou ovlivnily porno na příštích 15 let a první opravdu masově známé pornofilmy. S rozšířením televize se liberalizuje kino – vznikají specializovaná kina na pro menšinové žánry – včetně porna. V roce 1973 je v Marseilles za obrovského zájmu promítán první pornofilm v kině. Dalším důležitým mezníkem je vznik videa. V roce 1979 je natočen film Inside Hollywood, který je určen pouze pro videodistribuci. Hlavní mužskou roli ztvárnil Ron Jeremy, jeden z nejznámějších mužských pornoherců, který kromě porna hraje v komediích typu *Ghost Busters*, ale ve své vlastní režii natáčí i dadaistické a velice vtipné snímky – nezřídka se sarkastickým politickým podtextem. Kdo v živote viděl 2 pornofilmy, tak na 95% viděl Rona Jeremyho – je to ten malý, obtloustlý, plešatý muž s vizáží italského prodavače na rybím trhu, s tělem pokrytým hustými chlupy a obrovským penisem. V prodeji jsou první videokamery a naplno propuká móda amatérského porna, hrají v něm rodiny, sousedi, přátelé, alkohol, třesoucí se obraz a zvuk nahrávaný na kamerový mikrofon. Tato móda je tak velká, že v profesionální produkci vznikají falešná amatérská porna. V roce 1984 je více filmů distribuováno na VHS než na filmu, který vymírá. V roce 1985 běží na placeném TV programu Canal Plus první pornofilm – rána z milosti filmové distribuci pornofilmů. 1992 - internet se demokratizuje a začíná vypadat tak, jak ho známe dnes.

Porno jako politikum a chiméra dětské pornografie

S kritikou pornografie se v podstatě setkáváme ze tří stran: jedním je pohled křesťansko-konzervativní, druhý má své kořeny ve feministickém hnutí resp. jeho větší části a tím třetím je restrikce pornografie ze strany státu.

Pokud neodbudeme křesťansko-konzervativní kritiku pornografie poukazem na fakt, že konzervativní křesťané jsou duchovními následovníky těch, kteří v historii osnovali perzekuci takových „zvráceností" jako je homosexualita, onanie, cizoložství a nemanželského pohlavnímu styku a těch milovníků bližního svého, kteří v konglomerátu se světskou mocí posílali takovéto „zvrhlíky" na mučidla nebo rovnou hranice – a dnes jen na něco takového nedisponují patřičnými převodovými pákami, tak se tedy svůj sklon k etickému a kulturního totalitářství snaží realizovat mj. na poli pornografie, zbude několik důvodů, kterými tyto kruhy kritiku pornografie zaštiťují. Pornografie je zvrhlá a vede lidi ke zvrhlosti. Pornografie kazí mládež. Pornografie je zvrhlá sama od sebe. Pro většinu konzervativních křesťanů je zvrhlá jakákoli sexuální aktivita, která se neodehrává v rámci manželského svazku a s úmyslem přivést na svět dítě. Nesetkal jsem se s žádnou prací, která by potvrzovala nebo se pokoušela potvrdit, že by konzumace pornografie v mladém věku vedla k problémům v pozdějším sexuálním životě. Pro opak svědčí třeba statistika *Světové zdravotnické organizace*, podle které patří státy s nejliberálnějším přístupem k pornografii



(Německo, Holandsko, Dánsko) mezi ty s nejnižším počtem interrupcí a ty, kde lidé zahajují sexuální život spíše později.

Druhým pohledem je feministická kritika pornografie, podle které je žena v pornografii degradována na pouhý objekt ukojení mužského chtíče a muži díky pornografii nutí ženy k sexuálním praktikám, které jsou jim nepříjemné nebo nepřirozené. Tato kritika staví na zcestné myšlence, že jsou to muži, kdo mají v hlavě tyto „prasárny" a že je ženská sexualita úplně odlišná, jakoby tlumenější. Příčinu tohoto názoru vidím v tom, že ženy po celou historii civilizace měli menší přístup k uspokojení svých sexuálních fantazií, ne že by je neměly, ale podřízené postavení v rámci rodiny a společnosti jim je nikdy neumožňovalo rozvíjet. Svou roli určitě sehrává i nižší ekonomická síla žen a jejich mobilita v rámci společnosti. Co je podle mého názoru nejtragičtější je to, že feministická kritika pornografie de facto podporuje konzervativní a tradiční pojetí ženské sexuality a staví ženu do postavení, kdy čeká, až jí nějaký muž sbalí, dostane a přeřízne. A žena, která se chová jinak, a tím narušuje tyto představy části feministického hnutí se pak v jeho očích stává minimálně velmi podezřelou, v horším případě děvkou, které bývá udělen politicky korektnější status „ona je promiskuitní". Ano, je zřejmé, že kdyby nebyla pornografie, bylo by jistě menší procento mužů, kterým by se hlavou honila myšlenka na anální sex, ale pokud někdo nutí ženu k něčemu, co dotyčná odmítá, tak asi nebude problém v pornografii.

Je pravda, že pornografie jako taková je založena na moci, na submisivitě a dominanci. Domnívám se ale, že se jedná o jiný typ moci než tu, která nás všechny vede k poslušnosti nechat se vykořisťovat, k honbě za konzumem (který je skutečnou příčinou toho, proč se část žen účinkujících v pornografii následně cítí zneužitých – drahé oblečení, život v relativním přepychu a to za zlomek času, který by jinak strávila většinou ostatních druhů námezdní práce). Celý systém hierarchizované moci je nastaven k získávání nebo udržování privilegovaného postavení, submisivita a dominance v pornografii je ale nástrojem k navození sexuálního vzrušení. Pokud tak subjekty jednají ze své vlastní svobodné vůle, nevidím v celé věci problém, pokud nejednají, je potom pornografie jen černým kozlem shozeným z kostelní věže, na kterého byly předtím vloženy veškeré hříchy. Madam Patricia, feministická aktivistka a lesbicky orientovaná sadomasochistka k problematice degradaci (žen) v pornografii na stránkách Re/Search (http://www.vsearchmedia.com/) říká: *"Západní vlády pokračují v tom, co dělali nacisté: sterilizují lidi, o kterých se prohlásí, že jsou nevhodní k reprodukci, posílají na smrt lidi, kteří pocházejí z etnických nebo náboženských menšin, perzekvují prostitutky. Sice neposílají lidi do plynu, ale vyhladoví je, neposkytnou jim práci, jejich děti umřou diky jejich rozhodnutí na podvýživu. A my místo toho, abychom se utkali s fašismem a fašistickou politikou, pořádáme hony na čarodějnice, na symboly. Sexuální fantazie prostě není politický čin."*

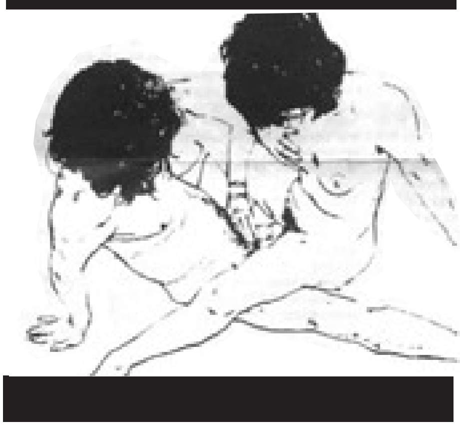
Poslední kategorií je restriktivní omezení ze strany státu. V televizi je zakázáno předvádění explicitně sexuálních aktivit před 22 hodinou. V praxi to vypadá: náznakový sex – kdykoli; zobrazení ženského genitálu v čistě sexuální konotaci – po desáté večer; ztopořený penis nebo penetrace – nikdy. Klasická ukázka mužského šovinismu.

Zajímavější je restrikce pornografie celkově. V ČR a v podstatě v celé Evropě zákon zamezuje šíření následujících druhů pornografie: zaměřené na moč a výkaly (piss, golden showers, scat, kaviar, shitsex), zvířata (animal, zoosex, bestiality), tvrdý sadomasochismus (hard SM, torture) a děti (lolitas, preteen). Ve všech případech kromě dětí je však uplatňována nepsaná dekriminalizace. Močení můžete vidět v řadě produktů takřka monopolního producenta tištěné pornografie - vydavatelství PK62 - v každé trafice, výkaly a tvrdé SM (o něco méně zvířátka) pak najdete v každé větší videopůjčovně. Zcela

odlišná je ale situace u tzv. dětské pornografie.

Pokusím se vysvětlit, proč v titulku nazývám dětskou pornografii chimérou. Domnívám se, že je na ní totiž kladen mnohem vetší důraz, než by odpovídalo jejímu významu. A také se domnívám, že se nejedná o náhodu, nýbrž o cílený postup. Kdysi jsem zaslechl názor, že s dětskou pornografií je to podobně jako s Chartou 77. Nikdo jí neviděl a každý ji odsuzuje. Přitom se do 80tých let jednalo o zcela běžně rozšířenou „podpultovku" v prodejnách a půjčovnách pornografie. V Dánsku byla dlouhá léta dětská pornografie dokonce legální. Vše se změnilo s nástupem civilního využívaní internetu na počátcích devadesátých let. Najednou se objevil hrozný problém, který bylo třeba řešit. Nejblíže k pravdě mají hlasy těch (například dlouholetého bojovníka proti establishmentu a pokrytectví establishmentu – Jello Biafry, bývalého zpěváka Dead Kennedys), kteří tvrdí, že vládnoucí elita si dětskou pornografii vzala jako záminku pro získání všeobecné souhlasu se sledováním a špiclováním na internetu a obratně využila faktu, že se zřejmě nenajde jedinec, který by schvaloval násilí na dětech. Mezi zobrazením sexu s „nedospělým" jedincem a násilím na něm bylo položeno rovnítko. Ve skutečnosti jsou pedofilové těmi posledními, kteří by měli zájem na ubližování lidem, které milují. Existují mezi nimi i jedinci se sklonem k sadismu, ovšem ti jsou mezi pedofily v naprostém opovržení. Nicméně je neustále vytvářen dojem, že pedofil = násilník. Není ani příliš překvapivé, že kdykoli se mluví o dětské pornografii, tak se mluví o dětské pornografii na internetu, který bývá prezentován buď jen jako hnízdiště pedofilů a extremistů všech ražení, nebo jako vhodný prostředek k nákupu (exemplárním příkladem je třeba současný „kurz" LN o internetu). Zajímavá věc nastane, když se pokusíte dětskou pornografii na internetu najít. Garantuji vám, že kromě fotografií polonahých dětí na pláži nebo zahradě (které má doma každý, kdo měl dítě a fotoaparát) a žen mezi 20ti a 40ti lety v bílých teniskách žádnou nenajdete.

Vlastimil Svoboda



Feminismus, pornografie a cenzura

Pornografií mám v tomto článku na mysli: explicitní popis nebo obraz sexuální aktivity v literatuře, filmu, atd…., jehož účelem je erotická spíše než estetická stimulace či vzrušení.

Dlouhou dobu byla diskuse ohledně pornografie zablokována mezi dvěmi pohledy a to mezi moralistickým a progresivním, ten první obhajující cenzuru a ten druhý svobodu slova. S růstem feministického hnutí a rostoucí debatou ohledně tohoto tématu se vykrystalizovaly nové pohledy na tuto problematiku. Feministické hnutí přidalo na důležitosti oběma stranám této debaty. Část feministického hnutí se pod heslem „feminismus a konservativismus - jeden boj" dala na stranu cenzury a ta druhá se pornografie z různých důvodů zastávala.

Zde nám půjde především o to podrobit kritice tu část feministického hnutí, jehož postoje akorát nahrávají moralistické pravici a útočením na pornografii se akorát vyhýbá opravdovým problémům. Půjde o to vyvrátit argumenty, na nichž se proti-pornografický diskurz zakládá, o to ukázat, že cenzura uškodí nejvíce právě feministkám/tům, a o názorech na to, jak by taková pornografie měla vypadat a v čem může být užitečná.

PROTI PORNOGRAFII?

Podle prvního z argumentů proti je pornografie nebezpečím pro morální pořádek. Zastánci tradičních hodnot mají svůj ideál společnosti vedené muži, kde silní muži produkují pro slabé oddané ženy, které se poslušně obracejí na své otce a poté své manžely. Muži a ženy musí žít v monogamních manželstvích nebo celibátu, a jakékoli vyjádření sexuality mimo tento tradiční model rodiny jakožto reprodukční jednotky je považováno za deviantní a musí být odsouzeno a potíráno.

Z této perspektivy je pornografie nebezpečím pro společnost a musí se zrušit. Pornografie prý „oslabuje respekt a víru v tradiční instituce jako manželství, tradiční vztahy mezi pohlavími a tradiční roli ženy". Sledování pornografie podle nich vede k jiné koncepci vztahů, k přehodnocení manželství, inspiruje k sexuální svobodě a oslabuje vůli mít děti. Zde se dá říci, že většina feministické a anarchistické literatury hlásala a požadovala to samé. Tato analýza tedy vyvolává dojem, že pornografie je knihovnou feministických a anarchistických materiálů.

Další z argumentů je, že pornografie podněcuje sexuální násilí na ženách, je příčinou znásilnění a zneužívání dětí. Násilí na ženách existuje již tisíce let a tedy dávno před komercionalizací pornografie, země kde je dnes pornografie nedostupná, jako například Saudská Arábie nebo Irán, se nedají považovat za oblast, kde by se tyto jevy nevyskytovali - spíše naopak. Muži nutili ženy k sexuálním i nesexuálním činům po století. Problém není v sexu, jak tvrdí Andrea Dworkin[1], ale v moci a síle, kterou muži proti ženám uplatňují a která je společností podporována. Tou hlavní příčinou těchto činů je především výchova, násilí doma a pozice, kterou žena zastávala v rodině a v okolí, v okolí, kterým každá generace prochází a určuje, jaký druh násilí a uplatňování moci je přijatelný. Je to především konzervativní způsob výchovy, hlavně v rodinách konzervativních pravicových rodičů se silnou náboženskou disciplínou, kde je lidem vštěpován negativní obraz pornografie, masturbace a sexuality, který poté promítají na ženu (základní problém - co se týká znásilnění a násilí v rodině), kde je dětem bráněno v návštěvě hodin sexuální výchovy a kde je učili, že sex je něco špatného a ženy, které ho mají rády jsou kurvy. V těchto rodinách se tvoří předsudky o tom, jakou roli má žena zastávat a co a jak dělat. Tomuto odpovídají i průzkumy provedené na toto téma: většina pachatelů sexuálních zločinů pochází z autoritářských rodin a mají negativní pohled na sexualitu a jedním z ukazatelů genderové nerovnosti je právě počet náboženských fundamentalistů[2] v oblasti. Rozhodně tedy ne pornografie, která nám předkládá spíše pravý opak.

Mluví se zde ještě o tom, jak pachatelé používají pornografii při trestném činu. Ano, je bezpochyby pravda, že se stává, že pachatel použije pornografii při činu, stejně jako je pravda, že někteří z nich používají citace z Bible, někteří kuchyňské nože, jiní zas lepící pásku nebo cigarety a většina nějakou řeč. A proto to všechno zakážeme používat?!

Další z řady argumentů je násilí na ženách a jejich ponižování v pornografických filmech. V této souvislosti jsou často zmiňovány sadomasochistické filmy. Tyto filmy jsou prý plné mučení, ponižování a dominance muže nad ženou (ty dva poslední se vytahují i na ostatní pornografii).

Toto ale není pravda. Za prvé sadomasochismus je jednou z plnohodnotných sexuálních orientací a ti lidé to dělají dobrovolně a proto že je to sexuálně uspokojuje. Za druhé právě pornografie nejčastěji představuje ženu jako sexuální bytost, jako nezávislou osobu kontrolující svůj život oddávající se sexu proto, že jí to baví, a právě sadomasochismus jí často představuje v dominantní roli. Rozhodně se tedy nedá říci, že pornografie ve spojení s násilím produkuje pachatele znásilnění, pro toto stačí porovnat Japonsko, kde je k dispozici o hodně násilnější pornografie než v USA, a počet znásilněných je 2,4 na 100 000 obyvatel, zatímco v USA tento počet dosahuje 34,5 na 100 000. Pravdou však zůstává, že lidé pracující v pornobyznysu jsou vykořisťováni zaměstnavateli stejně tak jako lidé pracující v továrně či na stavbě. Pornografie, striptýz či prostituce jsou sociálně odsuzovaná povolání, která jsou však ze své podstaty srovnatelná s ostatními společensky uznávanými způsoby obživy. Avedon Carol(3) v jednom ze svých rozhovorů mluví o své práci se sexuálními pracovnicemi a říká zde, že *„znala ženy, co šly pracovat jako prostitutky aby unikly kanclu"*. Ano, vykořisťování je formou násilí, násilí, které na nás páchá kapitalismus. Lidé si vybírají (pokud mají z čeho) mezi menším zlem a poté už jde jen o to, jakou má kdo vizi práce. *„Samozřejmě někdo není dělán na to být žebrákem z povolání a někdo na to být pornoherec/čka, ale jsou i lidé, kteří nejsou děláni na to pracovat v kanceláři, dělat sekretářku či dělníka v továrně a po pravdě - já neznám moc lidí, co by inspirovalo chodit makat do továrny"*. Ale tohle násilí se na pornografii neomezuje a není to násilí, o kterém kritici pornografie mluví.



CENZUROU K OSVOBOZENI ŽEN?

Historicky cenzura vždy poškodila ženy a nikdy díky ní neklesl sexismus ani násilí. Za posledních 25 let si ženy vybojovaly právo mluvit o sexu, reprodukci, antikoncepci a rozkoši. Omezení sexuálních materiálů, a to ať už v umění či komerční pornografii, je často prosazováno ve jménu „ochrany ženy". Tato omezení však nikterak nepomáhají propagovat ženskou rovnost a svobodu, ale pouze podětinští ženy. Názor, že myšlenky, informace či obrázky obsahující sex nutně ubližují ženám, akorát podpoří návrat k Viktoriánským stereotypům, ze kterých bylo tak těžké se vymanit. V předešlých staletích bylo o hodně víc omezení, než máme my dnes, a stejně tak bylo i o hodně víc diskriminace žen. Argument, že jsou lidé, kteří považují pornografii za nebezpečnou, ještě není důvod k její cenzuře - spíše naopak. Ano, pornografie je nebezpečná, protože popírá dnešní restriktivní pohled na sexualitu a zpochybňuje instituce, ke kterým se právě mocní snaží všem od malička vštěpovat respekt. Právě proto považuje tolik lidí feminismus či anarchismus za nebezpečný. A cenzura se vždy otočí právě proti těmto lidem - například v roce 1994 byla zrušena feministická emailová konference kvůli údajným „provokativním" myšlenkám, které se zde měli probírat.



Nové zákony akorát umožní státu nadále kontrolovat ženy a nahraje pravicovým silám v zemi. Cenzura je nebezpečný nástroj, který je především určen na utišení disentu, který se snaží bojovat s útlakem společnosti a státu, je to zbraň v rukou těch u moci. V Kanadě byly zabaveny feministické knihy a lesbické časopisy pod záštitou nově zavedených zákonů, které pomáhala vytvořit americká právnička pro-cenzuru, Catharine MacKinnon. Paradoxně byla mezi prvními postiženými i její kolegyně Andrea Dworkin a její dvě knihy proti-pornografii. Je též zajímavé, že většina kampaní za cenzuru se týká materiálů s politickou či sexuální tématikou a nikoho nenapadne požadovat zákaz náboženských přednášek, kde jsou vyslovovány neuvěřitelně sexistické, homofobní a ponižující věci, zatímco je zakázáno ukazovat milující se lidi.

Většina feministek proti-pornografii si neuvědomuje obrovský konflikt mezi moralistickou/autoritářskou vůlí cenzurovat a feministickou vůlí osvobodit ženu od tradiční sexuální role. Volají po hromadě cenzorů, kteří budou ostatním určovat, co budeme moci říkat, na co se koukat, co číst a co si myslet.

PORNOGRAFIE DNES A ZÍTRA

Je pravda, že jsou tu věci, které můžeme pornografii vyčítat. Některé už jsem zmínil, ale minimálně jedné jsem se ještě nevěnoval. Pornografie byla tradičně dominována muži, stejně tak jako většina ostatních médií. Odpověď na to však není volání po zrušení pornografie, ale spíše volání po lepší pornografii, která by zahrnovala i tu dělanou ženami pro ženy. Řešením pro špatnou pornografii je dobrá pornografie, osvobozená od sexismu, nikoli žádná pornografie. Tento sexismus jí však není „vrozený": Pro heterosexuálně orientované lidi existuje pornografie, kde jsou jak muži tak ženy, a to jak odděleně tak společně. Lesbická pornografie zobrazuje pouze ženy a ta pro gaye zas pouze muže. Sadomasochistická zase muže ovládané ženami stejně jako ženy muži. Žádná asymetrie mezi pohlavími nemusí být nutně přítomna. Fakt, že dnes pornografie zobrazuje především nahé ženy, je z části dána tím, že je to ze společenského a právního hlediska přijatelnější.

Přesto vše jsou v pornografii méně reprodukovány sexuální stereotypy než v ostatních médiích. Pornografie má jisté pozitivní poselství i ve své dnešní podobě: například ve společnosti velmi rozšířené přesvědčení, že muž, který zjistí, že ho žena podvedla, má právo ji zmlátit či zabít, se v pornografii nevyskytuje. Myšlenka někoho zabít jen proto, že se pomiloval s někým jiným, je zde úplně převrácena: když přijde muž domů a najde svou ženu s milencem, tak se pravděpodobně svleče a připojí, a to ať už po pozvání či z vlastní iniciativy, a bude vítán. Vždy je zde přítomna pozitivní myšlenka, že je v pořádku, když je sex zábavou a nejen fyzickým kontaktem určeným k reprodukci. Sex a sexualita jsou významnou součástí lidského života a radosti. Lidé musí být svobodni prozkoumávat a užívat si obojího bez překážek (dokud tím nikoho jiného neomezují). Způsob, jak tak činit, nebo spíš jeho část, je produkce či konzumace pornografie, která je ve své podstatě oslavou radosti, kterou sex přináší sám o sobě. Z tohoto pohledu je pornografie daleko od ponižování lidí a pomáhá lidem rozvíjet potěšení, které z toho mají (a ne všichni mají ze sexu potěšení). Bránit těmto

lidem k jejímu přístupu je bránit jim se realizovat, a tím je ponižovat. Je to forma snů a představ, které lidem probíhají hlavou, když masturbují či se milují.

Pornografii je též možno využít v sexuální výuce, která je nejlepší formou prevence sexuálně motivovaných trestných činů. Většina průzkumů ukazuje na to, že dětem je potřeba říct co nejdřív to, že sex není špatný a že může být dobrý pro oba, muže i ženu. Je potřeba, aby se rodiče či jakákoli jiná osoba, která se o dítě stará, s dětmi bavili o všem, na co děti narazí a to nejen co se sexuality týká. Skrývání všech sexuálních materiálů před dětmi velice zkomplikovalo programy sexuální výchovy, které by mohly dětem pomoci pochopit jejich sexualitu, a tak moci například rozpoznat nevhodné chování dospělého. Pokud mají dostatečné informace o problematice, může on či ona rozpoznat, že to, co se stalo, bylo špatné, a že je potřeba za někým zajít a věc řešit. Velmi pomůže, když dítě už zná terminologii, aby popsalo, co se stalo, a nedošlo tak k nedorozumění. Dodnes žádný výzkum nedokázal, že by seznámení s pornografií mohlo dětem jakkoli ublížit či je deformovat. Je to pochopitelné i z toho hlediska, že sex je aktivita, které by se klidně věnovali (existují společnosti, kde mezi dětmi dochází již od malička k pohlavním stykům v rámci různých her) (4) , a proto je těžké pochopit, jak by pouhé setkání s pornografií mohlo děti jakkoli poškodit.

Proto, aby se feminismus a anarchismus, jeden doplňující druhý, mohli stát progresivní a vizionářskou silou do budoucnosti v oblasti sexuality, musí se stavět proti cenzuře, požadovat dekriminalizaci prostituce a podporovat sexuální výchovu oproštěnou od sexistických předsudků. Dokud nejsme schopni řešit problémy týkající se sexuality, nemůžeme řešit problémy týkající se feminismu. Jedna z hlavních myšlenek feministického diskurzu byla vždy kritika stereotypu ženy jako bytosti odloučené od své sexuality, a to z toho důvodu, že sexualita je něco čistě mužského, co mají muži od žen obdržet. Je též důležité, aby si okolí uvědomilo, že proti-pornografický postoj není postojem celého feministického hnutí, ale jenom jedné jeho části.

Mělo by se vyhnout konzervativním pohledům, že muži jsou nebezpeční společnosti pokud masturbují nad sexuálními materiály a že právě toto povede k růstu potencionálních pachatelů sexuálních trestných činů v našem okolí, ale soustředit se na opravdové příčiny, jež vězí ve směsici odcizení a chudoby, nezaměstnanosti a beznaděje, která právě způsobuje růst kriminality. Důležité je též nespoléhat se na iluzorní ochranu ze strany státu a patriarchátu, která akorát celý problém prohlubuje a ještě více zamlžuje.

Ondra Volek

Poznámky:

(1) A.Dworkin je jedna z hlavních představitelek proti-pornografického proudu v USA. Podle ní je každý pohlavní styk ponižující a právě v sexu je pravý původ sexismu.
(2) Fundamentalismem zde nemyslím pouze hnutí typu Taliban ale i většinu ortodoxních katolíků, protestantů, židů či muslimů.
(3) Avedon Carol je členkou anglické skupiny Feminists Against Cenzorship zabývající se kampaní proti cenzuře, prací s lidmi pracujícími v sexuálních službách, a osvobozením žen. Vycházejí z anarchistických a radikálně levicových postojů.
(4) Pohlaví, gender a společnost. Ann Oakley

Erotika versus pornografie

Gloria Steinem

Představte si obrázky lidí, kteří se milují – skutečně milují. Zobrazeni mohou být mnoha způsoby, ale většinou z nich vycítíte vzájemnou radost, kontakt a vřelost, empatii k tělu a nervovým vláknům partnera, sdílenou smyslnost a spojení dvou lidí, kteří jsou spolu, protože spolu být chtějí.

Potom si představte zobrazení sexu, ve kterém se objevuje násilí a symboly nerovné moci. Tento podtext může být patrný na první pohled: rány bičem, spoutané osoby, mušení či vražda prezentované jako sexuální vzrušení, skutečná poranění a podlitiny nebo pohlavní zneužívání dětí dospělými z jejich pozice moci. Může však být i skrytý: naznačení různých třídních vrstev, ras mocenského postavení nebo jen různých póz k vyjádření vztahu dobyvatele a oběti, nerovnoměrná nahota, při které je jeden člověk nahý a bezbranný, zatímco druhý je chráněn svým oblečením, nebo jen fotografie samotné ženy vystavené na odiv neviděnému, ale mocnému divákovi, kterého se očividně snaží uspokojit. (Je zajímavé, že i když na fotografii vidíme jen samotnou ženu, obvykle poznáme, jestli z toho má potěšení ona sama anebo je vystavována pro potěšení jiných). Ale ať je tento podtext patrný či skrytý, nikdy zde nenajdeme mocensky vyvážený vztah či vzájemnou náklonnost. Velká část vzrušení a dramatického napětí totiž vyvěrá z představy, že jeden člověk ovládá druhého.

Mezi těmito dvěma druhy znázornění sexu je takový rozdíl jako mezi milováním a znásilněním, úctou a ponižováním, přátelstvím a otroctvím, rozkoší a bolestí. Přesto je mnozí lidé hází do jednoho pytle jako „pornografii“ nebo „obscénnost“, „erotiku“ nebo „názorný sex“, neboť pojmy sex a násilí jsou v jejich myslích nebezpečně propleteny a zaměňovány. Konec konců, aby si jedna skupina lidí udržela nezaslouženou nadvládu nad jinou skupinou, to přece vyžaduje násilí nebo alespoň hrozbu násilí. Navíc musí být tato hrozba co nejpřesvědčivější při intimním styku muže a ženy, kdy jim nejvíce hrozí, že jeden v druhém rozpoznají lidskost.

Zaměňování sexu a násilí je nejzřetelnější u všech forem sadomasochismu. Neschopnost empatie se rozrostla do takové míry, že mučitel či dokonce vrah může skutečně věřit, že bolest nebo ztráta života jsou přirozeným osudem jeho oběti; a tato oběť může postrádat tolik sebeúcty a citu pro empatický lidský kontakt, že si myslí, že za intimní styk a alespoň trochu pozornosti musí zaplatit bolestí a ztrátou svobody. Avšak ani v případě masochisty není pravděpodobné, že by očekával svou smrt. Přesto nám „snuff“ filmy (tj. pornografické filmy, při jejichž natáčení dochází ke skutečným vraždám, pozn. překl.) i většina současné pornografické literatury vnucují názor, že pomalá smrt sexuálním utýráním je vrcholným orgasmem a maximální rozkoší. Tento druh „sebevraždy“ je vyhrazen ženám. I když k sebevraždě inklinují daleko více muži, sebevražda muže není téměř nikdy prezentována jako sexuální rozkoš. Avšak sex je směšován s násilím a agresí i ve všech formách populární kultury a také v seriózních psychologických pracích a teoriích sexuálního chování. Názor, že agrese patří k mužské sexualitě a že pasivita či dokonce potřeba mužské agrese patří k ženské sexualitě, je součástí patriarchální kultury, ve které žijeme, knih, ze kterých se učíme a vzduchu, který dýcháme.

Dokonce i slova, jimiž vyjadřujeme své pocity, jsou zaplavena takovými premisami. Slova a fráze označující pohlavní styk jsou nejběžnějšími synonymy dobytí a pokoření (Dostal ji. Přeřízl ji. Sklátil ji.); sexuálně aktivní žena je děvka nebo nymfomanka, zatímco sexuálně aktivní muž je normální; a věcné i odborné líčení sexu

udržuje tyto role při životě – např. muž do ženy vždy proniká, i když by se dalo říct, že žena muže obemyká.

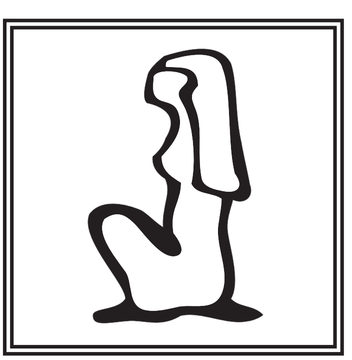
Oddělení sexu od násilí či od hrozby násilí bude pochopitelně trvat hodně dlouho. A protože tento proces napadá vlastní jádro mužské nadvlády a normativnosti, bude narážet na velký odpor.

My však máme svá těla a jejich zdravý instinkt, který nám může být dobrým vodítkem. Bolest nás varuje před tělesným postižením a nebezpečím. Pokud pro nás v dětství nebyl tento vjem spojen s intimitou, sotva si spleteme bolest s rozkoší a láskou. Když v sobě odhalíme svobodnou vůli a sílu, velmi pravděpodobně odhalíme také svoji iniciativnost a radost ze sexu. Až muži nebudou moci ovládat ženy a budou si muset najít identitu, která nespočívá v nadřazenosti, objeví také, že spolupráce je zajímavější než podrobení, že empatie k jejich partnerce zvyšuje i jejich radost a že úzkostný strach z toho, aby byli schopni „podat výkon", se postupně rozplývá spolu s konvenčními názory na maskulinitu.



Nejdůležitějšími bojovníky této nové sexuální revoluce však budou ženy. V sázce je totiž naše svoboda, náš život a naše radost.

Začali jsme oddělovat sex od násilí v oblastech, kde bezprostředně hrozí nebezpečí fyzického násilí: napadaly jsme posuzování znásilnění jakožto jediného zločinu, kterému pachatel nemůže z biologických příčin odolat a o který si snad oběť říká sama; odmítaly jsme, aby bylo bití žen klasifikováno jako „násilí v rodině" a ignorováno zákonem: poukázaly jsme na nucenou prostituci a sexuální otroctví jako na celostátní i mezinárodní zločiny. S výjimkou bití manželek byly tyto požadavky brány vážně, a to díky podpoře mužů, kteří chtěli potrestat druhé muže za to, že kradou jejich ženský majetek. Ženy mají doposud zřídkakdy tolik moci, aby jedna druhou mohla chránit.



Takové případy skutečně anti-ženského boje nás dovedly k propagandě, která k takovým postojům nabádá a legalizuje je – k pornografii. Právě když jsme začaly oddělovat znásilnění od sexu, uvědomily jsme si, že musíme najít nějaký způsob, jak oddělit pornografické zobrazení sexu jakožto zbraně proti ženám od zobrazení svobodně zvolené, vzájemné sexuality.

Klíč k řešení se nabízí v etymologii slov. Slovo pornografie pochází z řeckých slov porné (děvka, prostitutka nebo otrokyně ženského pohlaví) a graphos (psaní o něčem, popis). Pornografie tedy popisuje koupi sexu, což samo o sobě naznačuje nevyvážené mocenské vztahy, anebo sexuální otroctví.

Tato definice zahrnuje, anebo by měla zahrnovat, všechny případy takového ponižování, bez ohledu na to, zda otrokyněmi jsou ženy a dobyvateli muži nebo naopak. Zcela určitě například existuje homosexuální pornografie, kde jsou někteří muži zachyceni ve „femininní" roli oběti. Existuje také pornografie, ve které jsou tyto role převráceny, kde žena bičuje nebo týrá muže, i když je příznačné, že tento žánr vytvořili muži pro své vlastní potěšení, a ne ženy pro sebe, a že umožňuje mužům hrát si na oběti – avšak bez reálného nebezpečí. Existuje pravděpodobně i lesbická pornografie, kde jedna žena přijme maskulinní roli a z druhé ženy udělá svou oběť. Skutečnost, že ženy si takovou roli vyberou velmi zřídka, nelze vysvětlit nějakou biologickou nadřazeností, ale životem v kultuře, která ženy na násilí nenavyká. Ale ať je pohlaví účastníků jakékoli, veškerá pornografie napodobuje vzor žena-muž, dobyvatel-oběť, a téměř beze zbytku zobrazuje zotročenou ženu a jejího pána.



Dokonce i Prezidentská komise pro obscenitu a pornografii, jež bývá často nařčena, že ve svých zprávách zamlžuje či ignoruje očividné důkazy o existenci kauzálního vztahu mezi pornografií a násilím vůči ženám, definovala předmět svého pozorování jako zobrazení či slovní popis sexuálního chování, které „ponižujícím a zlehčujícím způsobem zpodobňuje roli a společenské postavení osob ženského pohlaví".

Zkrátka a dobře, v pornografii nejde o sex. Jde tu o zachování nerovnoměrného rozdělení moci mezi muži a ženami, což umožňuje a dokonce vyžaduje, aby byl sex využíván jako jedna z forem agrese. Slovem, které by dokázalo oddělit sex od násilí a dobýt zpět radost se sexu, by se mohlo stát slovo erotika. Pochází z řeckého slova eros (sexuální touha či vášnivá láska) a zahrnuje ideu lásky, svobodu volby a touhu po konkrétní milované osobě. Na rozdíl od pornografie e jejích odkazů na děvku či prostitutku nechává erotika otázku pohlaví zcela otevřenou. I když jak erotika, tak pornografie souvisí se slovním či grafickým popisem sexuálního chování, liší se od sebe jak pokoj s dveřmi otevřenými od pokoje zamčeného. Ten první může být člověku domovem, druhý však pouze vězením.

Potíž je v tom, že erotiky je tak málo. Ženy byly málokdy natolik svobodné, aby ve svém životě vyhledávaly erotickou rozkoš, neřkuli ji samy vytvářely ve světě filmu, časopisů, umění, knih, televize a populární kultury – tedy všech oblastí komunikace, kterým vládnou jen výjimečně. Některé ženy a muži se sice pokouší zobrazit rovnocenný erotický sex, avšak jejich díla dosud nejsou součástí populární kultury.

A potíž je také v tom, že pornografie je tak mnoho. Tento podzemní proud anti-ženské propagandy existující ve všech patriarchálních společnostech zaplavuje naše ulice, kina a dokonce i naše domovy. Možná je to tak ale lepší. Ženy už alespoň nemohou předstírat, že pornografie neexistuje. Musíme buďto přijmout naše vlastní ponižování a týrání, které se objevuje každý den na titulních stránkách časopisů a na televizních obrazovkách, anebo se musíme postavit na odpor. Sotva najdeme stánek, kde by nebyla vystavena ženská těla spoutaná řetězy, s roztaženýma nohama skýtajícíma podívanou pro dobyvačného pozorovatele, s pohmožděninami nebo na kolenou, křičící bolestí, ať už skutečnou nebo hranou, předstírající potěšení z něčeho, co je netěší. Stejné obrazy nám nabízejí premiérová kina, doma pak časopisy a videokazety. Dokonce i videohry nabízejí postavy jako usmívající se ženu spoutanou provazem a mužskou postavu s erekcí, přičemž cílem hry je co nejvícekrát tuto ženu znásilnit. (Tak jako mnoho jiné pornografie má i tato hra rasistický a sexistický podtext. Usměvavá žena je indiánská dívka, muž, který ji má znásilnit, je generál Custer, a hra se jmenuje „Custerova pomsta".) I když se snuff filmy , ve kterých jsou ženy vykuchány a nakonec zabity, promítají ilegálně (mimo jiné i proto, že nedávno bylo poblíž kůlny jednoho kalifornského filmaře objeveno velké množství hrobů zabitých žen), filmy, které simulují vraždy žen umučením, se stále těší velké oblibě. („Snuff" znamená v pornografickém slangu zabití ženy pro sexuální rozkoš. V tomto slově není cítit ani závažnost situace, která by byla navozena slovem vražda.) Stejně je tomu u dětských porno-filmů a časopisů, kde dospělí svlékají a pohlavně zneužívají děti. Vzrušujícím námětem často bývá, že „otec" znásilňuje „dceru". Některé dětské porno-časopisy radí, jakým způsobem lze pohlavně zneužít dítě, aniž by pachatel zanechal fyzický důkaz znásilnění. Předpokládá se totiž, že svědectví dítěte má ještě menší váhu než svědectví dospělé ženy.

Když čtete celkovou tržbu veškerého pornografického průmyslu, od časopisů jako *Playboy* a *Hustler* až po filmy typu *Love Gestapo Style*, vyjde vám ohromující částka osm miliard dolarů ročně, což je více než veškerá tržba tradičního filmového a gramofonového průmyslu dohromady. Skutečnost je ovšem taková, že velké množství

tradičních filmových a hudebních obrazů je také pornografických, od gynocidních obalů desek, jako např. přebal slavné desky *I'm „Black and Blue" from the Rolling Stones – and I Love It!* (s obrázkem polonahé černošky připoutané k židli), až po stovky hororů se sexuální tematikou pro teenagery, ve kterých umírají mladé ženy sadistickou smrtí a znásilnění není prezentováno jako zločin, ale jako sexuálně vzrušující zážitek. A to tato ohromující částka nezahrnuje tržbu údajně „literárních" druhů pornografie, jako např. *The Story of O (Příběh O)* nebo díla Markýza de Sade.

Nebyli bychom pobouřeni, kdyby byla námětem poloviny našich nejpopulárnějších filmů a časopisů nacistická propaganda opravňující mučení a zabíjení Židů? Neprotestovali bychom, kdyby tématem vysoce oceňovaných „klasických" románů byla propaganda Kukluxklanu, která hlásala a dokonce oslavovala zotročení černochů? Dobře víme, že takováto rasistická propaganda ospravedlňuje následné rasistické činy – pogromy a lynčování. Je také známo, že testovaní jedinci měli po shlédnutí filmů plných násilí větší tendenci násilné činy omlouvat a byli ochotnější takové činy páchat. Proč tedy jen v propagaci sexuální agrese vůči ženám všech ras nevidí „tradiční moudrost" žádné nebezpečí? Proč je pornografie jediným mediálním násilím, o němž se předpokládá, že je „pojistným ventilem" k ukojení „přirozené" agresivity mužů, která se nemůže jinde vybít?

Prvním důvodem je směšování veškerého sexu, který nevede k početí, s pornografií. Lidé, kteří tvrdošíjně zastávají názor, že jediným morálním účelem sexu je plodit děti, označují jakýkoli popis sexuálního chování či nahoty za pornografii nebo obscénnost, anebo dokonce prohlašují, že jakékoli zobrazení sexuality či nahoty se příčí Boží vůli.

Zdá se, že lidé jsou jedinými živočichy, kteří zakouší stejně silný pohlavní pud a rozkoš v době, kdy mohou i nemohou počít. Ostatní zvířata prochází obdobím rujnosti a říje. Lidé ne.

Tak, jak se v průběhu naší evoluční cesty vyvíjela specificky lidská kapacita pro jazyk, plánování, paměť a vynalézavost, tak se vyvíjela i sexualita jako jedna z forem vyjadřování, jako způsob komunikace, který lze od reproduktivních potřeb oddělit. Pro lidi může sexualita znamenat, a často i znamená, vzájemné pouto objevování podobností a sdílení emocí.

Sexualita se spolu s dalšími lidskými specifiky vyvíjela díky lidské schopnosti měnit lidské prostředí, fyzicky se mu přizpůsobit, a tak nakonec ovlivnit svou vlastní evoluci. Emočním důsledkem této spirálovité odbočky od ostatních živočichů však je, že nyní oscilujeme mezi obdobím objevování svých specifických schopností a obdobím pocitu osamělosti v neznámém světě, který jsme si sami vytvořili, pocitu strachu, který nás občas nutí hledat útěchu ve zvířecím světě a nabádá nás hledat v něm podobnost, která tam není.

Charakteristickým znakem lidského světa je například oddělování „hry" od „práce". Stejné povahy je i rozdíl mezi uměním a přírodou, intelektuálním a fyzickým výkonem. Lidé proto oslavují hru, umění a myšlení jako příjemné a významné kroky do neznáma. Nicméně jakýkoli přechodný problém nás opět dovede k nostalgii po naší zvířecí minulosti a k přesvědčení, že základy přežití, příroda a fyzická práce jsou jakýmsi způsobem hodnotnější či dokonce morálnější.

Stejně tak jsme prozkoumali i naši sexualitu jako oddělitelnou od početí: příjemný, empatický a důležitý most, který nás spojuje s ostatními jedinci našeho živočišného druhu. Přesto nás chvílemi přepadá atavistické podezření, že sex je nekompletní či dokonce nezákonný a Bohem zavrhovaný, pokud nekončí nebo nemůže skončit početím.

Není divu, že tak odlišné pojmy jako „erotika" a „pornografie" jsou zaměňovány. Oba totiž pokládají za samozřejmé, že sex může být od početí oddělen, že lidská sexualita má i jiný smysl a cíl. To je také hlavním důvodem, proč mohou být oba tyto pojmy – dokonce i současnou kulturou – stále ještě zavrhovány jako stejným dílem obscénní a nemorální. Takovéto všeobecné zavrhování veškeré sexuality, jež se neváže k plození (a k patriarchálnímu manželství, kde jsou děti řádným „majetkem" mužů), se rozšířilo díky současnému odporu vůči nezávislosti žen. Lidé, kteří nesouhlasí s rovnoprávností žen, nejenže odsuzují sexuální výchovu a plánované rodičovství jako pornografické, ale pokouší se pomocí zákonů proti obscénnosti zastavit rozesílání informací o antikoncepci poštou. Bojí se totiž, že kdyby ženy skutečně získaly autonomní moc a mohly si samy určovat svůj sexuální a reproduktivní život (to znamená, kdyby měly v moci svá těla a tím i možnosti reprodukce), byla by celá struktura patriarchální společnosti zničena. Terčem těchto skupin je jakýkoli sex či nahota ležící mimo kontext patriarchálního manželství a povinného plození dětí.

Nepřekvapí ani, že tento nábožensky založený fyzický odpor má svůj světský intelektuální protějšek, který značně spoléhá na aplikaci „přirozeného" chování určitých vybraných částí zvířecího světa na lidi. To je však problematické samo o sobě. Takováto bádání Lvů Tygrovičů dávají svůj politický záměr nejjasněji najevo tím, jaká zvířata si vybírají a na jaké z jejich zvyků kladou důraz. Například u některých druhů primátů ošetřují samci svá novorozeňata, lví samci se starají o mláďata, slonice často velí stádu a samci tuňáků dělají kromě rození doslova vše, od sezení na vejcích až po obětování vlastních blan pro výživu nových přírůstků. Proto se možná tolik mužských šovinistů zabývá raději šimpanzi a paviány (z nichž mnozí jsou pozorováni v zajetí za netypických podmínek), neboť u těchto druhů mají samci vhodné dominantní postavení. Z jejich bádání pak vyplývá, že ženy by měly přijmout svůj živočišný osud, což znamená zůstat sexuálně závislé a zasvětit svůj život plození a výchově dětí.

Kdo chce takovýmto represím a reakcím oponovat, může být zlákán pokušením pouze zaměnit termíny a prohlásit, že veškerý sex je dobrý. Ve skutečnosti může být tato lidská činnost tak tvořivá či ničivá, morální či nemorální, jako kterákoli jiná činnost. Sex jakožto komunikace vysílá tak rozdílná poselství, jakými jsou vzájemná radost a nadvláda, život a smrt, „erotika" a „pornografie".

Druhým důvodem, proč není propagace sexuální agrese zpochybňována, je strach z omezování občanských svobod. Toto znepokojení a starost o soukromí pramení z představy, že protest proti pornografii narušuje soukromý sexuální život a napadá filosofii vzrušení kdekoli a čímkoli. Lidé, kteří se považují za přátele pokroku a občanských svobod, mohou být také znepokojeni kvůli třídní zaujatosti a tvrdit, že pornografie je jenom „erotika dělníků". Někdy mohou použít prostý argument, že oni sami mají pornografii rádi a proto má pornografie svou oprávněnost. Nejčastěji však jejich opozice staví na strachu z cenzury, z omezování svobody tisku a porušování prvního dodatku americké ústavy, který zaručuje svobodu projevu.

V každém případě lze těmto námitkám liberálů čelit mnohem snadněji než námitkám těch, kteří koncept rovnosti odmítají, protože se jejich námitky nezakládají na skutečnosti. Je sice pravda, že nezávislost a autonomie žen by zbourala celou patriarchální společnost; tím jsou konzervativci právem znepokojeni. Není však pravda, že pornografie je soukromou záležitostí. Kdyby se jednalo pouze o muže, kteří píší někde v ústraní šovinistickou literaturu, aby zmírnili svoje sexuální trable, vyvolalo by to sice mezi ženami smutek a ostražitost, ale ne zlost, pobouření a strach jako při konfrontaci s hlásáním sexuálního fašismu v novinových stáncích, na plátnech kin a televizních obrazovkách. Lokální regulace veřejného vystavování pornografie není prosazována, sexuální otroctví a zneužívání dětí zůstává nepotrestáno, násilné využívání mladistvých bezdomovců policie ignoruje a mučení či vražda prostitutek pro sexuální vzrušení mužů bývá zastřena jakousi utěšující představou, že tyto ženy si o to řekly samy.

Ve všech ostatních oblastech soukromí je omezování jedinců porušením jejich práv a bezpečí. To musí platit i o pornografii. V tuto chvíli však pornografie těmto pravidlům nepodléhá, jako by existovala téměř mimo svět zákonů.

Pokud jde o třídní zaujatost, nelze prostě a jednoduše říci, že pornografie je erotika s nižším vzděláním. Z původu slov pornografie a erotika i ze způsobu, jakým je feministky bojující proti pornografii opatrně používají, vyplývá, že rozdíl mezi těmito slovy není umělecký ani ekonomický, ale je to rozdíl v jejich samé podstatě. V pornografii jde o dominanci. V erotice jde o vzájemnost. (Každý muž, který je schopen vcítit se do pocitů ženy, tento rozdíl snadno

rozpozná, když se podívá na fotografii či film a představí si sám sebe na místě ženy. Vyšlo najevo, že muži nemajetní a diskriminovaní jsou schopnější takové empatie více než muži zámožní.) Nejlépe tuto záležitost ozřejmuje fakt, že argument o třídní předpojatosti obvykle vznášejí liberálové obhajující pornografii jménem dělnické třídy, a ne samotní mluvčí dělníků.

Názor, že pornografie je v pořádku, protože se lidem líbí, je ve zdrcující většině pochopitelně názor mužů. Od doby, kdy se Kinsey začal tímto tématem zabývat, až do současnosti výzkum potvrdil, že pornografii kupují muži a že většinu mužů vzrušuje, zatímco většinu žen pornografie rozčiluje, ponižuje a vůbec nevzrušuje. Bylo tomu tak, i když ženám ukazovali sexuálně explicitní materiál, ve kterém mohla být zahrnuta i erotika, neboť Kinsey spolu s ostatními nečinil mezi těmito pojmy žádný rozdíl. Kdyby takové výjimečné případy rovnocenného sexu zcela zmizely, mohla by pornografie pro většinu žen sloužit jako terapie na odpor k sexu. Přesto mnoho mužů i někteří psychologové považují ženy, které nevzrušuje jejich vlastní útlak, za prudérní, frigidní nebo celkově nezdravé. Ti stejní muži budou však už sotva tvrdit, že antisemitská a rasistická literatura má své oprávnění, protože se jim líbí, nebo že chtějí, aby jejich děti přijaly stejné názory na lidi jiných ras a společenských tříd jako ty, které byly vnuceny jim. Potíž je v tom, že ponižování žen všech ras je stále ještě považováno za normální.

Ještě je zde několik žen, které pornografie vzrušuje a které jsou rozzlobeny, že ostatní ženy nevzrušuje. Část jejich zlosti však plyne z nedorozumění: nesouhlas s pornografií neznamená odsuzování žen, které byly vychovávány k víře, že sex a dominance jsou dvě strany téže mince, ale nesouhlas s názorem, že takováto dominance je jedinou formou, jakou se normální sexualita může projevovat. Někdy pochází jejich zlost z podceňování sebe samých: když je žena vzrušena fantazií o znásilnění, neznamená to, že chce být znásilněna. Jak upozornila Robin Morgan, charakteristickým znakem fantazie je, že ji člověk sám ovládá. Jak muži tak ženy si vysnívají fantazie o znásilnění, ve kterých pasivně vyčkávají, zatímco ostatní jednají podle jejich nevyslovených přání – ale stále to jsou jejich přání. Určité množství zlosti, obzvláště pokud pochází od žen, které se považují za feministky, je způsobeno neochotou rozlišovat mezi tím, co pro nás platí dnes, a tím, co by mohlo někdy v budoucnosti přinést zlepšení pro všechny ženy. Dnes například ženu přitahují muži, kteří jsou vyšší, silnější a starší než ona, a ona přesto ví, že takovéto povrchní omezování výběru mužů, které má ráda a s kterými se ráda miluje, nebude ve svobodnější a méně konvenční budoucnosti existovat. Podobně mohou některé lesbické páry napodobovat mužské a ženské vzory chování, které byly naším jediným modelem pro intimní vztahy, ať už heterosexuální či nikoli, a přesto mohou tyto staré vzory vidět bez závoje a snažit se je zrovnoprávnit. Neznamená to, že ženy, které nachází v pornografii zalíbení, nemohou být zároveň feministkami, ale že musíme samotnou pornografii rozpoznat jako nepřítele bezpečnosti a rovnoprávnosti žen, a tudíž i jako nepřítele feminismu.

Nakonec tu máme poslední argument proti feministickým anti-pornografickým kampaním odvolávající se na první dodatek ústavy. Je to nejúctyhodnější veřejná opozice, ale také opozice nejméně opodstatněná.

Feministické skupiny neusilují o cenzuru pornografie, ani o cenzuru nacistické literatury či rasistické propagandy Kukluxklanu. Jednak proto, že jakákoli společenská definice pornografie v patriarchální společnosti (nebo definice rasistické literatury v rasistické společnosti) by s velkou pravděpodobností poškodila ty nepravé. Svobodně zvolené homosexuální vyjádření by mohlo být považováno za více pornografické než „snuff" filmy a osvětové kurzy o antikoncepci pro mladistvé za obscénnější než sexuální otroctví. Kromě toho by cenzura sama o sobě, i kdyby byla řádně definována, jen zatlačila pornografii do větší ilegality a tím – podle vzoru obchodu s drogami – i k větší lukrativnosti. Nejdůležitější však je, že první dodatek ústavy je součástí prohlášení o právech jednotlivců na ochranu před státní intervencí, které se feminismus snaží rozšiřovat, a ne oklešťovat: např. právo žen svobodně se rozhodnout, zda a kdy budou mít děti. Když protestujeme proti pornografii a informujeme o tom ostatní, jako to dělám teď já, posilujeme první dodatek ústavy tím, že ho používáme v praxi.

Jedinými právnickými kroky, které zatím feministky navrhly, jsou trestní stíhání výrobců pornografie, kteří jsou obviněni z vraždy či těžkého ublížení na těle, trestní stíhání lidí, kteří zneužívají nezletilé děti, prosazování již existujících regulačních a dalších zákonů, které jsou zatím ignorovány díky uplácení státních úředníků a placení obrovského nájemného pornografickým magnátům, a uplatňování statutu veřejného pohoršení, který vyžaduje, aby pornografie nebyla vystavována na veřejných místech, kde se pohledu na ni nelze vyhnout. Všechna tato opatření posilují existující zákon a žádné z nich nemůže být interpretováno jako ohrožení prvního dodatku americké ústavy.

Příčinu této polemiky mohla způsobit kouřová clona zahalující jádro věci. Tak jako někteří ohleduplní bojovníci za občanskou svobodu odsuzovali feministické kampaně proti znásilňování jakožto snahu, která skončí uvězňováním mužů tmavé pleti a nemajetných anebo poskytne další záminky k trestu smrti, tak jsou odsuzovány i současné anti-pornografické kampaně. Ve skutečnosti však větší publicita věnovaná znásilnění odhalila skutečnost, že psychiatři, pedagogové a jiní odborníci bílé pleti mají násilnické sklony jako kdokoli jiný, a provedené změny v zákoně zredukovaly tresty na ty, které jsou přiměřenější a budou tudíž snáze uplatňovány. Úsilí feministek přivodilo také změnu v definici znásilnění, a to tak, aby i muži byli chráněni.

I když neexistují statistiky o spotřebitelích pornografie, prodavači, majitelé kin, dealeři s videokazetami, zaměstnanci zásilkových domů a další lidé, kteří této klientele slouží, mluví obvykle o jejich solidnosti, jejich profesionálním postavení, oblecích, diplomatkách, bílé pleti a dalších charakteristických znacích střední vrstvy. Například poslední odhalené promítání „snuff" filmu ukazujícího skutečnou vraždu se uskutečnilo při promítání pornografických filmů pořádaném vysoce postaveným společníkem jedné vážené právnické firmy. Tuto akci pořádal pravidelně jednou za měsíc pro skupinu svých přátel včetně jiných právníků a soudců. Jeden z přítomných ve své výpovědi uvedl, že mnozí byli „v rozpacích" a „nevěděli, co říci". Avšak nikdo z přítomných neprotestoval, natož aby svědectví o vraždě poskytl policii. I když určité množství znepokojení kvůli cenzuře může být upřímné (buď je výsledkem lživých zpráv o tom, že feministky bojující proti pornografii skutečně vyžadují cenzuru, anebo pramení ze zaměňování feministických skupin s pravicovými, které pornografii jednak chybně definují, jednak chtějí cenzurovat), jeho velká část je patrně pouze záminkou k zachování pornografického státu quo.

Vypadá to, že překážky bránící útoku na pornografii se nápadně podobají rozdělování žen na panny nebo děvky, což dříve byly pro ženy jediné možnosti volby. Pravice tvrdí, že vše, co není panenské či mateřské, je pornografie, a proto vedou všeobecnou kampaň proti sexualitě a nahotě. Levice tvrdí, že pokud je sex definován muži, tak je v pořádku, a proto pornografii hájí. Ženy, které se nechtějí stát oběťmi, a muži, které ponižuje tyto oběti z žen dělat, čeká dlouhý boj. Pornografie bude existovat, dokud budou chlapci přesvědčováni, že měřítkem mužství je ovládnutí a podrobení žen, dokud bude společnost odměňovat muže, kteří vědí, že úspěch či dokonce jakákoli činnost – jak v sexu, tak i v jiných oblastech života – závisí na podřízenosti žen.

Nyní však máme možnost vylíčit naše rozhořčení a oddělit sex od násilí. Nebojíme se veřejně demonstrovat proti pornografii, vykázat pornografické filmy a časopisy ze svých domovů, bojkotovat jejich dodavatele, jednat třebas i se svými přáteli a členy rodiny, kteří pornografii podporují, tak, jako bychom jednali s člověkem, který našel zalíbení v nacistické literatuře či učení Kukluxklanu.

Dokud definitivně neoddělíme sexualitu od agrese, bude tu více pornografie a méně erotiky. V postelích se budou odehrávat malé vraždy a velmi málo lásky.

Převzato z časopisu *Potměchuť*, téma: sexualita ženy.
Překlad Pavla Buchtová

POPKULTURA a PORNOGRAFIE

Jsou to známé osobnosti. Lidé, jejichž jména zná několik miliónů lidí. Modly dnešní konzumní společnosti, která se dívá na svět kolem skrz televizní obrazovku. Vypadají jako z jiného, lepšího světa. Celebrity - samozvaní polobozi. V dnešní době jich není zrovna málo. Soupeří spolu, prožívají svůj život v záři reflektorů. Snaží se zvyšovat svou tržní cenu skandály, výstřelky, snaží se být nějakým způsobem originální, lišit se, upozorňovat na sebe něčím „novým a neotřelým."

Nemusíte se o ně zajímat, jsou vám ukazovány na každém rohu, ať chcete nebo ne. Celá tato popkultura není založena na ničem hlubším než na bohapustém kšeftu, obchodu s vkusem dnešní společnosti.
Všechno se kolem tohoto Kšeftu točí: herec nebo herečka může hrát sebelépe, vždy bude jen součástí Kšeftu, politik může mít sebevíce na mysli dobro občanů (jak pošetilé na něco takového myslet), je jenom součástí mašinérie podporující Kšeft, modelka může mít „krásné" tělo, vkusné oblečení na něm, stejně je jen kus masa, který bezduše podporuje Kšeft, zpěvák či zpěvačka může mít krásný hlas a psát oduševnělé texty, vždy jde stejně jen o Kšeft.
Bez posluhování Kšeftu prostě nemají šanci.

Chcete se tomu vzepřít? Potom vás ukamenují ve jménu udržení Kšeftu navždy. Všichni a všechno v této společnosti podporuje Kšeft.



La Cicciolina. Řím. 1987
Kandidátka Cicciolina s obnaženými ňadry a paží vítězně vztyčenou nad hlavou se objevila před davem coby socha sexuální svobody.

Pornografie sama o sobě je také pouze součástí mnoha odvětví Kšeftu. Sexuální vzrušení je vděčným prodejním artiklem. Nevím, kolik erotických a porno časopisů, videokazet a dalších materiálů se ročně na světě prodá, ale určitě neuvěřitelné množství.

Definicí pornografie je zdůraznění sexu vybočujícího z norem konvenční morálky. Pokud z této definice vycházíme, najdeme tu perfektní spojení něčeho, co se prodá vždy – sexu se „znekonvenčněním" hvězd.

Není náhodou, že jsou dnes s naprostou samozřejmostí mezi populární osobnosti počítáni a jako hvězdy uznáváni pornoherci a pornoherečky, kteří se velmi rychle začlenili do nekonečné řady zpěváků/zpěvaček, herců/hereček, modelů/modelek atd. Ale funguje to i opačně: Jakákoli celebrita se změní v pornohvězdu, bude-li to Kšeft vyžadovat. Všechno, co je průměrnému člověku dnešní společnosti předkládáno je jen výtvorem a přitom udržovatelem Kšeftu. Tak to do sebe pumpujme a kupujme si všechno, co se nám nabízí, Kšeft bude mít radost!

Leny

HNUTÍ PRO ŽIVOT ČR

Chceme-li zničit národ, musíme nejprve zničit jeho morálku a padne nám do klína jako zralé ovoce.

V. I. Lenin

Tento citát si Hnutí pro život zvolilo na své internetové stránky jako memento. Proč jsem ho ale nalezla zrovna tam? Důvod si mohu jedině domýšlet, mám však za to, že impulsem byla domněnka, že právě Hnutí pro život ČR je jakýmsi ochráncem morálky českého národa.

Ve svých materiálech nešetří výrazy jako je úcta k životu, přirozenost, dobrovolnost, solidarita... samá hezká slova, je ale až zarážející, jak rozdílné mohou být výklady na první pohled tak jednoznačných slov.

Hnutí pro život je dobrovolné sdružení občanů se zájmem šířit a prosazovat úctu k lidskému životu od početí až do přirozené smrti, není vázáno na žádnou politickou stranu ani mezinárodní organizaci, není spojeno s žádnou církví ani náboženským hnutím a financováno je jen drobnými dárci. Toť ve zkratce základní informace, které o sobě samém občanské sdružení poskytuje. Zdá se to podezřelé skutečně jen mně? Je to všechno tak docela pravda? Co znamená „šířit a prosazovat úctu k lidskému životu od početí až do přirozené smrti"?

Podle toho, jak jsem pochopila, co se nám snaží HPŽ ČR sdělit, jedná se o sdružení většinou věřících lidí, kteří jsou o své pravdě natolik přesvědčeni, že chtějí rozhodovat za většinu společnosti. A to ať už se to týká možnosti volby potratu či antikoncepce. Ačkoli si myslím, že svými aktivitami, jimiž se snaží docílit legislativního zákazu možnosti umělého přerušení těhotenství, je toto hnutí dostatečně známo, přesto se i u tématiky potratů na chvíli zastavím.

UMĚLÉ PŘERUŠENÍ TĚHOTENSTVÍ

Na podzim loňského roku uveřejnilo Hnutí pro život v deníku Britské listy zprávu o výsledcích výzkumu prováděného agenturou TNS - Factum týkajícího se názorů občanů na počátek lidského života. Závěrem tohoto výzkumu bylo tvrzení, že podle dvou třetin občanů začíná lidský život okamžikem početí. K tomu, jak podivným způsobem byly výsledky výzkumu prezentovány, že chyběla spousta nezbytných údajů a jak prazvláštně se názory zástupkyně Hnutí pro život prolínaly s výzkumem samotným se nehodlám už dále vyjadřovat, udělala to již jedna členka Feministické skupiny 8. března a jsem pevně přesvědčena, že argumentační boj vyhrála na plné čáře (lze naleznout na http://fs8brezna.ecn.cz), spíše mě zarážejí vývody, které toto hnutí (nebo spíše Zdeňka Rybová?) učinilo. Nejprve se nám snaží namluvit, že ve výzkumu se neodráželo vzdělání, věk či sociální postavení respondentů, ale spíše „etická vyspělost", což si nedokáži vysvětlit jinak, než jako snahu probudit v člověku pocit viny a zařadit ho mezi ty „méně etické", jestliže vůbec pomýšlí na potrat jako na jednu z možností. Dále se nám snaží vnutit názor, že potraty jsou naším právním systémem považovány za společenské dobro. Vážně nevím, odkud hnutí čerpá, pokud s takovou jistotou něco podobného tvrdí. Je z toho jasně patrná snaha přesvědčit lidi o tom, že dovolit potrat znamená prosazovat potrat jako něco správného. Už jenom z toho je zřejmé, že máme co dočinění se skutečně demagogickým sdružením.

HPŽ ČR se domnívá, že umělé přerušení těhotenství je něco morálně nepřijatelného a že by měla být zakázána jakákoli možnost jej podstoupit. Na jejich internetových stránkách jsem usilovně hledala, zdali přece jenom nenaleznu nějaké výjimky. A po nějaké době jsem byla odměněna. Musím se předem omluvit těm, kteří jsou v oboru vzděláni a uvést na pravou míru skutečnost, že já nikoli. Jsou jen tři přesně definované okolnosti, za kterých je potrat přípustný: mimoděložní těhotenství, zásnět hroznová a akutně vzniklý či vzplanuvší onkologický proces. K posledním dvěma případům se vztahuje moje neznalost a nedokáži posoudit, jestli se týkají matky či plodu. Každopádně pokud by se někdo domníval, že „povoleným" důvodem může být vážné poškození plodu, dostane se mu odpovědi, že nemocný život se má léčit, nikoli usmrtit, pokud někdo namítne, že to může být (a samozřejmě je) rizikové pro matku, odpovědí bude jistota, že oba životy jsou rovnocenné a kdože nám prý dává právo rozhodovat, který je důležitější. Jedině v případě, že bude absolutně jisté, že oba životy zároveň existovat nemohou, má „přednost" ten, u kterého je větší pravděpodobnost přežití, což bývá matka. A to jsou právě tyto případy. Jsem sama komu se to zdá trochu málo? A jsem sama komu dochází, že s každým přibývajícím dnem se riziko zvětšuje? A že konflikt životů může nastat třeba taky až teprve když bude už na umělé přerušení těhotenství pozdě?

Jsem přesvědčena o tom, že pokud je někdo toho názoru, že tyto případy jsou jediné morálně čisté důvody k potratu, má na to právo a má samozřejmě právo na to, se podle toho řídit, stejně tak jsem ale přesvědčena o tom, že když má někdo jiný důvod, který uzná za vhodný, měl by mít možnost zákrok podstoupit. Uráží mě, když Hnutí pro život jakýkoli jiný názor než pro institucionální zákaz umělého přerušení těhotenství označuje za pro-potratový. Ačkoli můžu sama za sebe říct, že jsem proti potratům a sama bych ho nikdy nepodstoupila (ale - jak už řekl někdo přede mnou - kdo může říct nikdy?), trvám na tom, že každý má mít právo volby.

Hnutí Prolife ve svých materiálech sází na nevědomost většiny obyvatelstva a je naprosto zřejmé, že se snaží s lidmi manipulovat. Ačkoli se považuji za poměrně silnou a nelehko ovlivnitelnou osobu, cítila jsem se skutečně zvláštně, když jsem nalistovala stranu s metodami umělých potratů v České republice, která je doplněna velkými barevnými fotografiemi. Obrázky jsou skutečně velmi emotivní a popisky k nim velmi expresivní a člověk se neubrání pocitu, že se děje něco vážně otřesného, pokud se *„do děložního hrdla vsune silná vývěva, podobná vysavači, ale s 29krát silnějším účinkem. Vývěva roztrhá dítě na kousky a vysaje je do nádoby."* Nedivím se, že člověk slabší nátury, který se dostane do „spárů" tohoto sdružení, odmítá odevzdat své tělo tomuto vysavači.



Potrat vysátím

Zdá se mi, že vidění světa Hnutím pro život je velmi zjednodušené a omezuje se jen na dobré a špatné. Dobré je donosit dítě za každou cenu a špatné je uměle těhotenství přerušit. Skutečnost, že svět není černobílý, zůstává tomuto hnutí utajena. Myslím, že potrat je velmi špatné řešení, stejně tak si ale myslím, že díky sociálním podmínkám (nejen) v České republice existuje i řada jiných důvodů (než jen výše zmíněné tři), které mohou vést k rozhodnutí pro toto velmi špatné řešení. A je naší povinností snažit se eliminovat příčiny vedoucí k tomuto rozhodnutí, nikoli zakazovat možnost se pro něj rozhodnout.

ANTIKONCEPCE

Dalším trnem v oku je pro HPŽ antikoncepce. Tvrdí, že za propagací antikoncepce stojí peníze a sobectví. Přestože musím říct, že s mnohými tvrzeními souhlasím, je pro mne absolutně nepřijatelný způsob argumentace, že pokud za propagací (!) výrobku stojí peníze, je špatný výrobek. Co se týká sobectví, opět nejsem schopna pochopit, kdo je sobecký ke komu. Uživatelé k nenarozenému životu? Nezdrženlivý k sexuálně zdrženlivému? Muž k ženě či žena k muži nebo snad žena k ženě či muž k muži? Předpokládám, že poslední dvě zmiňované možnosti asi ne, to je totiž těžký hřích a hříchem možná je i jen na to pomyslet (Sodoma Gomora!). Každopádně tvrzení proti jsou plna emotivních výrazů a různých polopravd. Hnutí sází na vyjádření gynekoložky a argumentuje tedy z pozice odborníka, přesto však i mně, jakožto laikovi, je jasné, že mluvíme-li o abortivním účinku antikoncepce, není možné hovořit o „usmrcování již počatého dítěte(!)". A podobně bych mohla pokračovat i dále.

Způsob, jakým se snaží Prolife působit na potenciální členy, je mnohdy úplně nelogický. Pokusím se jej ve zkratce vyjádřit: Masivní používání antikoncepce bývá považováno za řešení problematiky potratů,

je to ovšem omyl, protože žádná antikoncepce (vyjma stoprocentní zdrženlivosti) není absolutně spolehlivá, a právě v případě selhání nastává situace, ve které se většina rozhodne pro potrat. Není to tedy řešení této problematiky, ale spíše prohlubování, protože díky ní dochází naopak k většímu počtu potratů. A ten kdo tvrdí opak, je hnán touhou po zisku či svou sobeckostí a v jejich zájmu nám lže. To, že podle HPŽ bývá nechtěně počaté dítě nemilováno a vnímáno jako zlo zejména u nesezdaných(!) párů, už snad není třeba ani komentovat.

Byla bych s to pochopit, že zástupci tohoto sdružení odmítají hormonální antikoncepci. Z jejich pohledu totiž není jen proti početí, ale i proti životu. V mnoha případech totiž dochází k abortivnímu účinku, jinými slovy že je narušen transport oplodněného vajíčka vejcovodem, hormony poruší sliznici dělohy natolik, že plod nemá možnost do ní vrůst, čímž dochází k jeho usmrcení. Tímto argumentují i proti známé pilulce RU 486. Ze stejných důvodů útočí i proti asi nejužívanějšímu druhu hormonální antikoncepce Mercilon. Co ale nemohu pochopit je skutečnost, že odmítají i bariérovou antikoncepci. Jejich argumenty jsou jednak alergie na latexový materiál a jednak neúplnost tělesné jednoty. Oběma druhům



ochrany připisují zvyšování promiskuity, zbavování odpovědnosti a prohlubování lehkomyslnosti. Co dodat? Proti umělé antikoncepci pravděpodobně není Hnutí pro život ČR institucionálně a neprosazuje (zatím) její zákaz, rozhodně ale jako „morálně čisté" uznává jen přirozené metody. Oněmi přirozenými metodami je v tomto případě asi myšlena stoprocentní zdrženlivost až do manželství. A potom - děj se vůle Boží.

PORNOGRAFIE

Názor hnutí na pornografii by se na první pohled mohl zdát dosti podobný názorům mnoha feministek, nicméně při bližším pročtení materiálů není těžké naleznout značné nesrovnalosti. Ačkoli uvádí, že tam, *„kde neexistuje převažující přesvědčení o škodlivosti určitého jevu, je zákon jen nedokonalým nástrojem spravedlnosti"*, z textů jasně vyplývá, že jsou pro zákaz prodeje pornografie. Ačkoli říkají, že pornografie ponižuje ženy, jedním dechem dodávají, že zvyšuje promiskuitu, evokuje dětské násilí a snižuje věk prvních sexuálních zkušeností. Samozřejmě také nedělají rozdíl mezi různými druhy pornografie a odsuzují porno jako takové, nikoli jako součást sexuálního průmyslu. Neleží jim na srdci, zda-li to model/ka dělá dobrovolně či nikoli ani skutečnost, že v podřízené roli bývá většinou žena a že často bývá znázorňováno sexuální násilí. O názoru příznivce Hnutí pro život mnohé vypovídá úryvek z textu: *„Lidé, kteří degradovali sex na zcela animální úroveň, ať si svoje virtuální krasavice prohlížejí v soukromí svých rozpadlých domácností a neinfikují tím svoje okolí pod vznešenou nálepkou svobody slova."* Dokonce se ani netají tím, že vědí, že legislativní zákaz či omezení prodeje pornografie problém nevyřeší. Jak jinak by mohl někdo napsat: *„Je zapotřebí zatlačit prodej pornografie z veřejných míst do soukromí."*

Myslím, že bych mohla ještě dále pokračovat, protože témat je mnoho a jistě by se nalezlo spousta zajímavých a dalo by se říci snad i humorných názorů tohoto hnutí, cílem tohoto článku ale nebylo podrobně je popsat, nýbrž spíše otevřít prostor pro diskusi. Budu ráda, když se setkám s odezvou.

Na závěr si však nemohu odpustit pár citací z dopisu bývalé feministky, nynější členky hnutí Prolife:

„...feminismus vymývá ženám mozek a ony si pak myslí že nepotřebují muže, děti nebo manželství."

„Od doby, kdy jsem přijala fakt, že Bůh určil manžela za hlavu naší rodiny, cítím vnitřní pokoj."

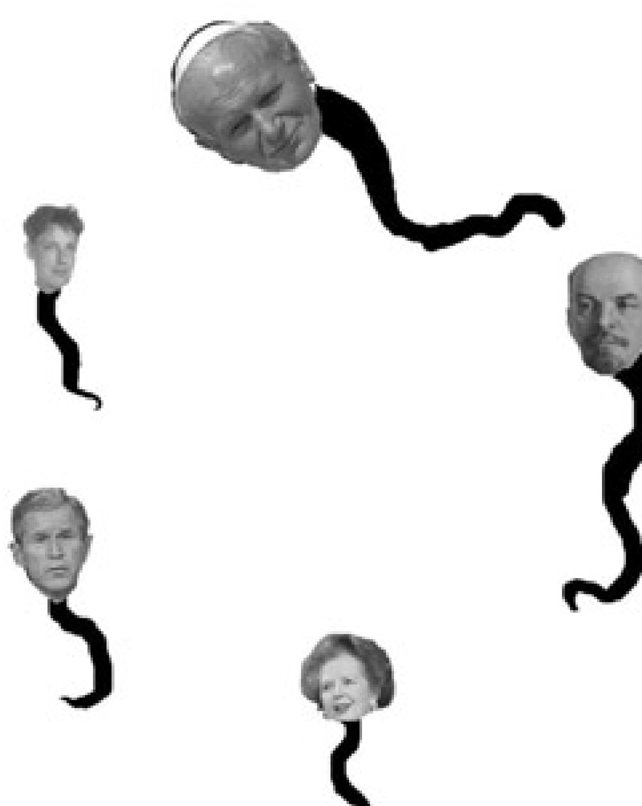
„Opravdu nechápu, proč feminismus zaujal tak mnoho žen, ale vím, že je produktem tzv. sexuální revoluce šedesátých let."

„Muži mají zabudovanou potřebu podporovat a ochraňovat své ženy a děti, tak jako ženy mají zabudovanou potřebu vychovávat děti a být milovány mužem. Muži a ženy byli stvořeni různým způsobem a žádná feministická teorie to nemůže změnit."

Nezbývá než doufat, že mozek nás feministek ještě není tak vymyt, aby podlehl těmto propagandistickým textům a nechal se odradit od cesty nejen k odstranění tradičních rolí ale i k celospolečenské změně.

Markéta

NEDOVOLME, ABY SE TITO DÁLE ROZMNOŽOVALI/Y!!!



No logo
Naomi Klein

Možná jste si na povrchu zatím ničeho nevšimli, ale pod povrchem, tam už to vře.

Indonéský spisovatel Mangunwijaya, 1998

Britské vydání knihy NO LOGO kanadské novinářky Naomi Klein počátkem podzimu 2000 vzbudilo velký poprask. Byla to první kniha otevřeně popisující zrod antiglobalizačního hnutí. Žádný zuřivý manifest. Kniha založená na desítkách rozhovorů s mladými aktivisty, manažery reklamních agentur, odborovými předáky, řediteli nadnárodních společností. Její publikování bylo načasováno jako bomba – v Praze v těch dnech probíhalo zasedání Světové banky a MMF. V této atmosféře bylo NO LOGO prohlášeno antikorporativistickou biblí.

Bibli ve Velké Británii vydalo nakladatelství Flamingo, součást gigantu HarperCollins vlastněného mediálním magnátem Murdochem. Jestli existuje na světě nějaká opravdu echt korporace, je to právě HarperCollins. Ale autorka knihy tvrdí, že nikdo jiný o No Logo neměl na Ostrovech zájem a smlouvu s vydavatelem podepsala s tím, že pasáže o Murdochově království zůstanou bez zásahu. Tak došlo k tomu, že kniha, jež se stala součástí antiglobalizačního hnutí, se ke svým čtenářům dostala typickou cestou celostránkové reklamy.

Naomi Klein v knize přiznává, že jako dospívající byla jednou z těch mallových krys, hypnotizovaných značkovými výrobky a nábožně sledujících ze zadního sedadla automobilu neónová loga fast foodů a čerpacích stanic podél dálnice. Avšak z omámené teenagerky se stala aktivistka, jež se podílela na protestních akcích v září 2000 v Praze.

Označkované figuríny

Kleinová upozorňuje, že astronomický nárůst bohatství a kulturního vlivu nadnárodních společností v posledních patnácti letech má počátek v jednoduché, zdánlivě neškodné myšlence, vyvinuté teoretiky managementu v polovině 80. let. Myšlence, že úspěšná korporace musí produkovat především značky (brands) jako protiklad výrobků.

Právě v té době se objevuje nový druh společností, pro něž je výroba zboží v rámci jejich ekonomických operací pouhou vedlejší záležitostí. Firmy jako Nike, Microsoft, Intel aj. si díky tehdy nedávným vítězstvím v oblasti liberalizace trhu a reformy pracovního práva mohly nechat vyrábět své produkty smluvními partnery, často zaoceánskými. Společnosti začaly vytvářet „životní styly". Rozhodujícím se stal marketing.

A tak Nike neprodává boty na běhání – Nike je „a sport company", která se snaží zákazníky podpořit, aby začali sportovat, a tím v sobě našli své lepší já. Levi's Jeans ze stejného důvodu čeká v poslední dekádě 20. století nemilé překvapení: tržby začínají rapidně klesat. Důvod? Levisky jsou bytelné džíny do přírody, ale neopřádá je žádný mýtus. Naopak Diesel Jeans stoupají v oblibě. Vlastník této firmy hrdě prohlašuje: *„Vytvořili jsme životní styl, vytvořili jsme hnutí."*

Vůbec nejdál došel Tommy Hilfiger. Výroba oblečení jej totiž zaměstnává méně než podepisování kontraktů. Firma pracuje zásadně prostřednictvím licenčních smluv – Jockey International vyrábí Hilfiger spodní prádlo, Pepe Jeans London vyrábí Hilfiger džíny, Oxford Industries vyrábí Tommy trička, Stride Rite Corp. Hilfiger boty. Tommy Hilfiger nevyrábí nic!

Devadesátá léta jsou podle Kleinové specifická tím, že už nestačí, aby byl výrobek spojen s určitou asociací. Tato asociace se nyní musí stát realitou. Vzniká svět chodících označkovaných figurín, oblečení se proměňuje v nosič značkových nápisů. A tak Nike platí v roce 1992 Michaelu Jordanovi za propagaci tenisek více (20 mil. USD) než třiceti tisícům indonéských dělníků, jež je vyrobili.

A tohle lidi štve, tvrdí Kleinová a poukazuje na řadu protestních akcí probíhajících před supermarkety a v univerzitních kampusech (české univerzity ovšem žádné kampusy nemají). Fajn, koupíme si vaše tenisky, ale nechte naše mozky na pokoji, říkají podle ní otrávení mladí zákazníci, kteří začínají formovat hnutí proti korporacím a všemocným značkám. Hnutí, které poprvé v historii zasáhne opravdu celý svět.

Novodobé chrámy

Kleinová odhaluje, jak velké značky prostřednictvím fúzí vytlačují drobné obchodníky a přebírají kontrolu nad většinou fyzického prostoru. Například síť kaváren Starbucks (poté, co si vytvořila image pohodového prostředí s ethno nádechem) nasytí trh v určité oblasti a donutí místní kavárny zavřít krám. Zákazníkům se smršťuje výběr na několik všudypřítomných řetězců.

Supermarkety si vybírají zboží podle toho, nakolik zapadá do jejich „filosofie". Sítě obchodů Blockbuster a Wal-mart, obě pocházející z křesťanské líhně Texasu a Arkansasu, se vymezují jako „rodinné obchody". Stejně tak Kmart, který se ovšem počátkem letošního roku přihlásil do vládního programu pro krachující firmy.

Kleinová zjistila, že Kmart odmítl prodej alba skupiny Prodigy s písněmi „Funky Shit" a „Smart My Bitch Up", stejně tak album Nirvany s názvem „In Utero", neboť na přebalu cd byly vyobrazeny lidské zárodky. Kapely tedy z komerčních důvodů vydaly nové, upravené verze. Neobjevit se na regálech obchodů typu Kmart, by totiž znamenalo rychlou smrt. Magazíny jako *Cosmopolitan* dokonce posílají návrhy titulních stran připravovaných čísel na schválení do hypermarketů, neboť nechtějí riskovat finanční ztráty v případě, že by tyto obchody odmítly číslo prodávat.

Vždyť obří nákupní haly, tzv. mally, se stávají novými veřejnými prostory, dosahujícími významu středověkých katedrál. Lidé sem chodí za nákupy i zábavou. Rodina zde vzrušujícím způsobem stráví celou sobotu. *„Chceme, aby náš mall nebyl pouhý obchod, ale místo, kde se lidé setkávají. Není jen místem pro nákupy, ale místem pro samotné bytí,"* otevřeně prohlašuje viceprezident Virgin Entertainment Group.

Vzkvétající odvětví copyrightu

V bláznovství značek a image se autorská práva stala pro jejich vlastníky doslova zlatým dolem. Dochází tudíž k řadě kuriózních situací, nad nimiž zůstává rozum stát.

Společnost Barney ničí narozeninové oslavy všem americkým dětem, neboť hrozí soudní žalobou každému rodiči, který se převleče za fialového dinosaura. Taktéž majitelé půjčoven kostýmů byli upozorněni, že půjčovat fialového dinosaura je nelegální, bez ohledu na odstín barvy.

McDonalds už roky pronásleduje obchodníky se skotským příjmením začínajícím „Mc". Společnost žalovala McAllanův stánek s párky v Dánsku, obchod se sendviči McMunchies v Buckinghamshire, McCoffee Shop Elisabeth McCaugheyové v San Franciscu. Celých 26 let vede největší světová hamburgrárna válku s mužem jménem Ronald McDonald, jehož McDonald's Family Restaurant v zastrčeném městečku ve státě Illinois existuje od roku 1956.

A ještě jednou jmenujme Kmart, jenž se počátkem roku stal obětí vlastní expanze. Podařilo se mu dosáhnout zrušení webové stránky „Kmart Sucks", založené jedním rozhněvaným zaměstnancem. Kmart k tomu nepoužil žalobu pro pomluvu a pošpinění dobrého jména, neboť v tom případě by musel dokázat, že zveřejněná tvrzení jsou nepravdivá. Společnost raději podala žalobu na neoprávněné použití obchodní značky „Kmart".

Přísně střežené sweatshopy

A zatímco jsou silné korporace zaměstnány vytvářením mýtů a tlačením nezávislých obchodníků ke zdi, někdo musí udělat hrubou práci. Degradovaná produkce výrobků ve věku superznaček se odehrává daleko od západního světa – často je vůbec těžké zjistit kde. Zatímco dříve si továrny hrdě vystavovaly obří loga na svých fasádách, dnes se nadnárodní společnosti snaží svá výrobní místa utajit. Většinou totiž jejich výrobky vznikají v otřesných podmínkách v průmyslových zónách v Indonésii, Číně, Mexiku, Vietnamu, Filipínách.

Kleinové se podařilo navštívit „sweatshopy" (sweat=pot, shop=dílna) v Cavite, největší zóně volného obchodu na Filipínách. Se zákazem smíchu a mluvení, toaletami na visací zámek, jenž je otevírán jen dvakrát denně na 15 minut. Takové výrobní komplexy vznikají v zemích třetího světa, neboť místní vlády zde nabízejí daňové prázdniny, čímž chtějí nalákat západní investory. Ti ovšem výhody zneužívají a chce-li vláda daňové prázdniny ukončit, továrnu zavřou a otevřou pod jiným jménem, tedy opět s nárokem na odpuštění daní. Zahraniční firmy do těchto zemí

nic nepřinášejí. Rozvojové státy nesou pouze všechny důsledky industrializace, jako je znečištění, migrační vlny nájemných dělníků, nárůst kriminality. Platy jsou ve výrobních zónách tak nízké, že jejich zaměstnancům stačí tak leda na zaplacení místa na zemi hromadné ložnice, dopravu do továrny a smaženou rýži.

V Číně by dělníkům mzda 87 centů za hodinu stačila na základní živobytí včetně rezervy pro případ nemoci, tvrdí Naomi Klein. Přesto nejbohatší značky světa odmítají takovou cenu platit. Studie z roku 1998 ukázala, že Ralph Lauren, Ann Tylor, Esprit, Kmart, Nike, Adidas a další vyplácí pouhých 13 centů za hodinu práce. Mzda za stejnou práci v továrnách v Německu či USA by se musela pohybovat mezi 10 až 18,50 dolary za hodinu – zřejmě proto firma Adidas v roce 1993 uzavřela všechny své výrobny v Německu a nasmlouvala dodávky z Asie…

Užívám sice generického maskulina „dělníci", avšak naprostou většinu zaměstnanců výrobních zón tvoří mladé ženy mezi 17 a 25 lety. Jsou to přistěhovalkyně z chudých venkovských oblastí, bez jakéhokoli vzdělání a zkušeností, které si nejsou vědomy svých lidských práv. Po dovršení 25 let bývají obvykle propuštěny s tím, že už jejich prsty nejsou dostatečně hbité. Zaměstnavatelé se tak snaží minimalizovat počet dělnicmatek, na které by museli brát ohledy. Studie *Human Rights Watch* dokonce odhalila, že v mexických maquiladoras musí ženy před nástupem do práce absolvovat těhotenský test a dostávají 28denní smlouvy, aby se jich zaměstnavatel v případě gravidity mohl hned zbavit.

Asijské sweatshopy jsou zářným příkladem bezohledných praktik nadnárodních korporací. Ale ono se stačí podívat na západní realitu: severní Amerika a Evropa vyvinuly během posledních dvou dekád zvláštní instituci „dočasných zaměstnání", které Kleinová nazývá „McJobs" – málo placené, bez perspektivy, bez výhod a odborových organizací, bez jistoty, že tu pro vás ráno ještě bude práce. *„Za svoji hodinovou mzdu si koupím dvě velké mocca kávy,"* přiznává Kleinové zaměstnankyně kavárny Starbucks.

Příští velké politické hnutí

Mladí lidé cítí, že jim značky ukradly celý svět a v marketingem upravené podobě jim jej nabízejí zpět. Podle Kleinové vzniká nové politické hnutí, které odmítá vzdát se vlastních mozků ve prospěch konzumu. Tento „protiznačkový" aktivismus má dvě podoby: na jedné straně lidé házejí dlažební kostky do výloh McDonalds, na druhé straně přiznávají, že chtějí veřejný prostor, skutečnou komunitu, kterou se nám Starbucks snaží prodat. Bouří se proti tomu, že veškeré naše kulturní tužby nám silné korporace vtěsnaly do kávy s mlékem a tenisek. Poskvrňují čistou fasádu velkých značek pravdou o produkci a mechanismu jejich fungování.

Antiglobalizační aktivismus má řadu podob, od globálních a lokálních street parties, které proběhly i v České republice, přes masové cyklistické jízdy velkoměsty, jejichž účastníci na výzvy „neblokujte dopravu!" odpovídají „my jsme doprava!", až po tzv. culture jamming, tedy parodování a přetváření reklamních materiálů velkých značek. Farmáři indického státu Karnataka pálí geneticky modifikované plodiny a protestují smíchem, Bolivijci stávkují proti privatizaci zavlažovacího systému, v soudní místnosti se dožadují svých práv příslušníci nigerijského kmene Ogoni, jejichž půda byla zdevastována s tichým souhlasem společnosti Shell a jejichž vůdce Kena Saro-Wiwu nigerijská vojenská vláda v roce 1994 popravila. Lidé chtějí zpět veřejný prostor a identitu občanů, místo níž jim silné značky podstrčily identitu manipulovatelných zákazníků.

Antiglobalizační protesty v Seattlu v roce 1999 byly tak masivní, protože se jich účastnilo tolik rozmanitých skupin.

Američtí odboráři kráčeli ulicemi vedle představitelů hnutí filipínských zemědělců. Tohle nové politické hnutí je globální, anarchistické, chaotické, asi jako internet, který používá ke své organizaci a koordinaci, říká Naomi Klein.

NO LOGO bylo prohlášeno antikorporativistickou biblí, kterážto formulace zavání právě reklamním diskurzem v knize tolik kritizovaným. V každém případě však kniha Naomi Klein pomůže mladým nespokojeným lidem udělat si pořádek ve vlastní hlavě a zformulovat si, co vlastně chceme a proti čemu a komu chceme bojovat. I kritici, kteří všechny její myšlenky odsoudí jako hrůzně levicové a feministické (a takových se najdou mraky) musí minimálně uznat, že si Kleinová dala neuvěřitelnou práci se shromážděním obrovského množství dat a informací. Kdyby krysy z luxusních kanceláří mamutích korporací stanuly před soudem, *NO LOGO* by mohlo být obžalovacím spisem.

Bohdana

PORTRÉT

Naomi Klein



Je velice jednoduché stát se politickou aktivistkou, pokud pocházíte z takového prostředí jako Naomi Kleinová. Její prarodiče byli ve 30. a 40. letech americkými marxisty, dědeček, animátor u Walta Disneye, dostal padáka za to, že zorganizoval vůbec první stávku zaměstnanců této společnosti. Naomini rodiče, oba Američané, emigrovali do Kanady na protest proti válce ve Vietnamu. Její otec je doktor, matka Bonnie Kleinová v roce 1980 natočila antipornografický film *„Tohle není milostný příběh"*. Místní deník *Toronto Star* ji za to nazval *„buržoazní feministickou fašistkou"*. V 80. letech prostě nebylo vhodné hovořit o pornografii a přiznat tím, že existuje. Rozhodně to tedy neshledávali vhodným učitelé a rodiče žáků základní školy, kam tehdy malá Naomi chodila…

„Právě tohle bylo jedním z důvodů, proč jsem původně chtěla zůstat stranou všech politických aktivit," říká Naomi Kleinová dnes. Na protest proti rodičům se uchýlila do konzumního světa panenek Barbie a Disneylandů. Sehnala si víkendovou brigádu v *Espritu*, protože ten měl nejlepší logo. Chystala se na studium angličtiny a filosofie na torontské univerzitě, když její matka dostala ve 46 letech těžký infarkt. Naomi studia o rok posunula, neboť se musela o nemocnou matku starat. *„A to mě asi zachránilo od toho, abych zůstala takovým rozmazleným frackem,"* směje se Kleinová.

Po nástupu na univerzitu v roce 1989 došlo k šokující události: masakru na univerzitě v Montrealu. Mladý muž, který nesplnil kritéria pro přijetí, vnikl do budovy technické fakulty, oddělil studenty od studentek a s křikem *„jste banda zasranejch feministek!"* do žen začal střílet. Čtrnáct jich zemřelo na místě. V celé kanadské historii se nic podobného nestalo – Kanada není Amerika, kde se masové vraždy dějí několikrát do roka. Byl to zločin z nenávisti k ženám. *„To nás obrovsky zpolitizovalo, a samozřejmě jsme se potom začaly nazývat feministkami,"* vysvětluje Naomi počátek svých politických aktivit.

Kleinová se stala známou feministickou aktivistkou zaměřující se na otázky mediální reprezentace a zobrazování genderu. Jako odpověď obdržela výhružky znásilněním. Namísto ukončení studií odešla do *Toronto Globe And Mail,* později působila jako redaktorka alternativního politického časopisu *This Magazine*. Ovšem přesně v té době převzal reklamní průmysl velkých značek alternativní polické smýšlení i kulturu. Najednou se postoje, do té doby považované za levičácké, feministické a lesbické, stávají silně moderními. *„Cítila jsem se totálně zbavená své politické síly, neboť najednou jsem viděla, že Benetton je antirasistickou organizací, Starbucks se hlásí k etnicitě, Nike se tváří profeministicky. Byly to nové masky kapitalismu, které jen ztížily rozpoznání skutečné mocenské dynamiky ve společnosti. Ta navenek vypadala rovnostářsky, ale rozdíly mezi chudými a bohatými se v té době naopak prohlubovaly,"* tvrdí Kleinová.

Na univerzitu se vrátila v roce 1995, aby si dodělala titul. A něco zásadního se změnilo. Najednou tu viděla mladé radikály, kteří vyrostli s tím, že nadnárodní korporace jsou mocnější než národní vlády a že je jedno, koho volíš, neboť všichni budou jednat stejně. A pokud se ti něco nelíbí, běž a změň to. Upozorni na to. Udělej z toho téma. Mladí aktivisté, které znám, říká Kleinová, založili svůj politický aktivismus na ekonomické analýze a na porozumění tomu, jak funguje moc. Jsou mnohem zasvěcenější, než jsme byli my.

Je tedy Naomi Kleinová aktivistka či novinářka? *„Považuju se za aktivistickou novinářku,"* odpovídá britskému deníku *The Guardian*. *„Stala jsem se novinářkou, protože mi nevyhovuje být aktivistkou. Nenávidím davy – vím, je to velká ironie – a nejsem fyzicky schopna hromadně skandovat. Vždycky stojím trochu mimo, a tak o tom píšu, abych se cítila lépe. Vyhovuje mi věřit, že mohu být součástí tohoto hnutí, aniž bych byla propagandistkou."*

I kdyby se Kleinová nestala součástí nového politického hnutí proti korporativismu, její kniha *No Logo* jí už definitivně je.

Bohdana

A N A R C H O F E M I N I S M U S

J. Ehrlich

Ty, kdo jsou obeznámeni s teoriemi sociálního anarchismu a feminismu, neustále zaráží jejich vzájemná podobnost. Oba druhy teorií chápou sociální a ekonomickou nerovnost jako zakořeněnou v institucionalizovaném mocenském zřízení; oba kladou důraz na nezbytnou změnu takového zřízení jako první podmínku osvobození; a obě usilují o realizaci osobní autonomie a svobody v kontextu komunity. Eseje autorek jako Elaine Leeder, L. Susan Brown, Peggy Kornegger, Carol Ehrlich, Neala Schleuning a Jane Meyerding se zvláštním způsobem prolínají. Ačkoli všechny prosazují pozici anarchistického feminismu, každá osobitě uchopuje rozdíl mezi touto pozicí a jinými podobami feminismu. To je bod, z nějž musíme vycházet. Domnívám se, že se musíme zabývat základními východisky feministických teorií a sledovat, jak dojde k tomu, že lidé některá z nich přijmou a jiná nikoli.



<u>Všechny feministické teorie vycházejí ze souboru tvrzení týkajících se postavení žen ve společnosti. Jejich jádro představují tyto tři postřehy.</u>

1. *Sociální role připsané ženám a mužům jsou primárně sociálně předurčeny.*

2. *Ženy jsou diskriminovány ve všech oblastech*

J. Ehrlich

Ty, kdo jsou obeznámeni s teoriemi sociálního anarchismu a feminismu, neustále zaráží jejich vzájemná podobnost. Oba druhy teorií chápou sociální a ekonomickou nerovnost jako zakořeněnou v institucionalizovaném mocenském zřízení; oba kladou důraz na nezbytnou změnu takového zřízení jako první podmínku osvobození; a obě usilují o realizaci osobní autonomie a svobody v kontextu komunity. Eseje autorek jako Elaine Leeder, L. Susan Brown, Peggy Kornegger, Carol Ehrlich, Neala Schleuning a Jane Meyerding se zvláštním způsobem prolínají. Ačkoli všechny prosazují pozici anarchistického feminismu, každá osobitě uchopuje rozdíl mezi touto pozicí a jinými podobami feminismu. To je bod, z nějž musíme vycházet. Domnívám se, že se musíme zabývat základními východisky feministických teorií a sledovat, jak dojde k tomu, že lidé některá z nich přijmou a jiná nikoli.

<u>Všechny feministické teorie vycházejí ze souboru tvrzení týkajících se postavení žen ve společnosti. Jejich jádro představují tyto tři postřehy.</u>

1. *Sociální role připsané ženám a mužům jsou primárně sociálně předurčeny.*

2. *Ženy jsou diskriminovány ve všech oblastech společnosti – osobně, sociálně, pracovně, politicky.*

3. *Ženy jsou fyzicky objektifikovány a v důsledku toho rutinně sexuálně obtěžovány a napadány.*

<u>Na základě těchto tvrzení feministky stanovily, že:</u>

4. *Ženy a muži jsou si rovni.*

Liberální feministky se snaží o potvrzení své rovnosti prostřednictvím modifikace stávajícího mocenského uspořádání. Jejich úmyslem je zbavit se diskriminace, tedy institucionalizovaných forem odlišného zacházení. Jejich cílem není změnit základní struktury společnosti. Nezaměřují se příliš na ženy jako třídu nebo na ženskou kulturu. Jejich snahou je získat rovnost v přístupu ke zdrojům moci.

Ženské hnutí rozdělil postoj k problematice existujících nerovností mezi ženami, zejména v oblasti sociální třídy, etnicity a barvy kůže. Ideologicky i z hlediska organizace hnutí se pro feminismus takové rozdělení ukázalo být stejně složitým jako pro celou širší společnost. Některé feministky toto vnitřní rozdělení nechápaly jako velké téma; pro jiné bylo ve srovnání s bojem o moc jen podružné. Přesto se některé, zejména radikální feministky, rozcházejí v názorech na to, jakým způsobem by měly být záležitosti třídy, etnicity a barvy pleti včleněny do ženského hnutí.

Radikální feministky (a anarchistky mezi ně patří) uznávají ještě další tvrzení, jež jsou základem jejich teorií. V centru všech radikálních perspektiv stojí důraz na konzistenci prostředků a účelů, zejména těch každodenních.

5. *Osobní je politické.*

“Politika“ je definována jako to, co přesahuje úzký soubor událostí vztahujících se k formální vládě. Politika zahrnuje vše, co děláme v našich každodenních životech, vše, co se nám přihodí, a všechny interpretace, které si pro tyto události vytvoříme.

Protože kultury rozdělují lidi na základě genderu, mají ženy řadu zkušeností odlišných od mužů. Dokonce i stejná zkušenost nese pro každý gender jiný význam. Důsledkem je, že ženy (a muži) si vytvořili odlišné subkultury. Uznání tohoto kulturního rozdílu je vyjádřeno dalším tvrzením feministické teorie.

6. *V každé společnosti existuje samostatná, identifikovatelná ženská subkultura.*

Prvky, jimiž se taková kultura odlišuje, bývají obvykle soustředěny kolem podpůrných aktivit, jako například domácí práce nebo pěstování zeleniny pro vlastní spotřebu, a aktivit týkajících se interpersonálních vztahů jako např. empatie a solidarita. (Některé proudy feminismu sem řadí také spiritualitu).

Většina radikálních feministek věří, že prvky ženské kultury jsou lepší než jejich mužské protiklady v dominantní kultuře. Některé radikální feministky pochopitelně dále nezacházejí a volí si žít (a pracovat, pokud možno) v ženské komunitě. Některé prohlašují nadřazenost ženské kultury, a v důsledku toho i nadřazenost žen, a tvrdí, že společnost řízená ženami by neměla opresivní charakteristiky patriarchálních společností. Některé z nich dokonce vyvinuly matriarchální teorie minulých a budoucích společností.

Jako všechny politické teorie, i radikální feminismus má soubor představ o tom, jak ke změně dojde. (Mnohé z nich jsou vysloveny v mé eseji „Budování revoluční přechodové kultury“ – *Social Anarchism*, 4, 1982). Středem této feministické přechodové kultury jsou dva požadavky:

7. *Jedinec kolektivně pracující s ostatními je dějištěm změny.*

8. *Alternativní instituce vystavěné na principech spolupráce a vzájemné pomoci jsou organizační formou této změny.*

Smysluplnou sociální změnu neprovede samostatně pracující jedinec. Změna přichází prostřednictvím organizace lidí zaměřených na vzájemnou pomoc a spolupráci. V souladu s tím radikální feministky a sociální anarchistky vytvořily působivé množství organizací a sítí: mediální kolektivity, kliniky, divadelní skupiny, alternativní školy, neziskové společnosti, komunitní centra atd. Organizace založené radikálními feministkami se často vyvíjely na anarchistických principech, ačkoli, jak poukazuje Peggy Kornegger ve své eseji *„Anarchismus: Spojení s feminismem“*, tento vývoj byl často jen intuitivní. Naproti tomu pro anarchistické feministky je tato spojitost explicitní. Svoboda je v radikálním feminismu důležitým konceptem, ačkoli často není explicitně či jasně artikulována. Jedno kritické základní východisko klade důraz na to, co některé anarchistky nazývají „negativní“ koncepcí svobody. Jedná se o princip, který prosazuje potřebu společnosti být organizována tak, aby s lidmi nemohlo být nakládáno jako s objekty nebo jich využíváno jako nástrojů k dosažení něčích úmyslů.

9. *Všichni lidé mají právo na to, aby na ně nebyl vytvářen tlak a aby jejich myšlení ani tělo nebylo předmětem násilí.*

Jedním z důvodů, proč toto východisko není jasně vyjádřeno v teoriích radikálního feminismu, je fakt, že implikace takového práva překračují hranice většiny těchto teorií směrem k anarchistickému feminismu. Jak říká L. Susan Brown v *„Za hranicemi feminismu: Anarchismus a lidská svoboda“*:

Tak jako lze být feministkou a vzdorovat moci … je pro feministku také možné a nikoli nekonzistentní přijmout moc a obhajovat dominanci bez toho, aby se vzdala práva být feministkou.

Nebýt pod nátlakem znamená, že člověk žije ve společnosti, v níž neexistují institucionalizované formy moci, dominance a hierarchie. Pro anarchistky je moc ústředním tématem.

10. *Člověk by se neměl ani podřizovat moci, ani vykonávat moc nad druhými lidmi.*

Anarchistky odmítají národní stát a snaží se o jeho delegitimizaci a zrušení. Vůdci státu jsou těmi, kdo si nárokují právo definovat legitimní autoritu včetně pravomoci strukturovat mocenské zřízení a monopolní právo na mobilizaci policie a vojenských sil.

Radikální feministky se zaměřují na zrušení patriarchátu, tzn.

mužské dominance nad ženami prostřednictvím síly a institucionalizovaného přijetí maskulinní autority. Pro anarchistické feministky jsou stát a patriarchát stejně nepřijatelné. Tedy, zničit stát znamená zničit hlavního činitele institucionalizovaného patriarchátu; zrušit patriarchát znamená zrušit stát v té podobě, v níž nyní existuje. Anarchistické feministky jdou dále než většina radikálních feministek: upozorňují, že stát je svojí definicí vždy nelegitimní. Z toho důvodu by feministky neměly působit ve státním aparátu vymezeném volbami ani by se neměly snažit nahradit současné mužské státy státy ženskými. Jak jsem řekla, některé radikální feministky tvrdí, že společnost řízená ženami by neměla opresivní znaky patriarchálních společností; anarchistické feministky odpovídají, že samotná struktura státu vytváří nerovnosti. Anarchismus je jediným způsobem sociální organizace schopným zabránit vzniku sociálních nerovností.

Anarchistické feministky jsou si vědomy toho, co ostatní radikálky často naučí až hořká zkušenost: vývoj nových organizačních forem určených k likvidaci hierarchie, autority a moci vyžaduje nové sociální struktury. Navíc tyto struktury musí být opatrně vytvořeny a soustavně udržovány, aby organizace fungovala hladce a účinně a neobjevily se žádné nové či neformální elity. Pokud z toho pro nás vyplývá nějaká povinnost, je jí potřeba pěstovat si návyk na svobodu, abychom ji bez ustání zakoušeli v našich každodenních životech.

Elaine Leeder poukazuje ve své eseji *„Nechť nám naše matky ukážou správný směr“*, že právě ženy – anarchistky rozšířily hranice mužsky dominovaného anarchistického myšlení. Je jisté, že sexističtí anarchisté existovali tehdy a existují i nyní, ale jak poznamenala Susan Brown, je to

HISTORIE

Od anarchosyndikalistické ženské iniciativy až k Syndikalistickému svazu žen.

Už od založení FAUD v roce 1919 si ženy a dívky na otázku vlastní organizace dávaly dvě různé odpovědi. Jedna linie požadovala rovnoprávné začlenění žen - pracujících žen – do organizace, kde dominují muži - totiž do *FAUD.* Druhá linie volala po vlastní autonomní organizaci, kde se můžou angažovat i ženy v domácnosti či dcery syndikalistických soudruhů.

V té době se vůbec řešilo, zda se se *FAUD* bude ubírat cestou čistě odborové organizace a nebo rozšíří svou působnost i o sociálně-politická témata a bude působit i mimo fabriky.

Nejdříve se týkala autonomní organizace žen v rámci *FAUD* hlavně typicky ženských oborů. Proto není divu, že se nejdříve syndikalisticky samostatně organizivaly zaměstnankyně gumárenského průmyslu a dělnice v továrnách na hedvábí, protože v těchto závodech, stejně jako v odborech, byli muži v menšině. Ale tento poměr byl spíše výjimkou v organizovaných spolcích dělníků a dělnic. Dohromady tvořily ženy asi 10 % členstva *FAUD*. Tento nepoměr tkvěl dozajisté hlavně v trojím zatížení ženy (práce, domácnost - děti, politika). Ale i v mládežnických svazech připadala v poměru jedna dívka na jednoho chlapce. Očividně to bylo proto, že mladé anarchistky, které zakládaly rodiny a nastupovaly do pracovního procesu, se cítily nuceny stáhnout se z politického pole. Jejich muži se bez ohledu na domácí poměry dále anrchosyndikalisticky angažovali.

A tak, když bylo svoláno shromáždění lokálních ženských svazů, které se konalo v Düsseldorfu v roce 1923, účastnilo se ho 124 mužů a jen 21 žen. Naštvaně to komentoval článek v *Der Schöpfung* (Stvoření) - *lokáních novinách FAUD: "Muži chtějí měnit svět, ale nejsou schopni zastoupit své ženy na dvě hodiny v domácnosti či v péči o děti, ale za to moc dobře umí ženy poučovat."*

Většina mužů, stejně jako ústřední orgán *FAUD* sídlící v Berlíně, byla přesvědčena, že rovnoprávnost žen je zakotvena v samotném principu *FAUD*. A proto v každé snaze o vlastní sebeorganizaci žen viděli rozkol a ztrátu bojové síly a jednoty.

Přesto ale zkušenosti žen s patriarchálním chováním v továrně i doma nakonec přispěly k rozhodnutí autonomně se organizovat, *„protože každý muž, ač má v kapse rudou stranickou knížku, není nikdo jiný než vykořisťovatel a otrokář*" (Citát od anonymní autorky, otištěn v *Schöpfung*).

V této situaci se ženy v mnoha městech, převážně v Porúří a Porýní, rozhodly hlasovat pro samostatné ženské svazy, ale zároveň se nechtěly vzdát spolupráce s *FAUD. Syndikalistischen Frauenbünde* (Syndikalistický svaz žen), byl nejprve lokální iniciativou, která se snažila působit zejména na ženy, které nebyly zaměstnané ve fabrikách. *SF* chtěla také působit i mimo mantinely klasické odborové práce. Odborové boje vedly nadále v úzké spolupráci s *FAUD*. Mnoho anarchistek se taky angažovalo jinde, připomeňme skupiny hnutí proletářských volnomyšlenkářů, jako např. skupinu "angažované sexuální osvěty" (Antonie Rosinke (později Binder), Traudchen Berendok (později Caspers), Paula Berger). V projektu düsseldorfského anarchistického *Die freie Erde* (Svobodná půda) byla zapojena Anna Kutschke, v tzv. školním boji za mateřské školky a školní spolky se zase angažovaly anarchistky Maria Steinacker, Antonie Rosinke (později Binder) a sestry Beiermann. Tyto všechny hledaly v novém ženském svazu organizovanost a solidaritu.

Přes düsseldorfský *Der Schöpfung*, první syndikalistický deník, našly ženy z různých částí Německa možnost diskutovat. Mezi jinými zde vyšel i článek od Emmy Goldman, ke kterému se téměř bez výjimky hlásily všechny anarchistky. *Der Schöpfung* naštěstí patřil k nedogmatickým plátkům, kerý připouštěl širší diskusi, ačkoli redakce byla čistě mužská, posléze ale začala vycházet víkendová příloha, kde měly ženy několik stránek jen pro sebe a které byly i jimi redigovány. Zde publikovaly i anarchosyndikalistky, které nepocházely z Porúří jako Milly Wittkop-Rocker, Helene Barwich a Aimée Köster, které jinak samy vydávaly v Drážďanech *Die Schaffende Frau* (Pracující žena) - socialistický, módní a ženský časopis.

Vzhledem k nutnosti propojení místních ženských svazů se konala 15. 10. 1921 v Düsseldorfu první celoněmecká konference SF, zastoupeno bylo 15 skupin, ale pouze z 12 měst, a to jenom 4 města nepařily do Porúří. Důvodem slabé účasti žen mimo porúří byla dozajista velká vzdálenost, finační situace a také to, že ženy byly daleko více lokálněji zaměřeny a nebyly zastánkyněmi "revolučního turismu". Dalším důvodem relativně nízké účasti byla i nízká organizivanost žen v lokálních svazech. V některých městech nebyl žádný svaz, ale díky této konfrerenci se počet lokálnách svazů v porúři rozrostl o 8 nových. Přesto všechno bylo ale v *SF* organizováno pouze 1000 žen. *FAUD* sama v roce 1921 měla přes 100.000 členů, desetinu tvořily ženy.

Hlavním tématem konference byly samozřejmě příspěvky od jednotlivých svazů, které se týkaly "ženských" témat. Jako třeba mateřské školky a "svobodné školy", vzájemná pomoc v nouzi a bídě. Soudružka Baumbach apelovala na všechny přítomné, aby se působilo na pracující ženy v duchu praktických činů s láskou a trpělivostí.

Další důležité téma byla diskuse o sexuální osvětě, antikoncepci a volné lásce. Dále se diskutovalo o pokračování "bojkotu rození dětí"1) jakožto o specificky ženské formě boje proti státu, bídě a militarismu. Padnul také návrh na založení ženských novin, ale většina ho jako předčasný odmítla.

Od düsseldotfské delegátky Henriette Wörndl padla stížnost, že lokální orgány *FAUD* dostatečně nepodporují SF. Kromě tohoto nebyli muži na této konfernci tématem.

Ženské svazy, které se účatnily celoněmecké konference SF, se intenzivně zabývaly otázkou jak se mobilizovat a jaké by měly být jejich vztahy k odborářkám z *FAUD*. Tak vznikla rezoluce, kterou se chtěly ženy pokusit prosadit na 13. sjezdu *FAUD*. Tato rezoluce obsahovala především uznání ženských svazů jako samostatných organizací, které by byly spojovacím článkem mezi odborářkami a ženami, které nejsou výdělečně činné. Co se členství týče, bylo rozhodnuto, že: "*pracující ženy a dívky musejí být získány pro organizaci. (...) Ale také ženy a dcery syndikalistů, ketré nevydělávají musí být získány pro idee anarchosyndikalismu. (...) Ženské členky odborů FAUD*





se můžou zapojit, aniž budou platit příspěvky, kdežto ty ženy které samy nevydělávají mají platit měsíční příspěvek 1 marku."

Na konferenci byl také přizván berlínský zástupce ústředního orgánu FAUD, který ve svém projevu odmítal vlastní ženskou organizaci. Naštěstí ale na 13. sjezdu *FAUD*, který se konal za několik týdnů, byla rezoluce, jakožto výstupní dokument z ženské konference, přijata. Bylo to vítězství žen na ceké linii?!

Přesto byl proletářský antifeminismus ve *FAUD* hluboce zakořeněn. Nezabránil sice odhlasováni rezoluce, ale projevoval se dále na pracovištích i v domácnostech. Jak hladce byla ženská autonomie přijata, tak těžce se projevila v následujícím čase - a bohužel ne ojediněle - mužská nenávist. A v této zvláštní atmosféře vypracovala Milly WittkopRocker (samozřejmě ne sama) program celoněmecké federace. Tato zvláštní atmosféra byla vytvářena zejména strachem před ženskou autonomií "*Vy se máte zbavit svého nedůstojného osudu společně se svými muži*", paternalistickým pohlcováním, (Je povinnost každého soudruha aby přivedl do *FAUD* svou ženu a dceru/y), ale zároveň i oceněním jindy nedoceněné ženské pomoci např. během stávek. (O tom se psalo v první části německé historie v minulém čisle PC). Program vyšel v roce 1924 v anarchistické brožuře pod názvem *Was will der Syndikalistische Frauenbund?* (Co chce syndikalistický svaz žen?). Důvodem bylo jednak zveřejnění cílů *SF*, ale také uklidnění obav soudruhů tím, že ženy už v úvodu jmenovala jako spolubojovnice, životní družky, soudružky se stejným smýšlením.

Po tomto smířlivém úvodu, zaměřeném na ty muže, kteří doceňují pomoc žen v odborové práci, formuluje cíl a formu boje SF. Kritika patriarchální dělby práce na továrnu a domácnost (proletářská žena se stává automatem díky klasické dělbě práce). Dále požaduje základní a rovnoprávné uznání práce v reprodukční sféře domácnosti a konkrétně časově omezenou práci v domácnosti.

Dále požadovala Milly Wittkop-Rocker organizování pomoci v případě nemoci a zavedení společného hospodaření, které by vedlo až k založení "domu se společnou kuchyní" třeba pro jednu ulici či městskou čtvrť. (Něco podobného jako byly lidové kuchyně během pařížské komuny, či později během španělské občanské války). Dále měly být zřízeny ženské kluby, místa kam by muži nesměli, zkrátka místa kde by se soudružky mohly scházet a diskutovat. Jako speciální ženská zbraň byl v progarmové brožuře popsán "bojkot konsumu jako podpora stávkujícího hnutí" a "bojkot rození dětí".

Tento více či méně rodově smířlivý program byl spoustou žen označen za nedostačující. Od roku 1924 vycházela pravidelná ženská příloha oficielního orgánu *Der Sozialist* (Socilaista) pod názvem *Der Frauenbund* (Ženský svaz). V této bojovné příloze se psalo mj. o tom, že volná láska, v té době tolik diskutovaná, je ve skutečnosti výhodná leda pro muže. Nebylo nečasté mínění, že volná láska znamená, že jednomu soudruhovi v organizaci má být k dispozici několik žen. A i z toho vyplýval požadavek oddělených místností. Tak vzniklo mnoho ženských klubů a odděleně žijících partnerů. *"Miluji svého muže stejně jako doposavaď, i když žijeme odděleně." (Die Sschöpfung)*

Anarchistky, které zrovna v duchu "bojkotu rození dětí" striktně nehlásaly bezdětnost, formulovaly sociálně politický cíl samoživitelek. Usilovaly o společné vychovávání dětí v ženských komunitách. Aimée Köster píše v roce 1921 v *Der Schöpfung* o dvou fungujících berlínských ženských komunitách, ve kterých žijí matky se svými dětmi. Podle principu vzájemné pomoci společně hradí životní náklady.

Tato opatření byla vodou na mlýn těch soudruhů, kteří viděli mizet svá patriarchální privilegia a kteří byli nejvíce proti autonomním ženským svazům. A tak jeden düsseldorfský anarchosyndykalista píšící pod jménem "Espero" považuje za velkou chybu "tvoření zvláštních ženských organizací, díky kterým vznikla nová "třída" a nový "dualismus"". Zaměňuje ale příčinu za důsledek. Na otázku: "Jsou syndikalistické ženské svazy nutné?" si odpovídá: "Jenom tady v Düsseldorfu vznikl třikrát a teď je zase v rozpadu." Podle mužů nejsou ženy schopny takového stupně organizovanosti jako oni.

Docela jinak argumentuje Helmut Rebscher. Ten si zase myslí, že může ženám diktovat jak má jejich emancipace probíhat. *"První krok k osvobození ženy musí být v ložnici, a ne ve vlastní organizaci."* Toto formuloval Rebscher očividně s vědomím toho, že proletářka je hospodářsky zcela závislá na svém muži, a tak nemá zpravidla možnost tento první krok udělat.

Provokace některých soudruhů si vyžadovaly ostrou reakci žen. Franziska Krischer z Duisburgu se ve své reakci na "Espera" ptá: "*Kde jsou tedy ty organizace mužů, které splnily své úkoly? Kdyby ženy byly ve stejné situaci, dala by se tato kritika pochopit, ale ženy jsou se sebeorganizováním teprve na počátku, a muži se takto organizují už 60 - 80 let a tak by měli být v tomto ohledu již vyškoleni!*" a Traudchen Caspers se nechala ve svém článku slyšet: "*Až se budeme organizovat stejně dlouho jako vy muži, a ocitnem se na stejně mrtvém bodě, tak pak budete mít právo na kritiku!*"

Franziska Krischer ale v žádném případě nezůstává jen u sebe ospravedlňování. Dále reaguje na "Espera", že jeho tak z hrůzou pozorovaný nový dualismus je prastará skutečnost, "důsledek staletého zotročení", kterého si ale muži všimli až když o něm ženy začaly mluvit. Ale Franziska vidí možnost, jak se osvobodit a přetrhnout staletá patriarchálně-kapitalistická pouta. Ale ta šance spočívá hlavně v tom, že ženy vezmou svá práva do svých vlastních rukou a budou tak demonstrovat své nové sebevědomí. "*Je to stará pravda, že se nikdy v historii nevzdala vládnoucí třída dobrovolně svých privilegií. Stejně tak nedají muži ženám dobrovolně rovnoprávnost. Tu si musí ženy samy vybojovat! Stejně jako je pravdivá věta: Osvobození pracujících může být provedeno jen jimi samotnými! Tak úplně stejné je to, že osvobození žen musí být dílem jich samých! (...) Když se ale ženám doporučuje, ať vedou svůj boj v organizacích společně s muži, je to jako kdyby někdo tvrdil, že pracující mají za své osvobození bojovat ruku v ruce s podnikately!*"

Závěrem vzkazuje Krischer jednoznačné varování svým soudruhům: "*Můžete se chránit tím, že budete dávat návrhy na zrušení svazu! Ale bude věc jen svazu samotného, jak dlouho si nechá vaše poručníkování líbit!*"

Formálně byla autonomie samostatně působícího svazu žen na 15. sjezdu *FAUD* v roce 1925 potvrzena. Ale toto papírové potvrzení mělo malý vliv na změnu myšlení některých soudruhů.

Po roce 1925/26 byly syndykalistické svazy žen v mnoha městech rozpuštěny, ale zbylo několik neorganizovaných žen, které až do roku 1933 pravidelně vydávaly přílohu *Der Frauenbund*. Ale překážky, které jim stavěli do cesty muži celá dvacátá léta, nezmizely. "*Pořád jsem musely poslouchat, že muži svým ženám bránili v účasti na našich setkáních*"

volně přeložila: Tamara

Podle knihy Silke Lohschelder a kol.: *AnarchaFeminismus. Auf den Spuren einer Utopie.* UNRAST, Münster 2000

<u>pozn. 1)</u> "Bojkot rození dětí" byla kampaň vedená německými ženami v reakci na první světovou válku. Ženy odmítaly rodit děti pro válku a pro stát. Demonstrovaly tím, že děti které, porodily, byly „jejich" jen pokud je bylo třeba živit, potom nad nimi převzal "ochrannou ruku" stát.

<u>Pokračování příště:</u> Anarchistky a syndykalistky v odboji proti válce a fašismu.

Surrealistická imaginace
Emily Medkové -Tláskalové

„Všechno nasvědčuje tomu, jakoby nám konvence fotografie (dva rozměry, černá a bílá, velikost záběru, perspektivní dynamika) pomáhaly osvobodit se z našich vlastních konvencí. Poněkud nezvyklý vzhled tohoto reprodukovaného světa, který nás obklopuje; nezvyklý potud, pokud se odmítá podřídit našemu navyklému způsobu chápání a našemu pořádku.“

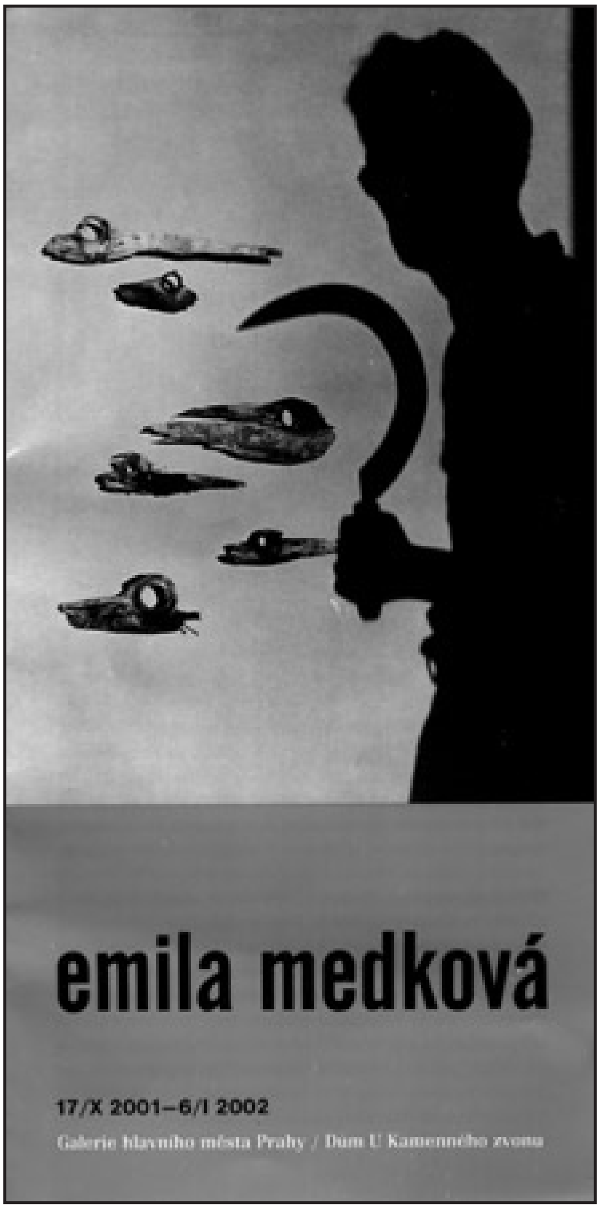
(Allain Robbe-Grillet)

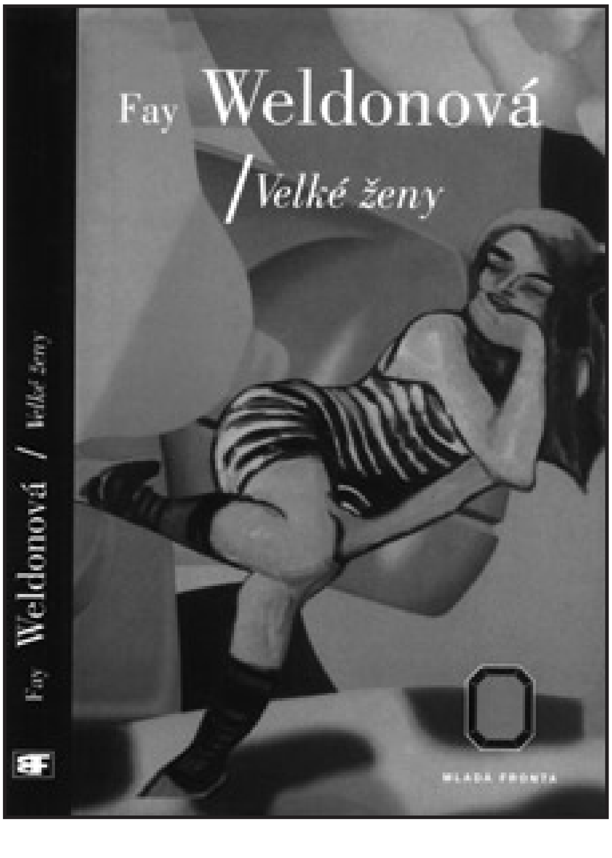
V prosinci minulého roku měla v Domě U Kamenného zvonu výstavu Emila Medková-Tláskalová; představitelka fotografie v surrealismu. Tvořit začíná koncem 40. let, po válce, kdy se surrealistická imaginace znovu nabízela jako východisko. V 50. letech se spolu s manželem Mikulášem Medkem připojuje ke skupině mladých básníků a výtvarníků, kteří se soustřeďovali kolem významného teoretika meziválečné avantgardy - Karla Teigeho. Díky tomu, že většina těchto umělců nemohla veřejně publikovat, vznikají samizdatové sborníky Znamení zvěrokruhu, Objekt, na kterém se Emila Medková-Tláskalová velmi aktivně spolupodílela.
Byly to fasády domů s tvářemi poznamenanými časem, dveře, kterými zdánlivě není kam vstoupit, šipky, které nikam nevedou, ztrouchnivělé dřevo a zrezavělý kov, jež se stávaly objektem její tvorby. Ale jak sama v jednom rozhovoru uvádí: *„Nejde o popis předmětů, nejde ani o popis tváře vepsané do jiného předmětu, jde o to, co se evokuje.“* Její tvorba vyvolává pocit vysokého napětí, vnitřní dynamiky, které je často konfrontováno se zdánlivou neobsažností. V mnohých fotografiích je zachycen symbol uzavření a osamění. Součástí její tvorby bylo též hledání paralel fotografie a malířství. Vytváří analogie k obrazům Toyen, Štýrského, Paula Kleeho a dalších. V neposlední řadě je zde i úzká spolupráce s manželem; jejich díla se navzájem ovlivňují a prolínají.
Pohnutý život, který jim oběma připravil minulý režim (Mikuláš žije v nucené domácí izolaci a Emila vydělává na celou rodinu), velmi silně ovlivnil poslední období její tvorby.

„Není-li ve fotografii tajemství a nemá-li její realita druhý plán, nastává prázdno.“

(Emila Medková-Tláskalová)

Dita





Velké ženy
Fay Weldonová

Ráda bych vám přiblížila podle mne velmi zajímavou knížku, která se velmi úzce týká feminismu. kniha má velmi příhodný název Velké ženy a napsala ji známá britská spisovatelka Fay Weldon. jedná se o velmi úspěšnou simbiózu krásné literatury a sociologické práce. Kniha pojednává o vzniku a průběhu slavného londýnského feministického nakladatelství Virago, které se v knize jmenuje Medusa. Nejedná se v žádném případě o suchý popis vzniku, úspěchu a pádu tohoto významného nakladatelství. Kniha velmi barvitě popisuje okolnosti kolem Medusy na příbězích hlavních hrdinek - zakladatelek. Velké ženy jsou vlastně takovou sondou do druhé vlny feminismu - do sedmdesátých let dvacátého století, do doby, kdy dominantním heslem feministek bylo "*Žena potřebuje muže jako ryba potřebuje jízdní kolo.*" přestože Weldon feministkou bezesporu sama je, nepostrádá kritický přístup jak k feminismu, tak tak i k jeho představitelkám, které popisuje ve své knize.

Myslím, že se jí podařilo vystihnout problematiku sebeosvobozování žen od závislosti na mužích a jejich boj proti konvencím velmi výstižně. Nezapomíná ani na to, jak směšně to mohlo někdy vypadat a kolikrát tehdy feministky násilně měnily svou sexuální orientaci. Prakticky se kniha svým dějem dostane i do třetí vlny feminismu, do doby generace čtenářek Cosmopolitanu, které nakonec odkoupí podíly Medusy a její vydavatelská činnost se tím trochu posouvá... Závěr knihy se tedy dá chápat jako varování autorky, která si uvědomuje, kam oficiální feministický proud může vést.

Tamara

SPITBOY



Spitboy - to jsou Karin,Todd,Adrianne a Paula. Dívčí harcorpunková kapela, která se ve svých textech většinou zabývá genderovou otázkou, otázkou sexismu a rolemi, které jsou společností přisuzovány jednotlivým pohlavím. *„Nemusíš být žena na to, abys mohl/a mluvit o sexismu. Musíš být prostě člověk, abys mohl/a mluvit o tomto problému."*

Pohlaví podle nich není důležité, důležité je to, jestli má člověk co říci a co dělá. Nesnášejí označení pro dívčí kapely *„foxcore"*, které se stává trendem a které o samotné kapele nic neříká. Je to pouhé zaměření se na to, že jsou v kapele ženy, ale samotné označení se pak už nezabývá tím, jaký styl hudby kapela hraje. Všechny jsou prostě označeny *„foxcore"*, ale přitom zní každá z nich jinak. Nechtějí být označovány jako dívčí kapela ani nechtějí hrát roli "modelů" v punkové nebo hardcorové scéně, jsou prostě kapela, která se snaží vyjádřit své pocity a myšlenky. A to se rozhodly vyjadřovat pomocí hudby.

Adrianne v jednom rozhovoru říká: *„Straší mě 'světová role modela', ve které se předpokládá, že jsem perfektní a každý by mě měl následovat ve všem, co dělám a co říkám. To je přeci blbost. Nevím, co mám dělat, mám sama problémy a taky se nesnažím říkat lidem, co mají dělat a říkat. Myslím, že je skvělé, že se najdou lidé, které inspirujeme, kterým se líbí naše hudba a to, co děláme, protože tohle už udělaly zase jiné kapely pro nás. Spousta lidí ví, kdo Spitboy jsou a co děláme, a proto nás také sami do foxcoru nezařazují."*

Je dobré vidět ostatní lidi dělat dobré věci, když „ženská" zpívá texty a hudbu, která je zkurvená, nepůjdu a nebudu říkat, že je skvělá jenom proto, že je to "ženská", to s tím nemá nic společného. To samé, když uvidím zpívat a dělat zkurvenou hudbu „chlapa", nepůjdu a nebudu ho obdivovat jenom proto, že je to „chlap". Takže pokud uvidím dělat někoho věci, které mě opravdu inspirují, tak se budu cítit inspirována ať je muž, žena či pes, který zachránil sedmileté dítě.

Nakonec ale může být inspirující vidět v kapele ženu, protože dlouhou dobu nebylo tolik kapel, ve kterých hrály ženy. Vidět ženy v některých pozicích může být inspirující zase pro jiné ženy, které doposud neměly odvahu se do něčeho pustit. Například ve sportu, kde je dost viditelné rozdělování na dívčí a chlapecký sport.

Hodně lidí se bojí, když vidí takhle agresivní kapelu, má to hodně co dělat s pocitem ohrožení, má to hodně co dělat s agresí, a to je přeci tradičně mužská záležitost. Je to prostě tím, že agrese byla vždy více akceptována u mužů. Všechno je již ve výchově. „Když upadne kluk, tak se mu řekne 'no tak vstávej!', ale když spadne holka, tak se jí řekne 'Opatrně, opatrně, jsi v pořádku?' Právě o tomhle je píseň In tradition - je o zničení těchto rolí."

Musí se rozlišovat mezi agresivitou a násilím. *„Můžeš být agresivní, ale přitom průbojný/á v tom, co chceš říct, a tím, jak se prezentuješ, ale nemusíš být násilník/ce. Být násilný znamená cpát svůj názor stylem"*

„ty se mnou nesouhlasíš, tak ti to prostě namlátím do hlavy", to nikoho nezmění. Mužské kapely se na pódiu chovají stejně, ale protože jsou Spitboy ženy, zdá se to někomu jiné než obvykle.

Spitboy se také snaží bojovat proti věkové diskriminaci. Hrají své koncerty pro všechny věkové kategorie. V Americe je plnoletost až od 21 let, takže to majitelé baru řeší tak, že tam pouští pouze nad 21 let, aby mohli vydělávat na alkoholu. Spitboy nechtějí být placené od lidí, které nezajímá nic jiného, než jen jak vydělat na „chlastu". Tento problém řeší tak, že lidé pod 21 let mají o něco dražší vstup, ale aspoň se na tenhle koncert dostanou. Těmito svými "all age shows" se snaží zabránit limitování hudby a omezování počtu lidí, kteří mohou navštěvovat koncerty.

Adrianne se dostala do punkové scény, když jí bylo 16 let a líbila se jí ta svoboda, která zde byla. Po letech se seznámila s Todd a staly se přítelkyněmi. Člověk, se kterým v té době žila, se jí zeptal, jestli nechce zpívat na kazetě, a ona souhlasila. Její hlas nezněl jako nyní, ale Todd se to přesto líbilo. Pak se jí zeptala, jestli nechce zpívat u ní v kapele. Punk začala Todd poslouchat, když jí bylo 13 let. Vyrůstala v malém městě v Californii. A tam stačilo opravdu málo k tomu, aby člověk dostal nálepku "odlišný". Bylo tam málo lidí, kteří poslouchali alternativní hudbu, ale několik bylo opravdu natolik inspirováno, že se rozhodli založit vlastní kapelu. Nikdo z nich neuměl na nic hrát, ale koho to zajímalo, chtěli prostě hrát. Už v té době slýchaly řeči, jako že když jsou holky, tak nemůžou hrát v kapele. Nicméně v době, když se znala s Adrianne, pokoušela se dát dohromady lidi, kteří by mohli být společně s nimi ve skupině.. Tak se také seznámila s Karin a Paulou, která se dostala k punku pomocí spolužačky, objevila skupiny jako TSOL a Social Distortion, což bylo zcela odlišné od toho, co poslouchala předtím. Začala tuhle hudbu poslouchat a konečně přišla na to, co je špatného na vládě, co je špatné okolo ní a začaly se jí otevírat nové obzory. Lidé o nich říkají, že na ženskou kapelu jsou fakt dobré. Ale to je podle nich pěkně zkurvený, protože je to jako kdyby říkali, že jsou horší, protože jsou ženy. Todd obvykle od chlapů slýchává, jak na holku umí tvrdě uhodit a přitom si ještě myslí, jaký kompliment jí nesložili. Štve ji, když si lidi myslí, *„že malí lidi, nebo lidi s vagínou neumí hrát na bicí"*. Je důležité, jestli má koncert energii, a ne to, jestli na pódiu stojí žena nebo muž.

Při shánění informací o Spitboy jsme bohužel narazily také na rozhovor, který podle nás neměl být nikdy zveřejněn. Skupina se zde otevřeně zabývá svými sexuálními zážitky a to, co si zde můžeme přečíst, je sotva tak na debatu v kruhu blízkých kamarádů či kamarádek, ale zajisté ne na sáhodlouhý čtyřstránkový rozhovor, navíc v dobrém hardcorovém zinu. Holky si zde trochu odporují. Na jednu stranu se představují jako skupina, která říká, jak je dobré stát se pro druhé inspirací, ale na druhou stranu takové možnosti naprosto nevyužívají. Ale možná je pro někoho inspirující dočíst se na dvou stranách o tom, jak je důležité použít lubrikační gel. Nicméně tohle není chyba jenom ze strany Spitboy, ale také toho, kdo rozhovory tohoto typu zveřejňuje a zabírá tak místo v časopise. Určitě je však přínostné seznámit se s tvorbou Spitboy.

Nakonec důležitá rada přímo od Spitboy - *„když chceš založit kapelu, tak sežeň ty pravý lidi a prostě to dělej. Chovej se podle známého hesla Just do it!!!"*

Světlana a Katka

RIGHT (Právo)

Duševní začalo
Má slova, ztracena v [illegible]
Jako formuláře
Byrokracie
Ale to je mé tělo
Vraťte mi mé tělo
Mám na něj právo - máme na to právo
Vybrat si
Stisk se utahuje
Má slova, [illegible] slova
Další politické rozhodnutí
Nařízení shora, zase
Ale to je mé tělo
Vraťte mi mé tělo
Je mé

MORAL CASUALTY (Morální neštěstí)

Jako malé děti
Jsme trpěly inkvizicí
V rukou dospělých
A vydrželi jsme hořké utrpení od starších
Naše nevinnost je [illegible]
Jsme zbaveni sebekontroly
Vnucená pravidla, vnucená morálka
Vnucené úkoly, vnucené lži
Jako mladí dospělí
Vidíme některé zbytečné kroky naší vzpoury
Snažíme se uvolnit od rukou "dospělých"
Kteří se podílejí na systému
Zotročujícího mládež
Vnucená sexualita
Vnucené drogy
Vnucená konformita
Vnucené lži
Jako dospělí
Jsme [illegible]
Nešťastné a beznadějné budoucnosti
[illegible] se stupňuje
Pro nedostatek nevinnosti, která se vytratila
Polykáme jejich úkoly
Polykáme jejich nadvládu
Polykáme jejich lži
Ležíme beznadějně v dětské posteli
Když začíná bída
Jejich ruce slídí po tvých [illegible]
A ukazují jejich správnou morálku
Jsi zdeprava(a) a ptáš se sám sebe
Kde to začalo, kdy to začalo?
Proti své vůli
Nalézáš sebe
Máš nohy, ruce, jazyk, ale [illegible]
A už v útlém věku poznáváš
Že sebekontrola není ve tvé [illegible]
Zjišťuješ, že jsi příliš mladý na to
Abys ukázal svou zlobu
Protože jsi dítě v dětské posteli
A jsi jejich snadnou modlitbou
Sedíš beznadějně ve škole
Když začíná bída
Jejich úkoly [illegible] ve tvém mozku
A ukazují jejich správnou morálku
Každá stránka učebnice, kterou otevřeš
Je další stránkou modlitby
Poučení, které se musíš naučit
Tvá dlouhozapomenutá vzpoura [illegible]
[illegible]
A to, co bylo chováno
Brzy exploduje
A ty prožiješ svůj první den bez svázaných rukou
Tvé [illegible]
A budeš připraven bojovat
Svým jazykem, který se dovede ptát
Na vše, co vidíš. Neboť [illegible] jejich poučení

OI!WARNING život na vlastní nebezpečí.



Autory, scénáristy a producenty filmu OI!WARNING jsou bratři Benjamin a Dominik Redingovi. Příběh je zasazen do atraktivního prostředí subkultury německých punkerů a skinheadů. Samotné realizaci filmu předcházela dlouhá doba pro shánění finančních prostředků (4 roky), která byla využita pro práci na scénáři. Ten prodělal celkem pět kompletních přepracování. Film se nesnaží o vysvětlení skinheadského kultu a ani nereflektuje rasismus či homofobii, které jsou s touto komunitou často spojované. Autoři sami říkají, že se snažili o „natočení něčeho odlišného od běžného teeneagerského tématu, kde se vyskytují pouze dvě extrémní polarity „realita" (mladí, krásní a úspěšní) a „dno" (násilí, drogy, témata ze společnosti subkultur). Na prvním místě byla snaha podat reálný obraz života scény punkerů a skinheadů, ze které sami autoři pocházejí. Otázka je, zda se jim to opravdu podařilo. Do reálného prostředí zvolili příliš silný příběh, který jejich záměr o pravdivou výpověď odsouvá poněkud stranou. O skinheadské společnosti se dá říci, že je převážně maskulinní, ale v tomto ohledu film v některých scénách zachází do extrémů. Není pravdou, že skinheadky stojí na koncertech v pozadí a slepě sledují své silné mužské protějšky a vždy hrají pasivní roli. A těžko lze předpokládat, že ti samí lidé chodí každý týden na stejnou skupinu. A i přesto, že se tomu autoři chtěli vyhnout, hrozí zde nebezpečí vytvoření stereotypu nemyslícího a agresivního skinheada.

O co vlastně jde:

Janoschovi je právě 17 let a vyhodili ho ze školy. Mnohem raději se věnuje jízdě na motorce a motorkářským srazům u Bodamského jezera, odkud také pochází. Už má právě dost klidné domácnosti a máminy péče. Sedá na motorku a vyráží za svým starým motorkářským kamarádem Komou (20). Ten mu jednou poslal pohlednici s pivovarem, ve kterém pracuje. Janosch ho najde, ale po Komovi ani stopy. K jejich shledání nakonec dochází na nádraží, kde se Janosch stane svědkem divoké rvačky, ve které má hlavní roli Koma. Ten pozve Janosche do svého bytu, kde žije s přítelkyní Sandrou. Sandra je těhotná a nejradši by Janosche „vykopla ze dveří", zejména po tom, co ho Koma nechá spát v dětském pokoji. Ale Koma si stojí za svým, Janosch zůstane. Koma je skinhead, ne nazi, ne red-skin, ale „100% apolitická pleška", jak sám říká. Je velký, silný a ovládá kickbox, to udělá na Janosche velký dojem. Hned příští den ho Koma vezme na koncert, samé „plešky", pět drsných chlapů na pódiu a hlasitost 90 decibelů. Příští ráno mu Koma ukazuje svůj „hrad": bunkr v opuštěném lomu. Ten mu slouží jako tajná skrýš a zároveň jako skinheadské muzeum. Jsou tu fotky ze skinheadských koncertů, plakáty, kickboxerské poháry a CD s Oi hudbou. Koma ukazuje Janoschovi hrdě svou říši. Janosch chce okamžitě být jako Koma. Hodí si na sebe to správné oblečení: businessky, košili Ben Shermann, kšandy a Martensky. Dívá se na sebe do zrcadla a cítí se jako chlap. Jenom ty vlasy jsou pořád dlouhé, to ale Koma napraví v pěti minutách. Tolik respektu jako teď Janosch ještě nezažil. A pak přichází Blanka, Sandřina spolužačka, je pěkná a chytrá. Janosch je podle ní jiný než ostatní spolužáci ze třídy a zamiluje se do něj. Na společném výletě u jezera dochází k prvnímu sblížení. Komu to naštve, jeho nejlepší kamarád Janosch - upřímný obdivovatel a napodobovatel - má přítelkyni. Vztek musí hned ven, výprask dostane punker, který se tam objeví. Ani Janosch nezůstává pozadu, ta největší rána přichází od něj. Ještě v dobré náladě z jejich „hrdinství" spí Janosch poprvé s Blankou. Druhý den jde do tetovacího studia, kde chce doladit svou image podle Komova vzoru. Tam se stane svědkem rozhovoru. Zottel (19), punker z Bauwagenplatzu*, vypráví, jak jeho kamarád Linus dostal od plešek u jezera. Na jedné narozeninové párty potkává Zottela zase, tentokrát v roli divokého plivače ohně. Janosch je nadšený. Zanedlouho poté exploduje Komův bunkr. Z toho má radost Sandra, protože už chtěla konec Komova skinheadského kultu, dítě je tady, tedy dvě děti - mají dvojčata. Koma musí být konečně tátou. Konec pití, žádné rvačky, žádné koncerty do ranního svítání. Koma má vlastní teorii, kdo to udělal: ten punker, co dostal výprask v lomu. Jeho nenávist nezná hranic. Janoschovi už se protiví Komovi řeči a touží zažít něco nového. Navštíví Zottela v jeho maringotce. Zottel mu ukáže okolí, zažongluje mu s noži a taky pro něj skočí ze třímetrového skákadla do vypuštěného bazénu plného bláta a zpívá při tom písničku o „špinavé svini". Janosch je fascinován jeho pozitivním způsobem života. Zottel je svůj a vnější vzhled pro něj není důležitý. Dochází mezi nimi k intimnímu sblížení a Janosch rázem zapomíná na Komu i Blancu. Koma ale na Janosche nezapomněl. Zjistí, že Zottel a Linus jsou dobří kamarádi. Teď chce Koma pomstu. S pasivní pomocí Janosche zapaluje Zottelovu maringotku a sám ho brutálně „popraví„. Teprve v té chvíly si Janosch uvědomuje svou zradu a to, kdo pro něj byl opravdu důležitý, bere kámen a mrští ho Komovi do obličeje…

Kdo v OI!Warningu hraje?

Představitelé pro tento film se hledali všude, na koncertech, na ulici, na demonstracích, na diskotékách, na hereckých školách, na Open Air festivalech, opravdu všude.

Prolínají se tu tři linie: částečně přicházející dokonce ze scény, a dva profesionální herci v hlavních rolích: Sandra Borgmann, hraje Komovu přítelkyni. Sashu Backhause, který bydlel v jednom bauwagenplatzu v Hamburku a hraje mladého skinheada Janosche, jsme poprvé viděli jako zpěváka punkové kapely. Britta Dirks, která hraje spolužačku Blancu pochází ze Stuttgartské herecké školy a už hrála velké role v divadle. Simon Goerts, který pochází od Bodamského jezera,pracoval jako kulisák v Hamburku a už měl něco jako filmovou zkušenost (malé role v TV- představeních) pro jeho roli tvrdého skinheada.

Jens Veith žil už v době, kdy byl požádán o roli,podobným způsobem jako Zottel: jako chrlič ohně a jako žonglér cestoval zemí. Žil ve squatu, ale také na ulici zcela bez peněz.

Jakou hudbu můžete ve filmu slyšet?

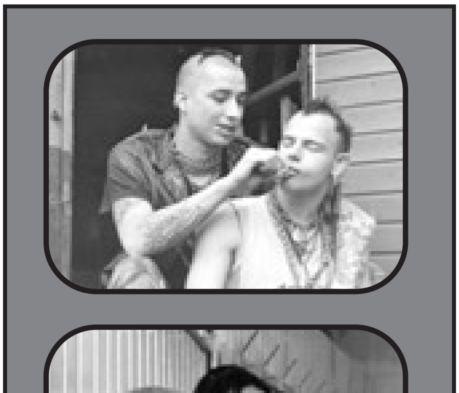
Je tam spousta dobré hudby. Skinheadka Sandra poslouchá ráda klasickou ska hudbu: Bad Manners, Desmonda Dekkera, The Beat, Derricka Morgana. Janosch poslouchá rád soul ze 60. let: Fortune Teller od Bennyho Spellmana. Koma poslouchá skinheadskou hudbu například Loikaemie. Naproti tomu Blanca poslouchá ráda lehčí věci, jako moderní soul ze stuttgartu „Danacee". Naprosto jiný hudební vkus má Zottel: poslouchá street-punk z Francie jako Berurie Noir, Perfuses nebo legendární Trotskids.

Taky zde můžete slyšet stejnojmenný kousek OI!Warning, který extra pro tenhle film napsala skupina Terrorgruppe. Vyšla na singlu u Epitaphu a taky se nachází na soundtracku. A spoustu dalších….

Světlana a Jakub

<u>Film:</u> 86 minut, čb, možnost zapůjčení v knihovně Goethe institutu v německém znění.

Další info na :www.oiwarning.de



KAUZA Satpal Ram



Útok

Satpalovi bylo 20 let, když byl napaden v restauraci v Lozells (Birmingham) v listopadu 1986. Jedl s dvěma přáteli v bengálské restauraci, když přišla skupina bělochů. Ti začali pít a chovat se agresivně. Jejich rasistické nadávky směřovaly k Satpalovu stolu a ostatním v restauraci. Situace se vyostřila, když došlo k hádce ohledně hudby, která v restauraci hrála. Satpal požádal číšníka, aby dal hudbu hlasitěji a Clark Pearce, jeden z útočníků, řekl, že už nebude poslouchat tyhle "zkurvený negerský zvuky". V průběhu hádky, která následovala Pearce rozbil sklo na stole a dvakrát Satpala bodnul - do obličeje a ruky, kterou si napadený chránil obličej. Zbylých pět z Pearcovy společnosti začalo házet po Satpalovi vše, co jim přišlo pod ruku.. Pearce byl 189 cm vysoký a vážil 86 kg, proti malému Satpalovi vážícímu v té době jen 60 kg. Satpal byl zatlačen ke stěně bez možnosti úniku, proti němu stál stůl obklopený z obou stran útočníky. Poté co byl dvakrát bodnut, použil Satpal ke své obraně malý nůž, kterým ve skladu otevíral krabice. Dva muži, kteří na Satpala útočili, byli zraněni a oba byli odvezeni do nemocnice. Satpal byl ošetřen, ale Pearce odmítl lékařské ošetření, vytrhl si infuzi a zemřel na ztrátu krve v operačním sále.

Satpal se několik dní poté skrýval, ze strachu z následků bělochovy smrti. Během té doby vyvíjela policie tlak na Satpalovu rodinu a vyhrožovala, že podklady o útoku předá soudu. Po několika dnech policejního zastrašování jeho rodiny, se Satpal sám přihlásil na policii.

Proces

Po pouhém čtyřicetiminutovém setkání před procesem změnil Satpalův advokát formulaci z obrany na sebeobranu proti jedné z provokací. Satpal nebyl vůbec dotázán na své svědectví.. To znamená že skutečná povaha případu nebyla vůbec projednána. Navíc hlavní svědectví pocházela od Pearcových přátel, kteří útočníka líčili spíše jako nevinou oběť, nežli násilného rasistu.

Přestože hlavní nezávislí svědci byli bengálsky mluvící číšníci, nebylo pro ně u soudu zajištěno tlumočení. Místo toho bílý soudce prohlásil, že se tlumočení ujme. Bengálsky nemluvil ani nerozuměl. Policie z West Midlands napsala jménem bengálsky mluvících číšníků hlášení, se kterým číšníci později nechtěli mít nic společného. K těmto hlášením nebyli přizváni žádní tlumočníci. Číšníci neměli možnost popsat násilný útok na Satpala.

Porota složená jen z bílých obvinila Satpala z vraždy po 20ti minutové poradě. Tato porota nemohla být považována za porotu lidí, kteří by byli k Satpalovi objektivní. Celý soudní proces trval pouze tři dny. Vezmeme-li v úvahu tehdejší situaci v Birminghamu, šlo o politicky motivované obvinění.

Kontext

Po nepokojích v Handsworthu a Lozellu v roce 1985 místní rasistický tisk a politikové označili Handsworth a Lozzels za čtvrti, které nejsou pro bílé obyvatele bezpečné.. To vyvolalo mezi obyvatelstvem hysterii o nebezpečných černoších a o ohrožení práv bělochů a jejich způsobu života. V těchto souvislostech byli černí obyvatelé Birminghamu více než kdy jindy vystaveni policejnímu obtěžování a rasistickým útokům.

Satpal měl dobrý důvod k tomu, aby se obával o svůj život. Po nepokojích v roce 1985 došlo k eskalaci rasových útoků v Birminghamu. Satpal byl napaden v roce 1986, v době, kdy docházelo k těmto odvetným útokům.

Pearcova rodina byla známa pro svoje sympatizování s rasisty a násilím. Žila v Newtownu, ve čtvrti s převážně bílým obyvatelstvem, která sousedila se čtvrtí Lozzels. Newtown byl znám pro svoji rasistickou nesnášenlivost a násilí. Pearcova rodina se zapojovala do gangů, které se násilí dopouštěly. Po útoku na Satpala a po smrti Clarka Pearce se členové Pearcovy rodiny pokusili pronásledovat Satpalovu rodinu, přátele a zastrašovat svědky. Dokonce se pokusili napadnout Satpala u soudu.

Vězení

Satpal byl často umísťován do izolace. Byla na něj vznesena celá řada vykonstruovaných obvinění, včetně obvinění ze vzpoury (bylo vzneseno proto, aby došlo k přerušení odvolacího procesu, později od něho bylo upuštěno a byl zaznamenán pokus propašovat mu do cely drogy).

Satpal byl vystaven různým druhům útoků ze strany vězeňských dozorců. I když byl na samotce izolován od ostatních vězňů, byl neustále podrobován osobním prohlídkám, které představovaly nešetrné anální prohlídky, při kterých byl držen několika dozorci. Satpal považuje tyto prohlídky za sexuální útok, který ho měl terorizovat a zlomit.

Satpal byl uvězněn, když mu bylo 20 let. Až doposud prošel více než 60ti vězeňskými zařízeními. Často byl převážen z vězení do vězení každý měsíc, často byl jak uz bylo řečeno držen v izolaci. To mu znemožnilo, aby si někde zvykl, seznámil se s ostatními vězni nebo se zapojil do činnosti, která by ho mohla připravit pro návrat na svobodu. Tyto neustálé přesuny mu znemožnily řádný kontakt s rodinou a přáteli a také bylo obtížné udržet v pořádku všechny jeho dokumenty spojené s případem. Dozorci často zničily při převozu věci, které byly Satpalovým majetkem.

I přes několik odvolání, nových šetření (zejména „parole board" – poradního výboru ministra vnitra doporučující podmínečné propuštění) a stálých kampaní všude ve světě zůstává Satpal Ram stále vězněn. Rok 2002 je jeho šestnáctým rokem ve vězení. (Další aktuální informace lze sledovat na internetu, včetně kampaně pořádané Asian dub foundation - www.asiandubfoundation.com)

Jakub

Kampaň proti zasedání NATO v Praze

Již dnes nás sdělovací prostředky bombardují články souvisejícími s chystaným zasedáním NATO v listopadu tohoto roku. Dovídáme se z nich, o jak významnou akci půjde, a také, že se již chystají levičáci, aby jí narušili a zničili přitom pokud možno aspoň půl Prahy. Prezident republiky ve svém novoročním projevu zdůraznil význam a označil ji za „větší příležitost tvořivě zasáhnout do osudu světa, než jsme měli v dosavadních svých dějinách". Již dopředu je tak toto setkání papalášů označováno dokonce za největší událost v našich dějinách! Kdo by si dovolil proti něčemu takovému vůbec protestovat a čím by mohl tvrzení z tak autoritativních úst zpochybnit?

NATO nám je vydáváno za bezpečnou garanci bezpečnosti, za záruku demokracie a lidských práv. Podívejme se ale na tato tvrzení podrobněji. Popisují opravdu skutečnost, anebo jsou jen "zbožnou lží" obránců zastánců tohoto uskupení?

NATO se tváří jako záruka bezpečnosti proti islamistickým teroristům a zbraním hromadného ničení. Byly to ale právě hlavní státy NATO, kdo vyrobil tyto zbraně jako první a rozšířil je mezi své spojence. Právě tak státy NATO podporovaly celou řadu islamistických fundamentalistů, včetně dnes tolik proklínaného zloducha Usámy Bin Ládina a hnutí Taliban. Tato bezpečnostní rizika, proti nimž údajně bojují, tedy hlavní členské státy NATO samy vytvořily a jejich řeči o boji proti nim jsou pouhým pokrytectvím. I jiná bezpečnostní rizika vychází především z nerovného rozdělení zdrojů a bohatství planety, z toho, že největší bohatství mají špičky bohatých států severu - tedy opět hlavních členských států NATO. NATO, namísto aby předcházelo bezpečnostním rizikům, je samo spoluvytváří.

Rovněž hovořit o lidských právech a demokracii zní sice na první pohled přitažlivě, opět to ale není pravda. Členem NATO je Turecko, naprosto obludně porušující práva kurdské menšiny na svém území, vojensky likvidující opozici a proslulé také nevybíravými metodami policie (Amnesty International dokumentuje např. i mučení dětí na policejních stanicích). A NATO není ani zárukou demokracie, a to ani v její pochybné zastupitelské podobě. Zakládajícím členem NATO bylo Portugalsko ovládané Salazarovou diktaturou, Řecko zase zůstalo členem NATO i poté, co se zde roku 1967 k moci dostala převratem armáda, jež rovněž zavedla diktaturu.

NATO je vojenskou organizací, stojící za několika válkami. Těm si v posledním desetiletí navykla říkat „humanitární operace", skuteč-

ností je ale to, že bombardování Jugoslávie a Afghánistánu mělo za následek tisíce mrtvých a hlavním důvodem k nim nebyla ochrana lidských práv, ale to, že bombardované země se nepřizpůsobovaly zájmům nadnárodních firem.

Je tedy vidět, že naši humanisté a demokraté nám leccos zamlčují, že na NATO lze rozhodně mnoho věcí kritizovat a důvodů k protestu je rovněž nepřeberně.

Anarchisté ovšem nekritizují NATO jen kvůli jejím jednotlivým chybám či „vadám na kráse", ani nejsou pouze proti této organizaci. Chápou ji jako vojenskou složku státního a kapitalistického systému, systému, který je nespravedlivý již ze své podstaty. Nejde jen o NATO, jde i o další nadnárodní instituce jako např. Mezinárodní měnový fond, Světová banka nebo Světová obchodní organizace. Stačí se podívat na ekonomická data týkající se vývoje chudých zemí a naopak velkých nadnárodních korporací, jejichž bohatství stále vzrůstá, abychom zjistili, že tyto organizace jsou jakýmsi Jánošíkem naruby - chudým berou a bohatým dávají. NATO je především ochráncem tohoto systému - a musíme si uvědomit, že tento systém je vinen smrtí desítek tisíc lidí denně na nedostatek základních potravin a pitné vody. Kvůli těmto obětem ovšem nejsou v televizi zvláštní zprávy, ani se kvůli nim nerozpoutávají války, jsou jakýmsi „vedlejším produktem" toho jediného správného systému.

Anarchisté se s tím nehodlají smířit a proto proti zasedání proběhne kampaň. Nemá být ovšem pouze negativistická a pouze proti NATO a systému, jehož je součástí. Naším cílem je také upozornit na možnosti jiného uspořádání společnosti, založeného na svobodě, rovnosti, samosprávě a solidaritě, ne na ovládání jedněch druhými a bezohledné honbě za ziskem.

Tato kampaň se rovněž snaží vzít si poučení z kampaně proti zasedání Mezinárodního měnového fondu v roce 2000. Nyní nebude tolik soustředěna na akce během samotného zasedání, ale spíše na informování lidí před ním, na šíření alternativních informací, organizování přednášek, pořádání infostánků apod. Rovněž tato kampaň bude antiautoritářská a nebudeme již spolupracovat s trockistickými uskupeními, která se sice tváří jako svobodomyslná a demokratická, jak ale prokázaly již nejednou svou praxí, skutečnost je značně odlišná. Zatím jsme v rámci kampaně vydali první propagační materiály a uspořádali další akce. Rádi bychom v tom pokračovali a to s co největší silou. To ovšem také záleží na podpoře každého. Chcete-li se zapojit nebo máte-li zájem o informace, kontaktujte nás.

Československá anarchistická federace, PO Box 223, Praha 1, 111 21; e-mail: praha@csaf.cz; http://www.csaf.cz.

ABC při ČSAF
e-mail: abc@csaf.cz
tel.:+42 0604 388 631

KAMPAŇ

Reklama - recept na dokonalost

"O co tedy vlastně jde? Možná jsem to nedokázala. Možná nemám hezký úsměv, hezké zuby, pěkné kozy, dlouhé nohy, vyzývavý zadek, sexy hlas. Možná si s muži neumím poradit a nevím, jak zvýšit svou tržní cenu, takže si odměnu za ženskost nevyberu. A možná mám už té maškarády plné zuby. Mám dost toho předstírat věčné mládí. Mám plné zuby cizích lží o mé inteligenci, vůli, o mém pohlaví. Mám už dost toho dívat se na svět přes umělé řasy, kdy mi pohled neustále zastiňují koupené chlupy; mám dost toho nasazovat si na hlavu mrtvou hřívu a nebýt schopna volně pohybovat krkem, mám dost strachu z deště, příliš divokého tance, po kterém by se mi případně mohly zpotit nalakované kučery. Mám plné zuby přepudrovávání se na veřejných záchodcích. Už se mi nechce předstírat, že domýšlivé proslovy nějakého pošetilce jsou předmětem mé neochvějné pozornosti, mám dost toho chodit do kina a do divadla, když chce někdo jiný, mám dost toho nemít na nic názor. Mám dost toho být transvestita. Odmítám hrát stereotyp. Jsem žena, ne kastrát."

"Germaine Greer"

Jedním z prvků, které ovlivňují a jistým způsobem i formují naše chování, jsou bezpochyby média. Ta by měla sloužit jako "zprostředkovatelé informací", většina však informace zkresluje a propaguje určitý postoj, který se hodí tomu kterému vydavatelství, režimu či vládě.

Velmi důležitým „posláním" médií je šíření reklam, tj. prostředků, s jejichž pomocí se nabízí zboží nebo služby (podle slovníku: veřejné doporučování s cílem vyvolat zájem zejména o koupi výrobků a služeb).

Reklama je každodenní součástí našeho života. Reklamy na vše od luxusních aut až po pastilky proti kašli najdeme na každém kroku: v prostředcích MHD, kolem silnic, prostě všude - výjimkou není ani WC. Nutno podotknout, že reklamy jsou umístěny tak, aby určitým způsobem s člověkem manipulovaly, k obdobnému cíli je zaměřen i jejich obsah. Svět reklam je virtuálním světem, kde se dá za peníze koupit vše a všichni. Je inspirován skutečným světem, skutečnost však také zpětně modeluje a společenské stereotypy ještě upevňuje.

Řada novin a časopisů působí spíše jako malé obchodní domy. Zaručeně „in" redaktoři a redaktorky vám poradí, jak být úspěšný/á, oblíbený/á, krásný/á a sexy. Přesvědčují nás, že s tím či oním produktem budeme krásnější, úspěšnější a snad i lepší lidé. Reklama hlásá: TO vám zaručí nabytý společenský život, dokonalý protějšek, prestižní práci a zcela nový a mnohem krásnější vzhled. Jsou to také právě reklamy, které pomáhají tvořit a upevňovat zažité genderové stereotypy.

Ženu ukazuje jako „dokonale" krásnou a šťastnou Barbii: buď jako nezávislou, sexuálně přitažlivou ženu nebo pečlivou matku a hospodyňku posedlou úklidem. Muže zobrazuje v analogických rolích: jako úspěšného podnikatele či zaneprázdněného, ale milujícího otce. Hlavním efektem takového přístupu je vznik umělého, mediálně naordinovaného standardu ideálu krásy pro ženy i muže. Pravdou však zůstává, že ženy jsou jím zatěžovány více.

Reklamy nás manipulují k přesvědčení, že se těmto ideálům můžeme přiblížit, pokud si koupíme jimi propagovaný výrobek či podstoupíme-li jimi nabízenou službu. Staly se výnosným a rozvinutým „průmyslem".

Reklama, která je „vyzývavá" (tzv.sexy) nebo „vtipná", se samozřejmě prodá lépe, než reklama „obyčejná". Řečeno slovy klasika: *„Když jim řeknete jednoduše "kupujte to", přestane reklama fungovat."* Sexy nebo rádoby vtipné reklamy jsou většinou urážlivé, sexistické a zaujaté proti ženám. Jde o trapně indiskrétní reklamy na tampóny či vložky až po opravdu nadmíru sexistické reklamy (vzpomeňme na reklamní kampaň firmy Nokia „nebezpečně volné ruce").

Akci „Reklama – recept na dokonalost" se snažíme iniciovat, protože v reklamách i mediích obecně se množí postava ženy jako „nafukovací panny" s „ideálním módním" zevnějškem,



která se na nás culí z billboardů i z televize, a díky touze podobat se jí neustále vzkvétá módní, kosmetický a všelijak jinak zkrášlující průmysl. Také se překvapivě často objevují reklamy, které „vtipně” podávají diskriminaci žen či zažité genderově stereotypní role.

Hlavní náplní této akce je sbírání sexistických a jinak diskriminačních reklam, které útočí na ženy (a samozřejmě nejen na ně, mužů se tato idealizace a následný vznik měřítek krásy a prestiže skrze média a reklamy týká také, žen však mnohem viditelněji). Nejde nám pouze o shromažďování takových reklam, ale i následné měnění jejich smyslu a jejich komentování. Chceme tak upozorňovat na přijímání určitých sexistických vzorců chování do každodenního života a do médií, které na tomto druhu prodejního artiklu vydělávají nemalé částky.

Pokud vám není lhostejné násilné formování názorů skrze média a rozkvět sexismu, zapojte se do této akce také!

Ano, bůh je muž.

Ano, bůh je muž, hlásá reklama na skotskou whisky.



Bůh přece musí být muž, když vytvořil tak krásný a sexy “obal” pro jinak tak hloupé a pasivní bytosti, kterými ženy “bezesporu” jsou.

Žena by přece nebyla s to stvořit něco tak vzrušujícího, jako je (mimochodem naprosto nereálné) „ideální” ženské tělo, se kterým jsou všechny ženy na světě srovnávány a podle kterého jsou hodnoceny obrovskou škálou ne vždy lichotivých výrazů.

Žena by také nikdy nepřišla na to stvořit něco jako chlast, byť jde o prvotřídní skotskou. Vždyť, jedná-li se o ženy ve spojitosti s alkoholem, jsou to ty s válečkem čekající na prahu na svou drahou polovičku.

Za předpokladu, že by nějaký bůh existoval, jistě by - být ženou - „nevyrobil” něco tak zbytečného, co nás však může do takové míry ovlivňovat.

připravila: Leny za malé pomoci Lindy

REAKCE čtenářů...

Reakce na článek: Vztahy mezi muži a ženami a ženská role v dílech předních anarchistických eoretiků.

Rád bych zareagoval na kritiku dvou významných anarchistických teoretiků, zveřejněnou v prvním čísle časopisu Přímá cesta.

V článku „Vztahy mezi muži a ženami a ženská role v dílech předních anarchistických teoretiků„ jsou uveřejněny krátké kritické rozbory názorů na otázku postavení ženy ve společnosti, publikovaných v dílech P. J. Proudhona, M. A. Bakunina a P. A. Kropotkina. Proti kritice prvého z nich - P. J. Proudhona - nemohu namítnouti ničeho, snad jen podotknout, že tento autor nemá v současné době mezi anarchisty, snad s výjimkou anarchokapitalistů, kteří se na něj občas odvolávají, téměř žádných příznivců. V některých svých (spíše raných) dílech sice položil základní stavební kameny pro vytvoření anarchistické teorie, ale nebýt záslužné práce anarchistů následujících generací, vyňavších tyto střípky geniality z bahna a marastu, které vyplodil bezesporu výjimečný, leč zakomplexovaný jedinec, nestal by se anarchismus rovnostářským hnutím schopným nabídnout reálnou alternativu vůči autoritářským systémům současnosti. Proudhon byl ve svých mladých letech spíše nežli anarchistou v dnešním slova smyslu liberálem, jehož dílo bylo plné do očí bijících rozporů - spoléhal například na pomoc Ludvíka Napoleona Bonaparta při uskutečňování svých ideálů „rovnosti“, nebo se na jedné straně odvolával na námezdně pracující a na straně druhé se vyjadřoval o dělnické třídě jako o tupém davu. Jeho dílo bylo plné rozporů a paradoxů, nicméně jisté zásluhy o pozdější rozvoj anarchistického hnutí mu jistě přiznat můžeme, zejména díky jeho brožuře Co jest vlastnictví. Podle mého názoru je však jeho význam přeceňován, neboť to podstatné z jeho díla pro budoucí rozvoj socialistických myšlenek bylo již dříve popsáno Fourierem, Saint-Simonem a jinými. Kritika jeho osoby jest podle mého přínosem, neboť jest opodstatněná.

To stejné se však rozhodně nedá říct o kritice M. A. Bakunina. Ve zmíněném článku je kritizován za údajnou nedůslednost a je mu připisováno patriarchální chování a vytýkáno, že za svého života nepodporoval boj žen. Je pravdou, že se Bakunin nevěnoval ve svých dílech dopodrobna přerozdělení péče o rodinu a domácnost mezi muže a ženu, musíme si však uvědomit, že se anarchistou stal až ve značném stáří (tudíž není jeho tvorba z této doby nikterak rozsáhlá a nebylo v ní jistě probráno mnoho témat ne proto, že by je Bakunin považoval za nedůležité, nýbrž proto, že autor skonal dříve, nežli je mohl do svého díla začleniti). Tvrzení o jeho patriarchálním chování a o nepodporování boje za osvobození žen není podloženo jedinou citací a je tedy pouhou frází autorky snažící se za každou cenu nalézti chyby. V knize P. A. Kropotkina nazvané Paměti revolucionáře jsem nalezl doklad, dle mého mínění dostačující, pro vyvrácení bludů šířených Silke Lohschelderovou. V tomto díle autor uvádí: *„Pouze jednou slyšel jsem odvolání se na Bakunina jako na autoritu, a to působilo na mě dojmem tak silným, že dodnes si pamatuji, kde a za jakých okolností rozprávka vzala původ. Několik mladých lidí klábosilo u přítomnosti žen ne zvlášť uctivě o ženách vůbec. - Škoda, že zde není Michal! - zvolala jedna z přítomných. - Ten by vám dal co proto!“* Snad netřeba dodávat, že nikomu neříkám, aby bral Bakunina jako nějakou neomylnou modlu. Troufám si však tvrdit, že ten kdo užívá ničím nepodložené kritiky ztrapňuje nikoli kritizovaného, nýbrž sám sebe.

U P.A. Kropotkina je kritizováno především to, že ženám přirozeně přiřazuje péči o děti a jejich výchovu a údajně nepovažuje ženskou emancipaci v jiných společenských oblastech za hodnou usilování. Zajímalo by mě, zda autorka zmiňované kritiky četla knihy Kropotkinovy důkladně. Pokud ano, jistě mnohokrát narazila na zmínky o narodnickém hnutí a o tom, jakou úlohu v něm hrály ženy. Jistě musí uznati, že Kropotkin mluvil s obrovským obdivem a úctou o ženách, které prchaly z Ruska jen proto, aby se mohly zabývati vědou a studovat na univerzitách, které byly v Rusku přístupny pouze mužům. Se stejnou úctou se díval i na ty ženy, které zůstávaly v rodné zemi a svým nátlakem bojovaly za zpřístupnění výuky pro všechny bez rozdílu pohlaví nebo pracovaly spolu s muži na vzdělávání širokých lidových vrstev. Je jasné, že člověk obstarávající sám celou domácnost neměl by jistě času na to, by se věnoval vědeckým výzkumům, lékařské praxi apod. Je tedy zřejmé, že Kropotkin ve svých dílech počítal s rovnou dělbou domácí práce mezi muže a ženu. V knize Blahobyt pro všechny zmiňované autorkou ani v žádném jiném Kropotkinově díle nenalezl jsem nikde žádné zmínky, ze které by se dalo vyvozovat že by jeho názory byly jakkoli diskriminující ženy, či akceptující teorii, že by práce v domácnosti měly provádět pouze ženy. Částečnou pravdou je, že ženám přiřazoval ve svém díle péči o děti, což ovšem neznamená, že by z ní za každou cenu nějak vyčleňoval muže. Jeho pohled byl určen zkušenostmi, které získal při studiu života zvířat a primitivních lidských společenstev (byl uznávaným přírodovědcem), a myslím, že tento pohled byl velice objektivní. Je zcela logické, že dítě potřebuje zvláště v kojeneckém věku více matku nežli otce. Mezi mnoha živočišnými druhy člověku blízkými je zcela běžná praxe výchovy mláděte samotnou samicí. Čímž samozřejmě nikterak nepopírám, že u lidí je ideálem stav, když dítě vyrůstá v úplné a harmonické rodině, tak jako to ostatně nikde nepopíral ani Kropotkin. Jinak co se týká Kropotkinových názorů na emancipaci žen, doporučuji každému přečtení knih *Anarchistická morálka*, *Buřičovi řeči* a zejména *Pamětí revolucionáře*, kde na straně 74 obdivně hovoří o Sofiji Petrovské a dalších emancipovaných ženách své doby. Výše zmiňovaná literatura jistě nenechá nikoho z vás na pochybách o tom, že byl P.A. Kropotkin mužem, který skutečně předběhl svou dobu, a to nejen v otázce rovnoprávnosti mezi pohlavími, ale i v mnoha dalších oblastech.

V.F.

Reakce na reakci...

Přestože nejsem autorkou článku:Vztahy mezi muži a ženami a ženská role v díle... ráda bych - jako jeho překladatelka - zareagovala na reakci V.F. Vytýká autorce nedostatek argumentů a zaujatost, což je do jisté míry pravda, ale to se dá říci snad o každé kritice. Zajímavé ale je, že co se Proudhona týče, dává autorce zcela za pravdu, kdežto u druhých dvou (Bakunina a Kropotkina) se její kritice brání velmi razantně a neváhá označit její teze za bludy, více méně jen na základě toho, že se někde nějaké ženy dovolávaly Bakunina jakožto autority. Myslím, že tento argument má stejnou váhu jako argumenty autorčiny. Dále co se Kropotkina týče, tedy zejména jeho přírodovědeckých poznatků, které jsou mimochodem dost zastaralé a překonané, má pravdu snad jen v tom, že kojit může dítě opravdu jen matka, ale co se další péče týká, tam už bych souvislosti se zvířectvem nehledala. A uznávat silné ženy je jedna věc a být důsledným rovnostářem je věc druhá. I o Bakuninovi se proslýchá, že to s ním jeho žena neměla lehké... Ale to už se dostávám tam, kam nechci, protože mým cílem a (myslím, že ani cílem autorky) nebylo dokázat, že tito tři anarchističtí myslitelé byly sexisti až na pátou (i když o Proudhonovi to tedy platí, jak jsme se shodli), ale spíše podívat se na tyto dva mnohdy příliš heroizované a uctívané „fousáče" z dejme tomu gender pohledu. Troufám si tvrdit, že ostatní anrchisti ale možná i anarchistky té doby byli v tomto ohledu ještě více zpátečničtí.

Tamara

Reakce na článek: „Rodina základ státu“

Polemika s marxisticko-evolucionistickým pojetím vývoje rodiny

Chci se vyjádřit k článku Stan.Rudy „Rodina a stát“ z prvního čísla Přímé cesty. Domnívám se, že tento článek mate čtenáře, kteří nemají o této problematice informace z jiných zdrojů. Text se tváří být popisem historického vývoje rodiny (budu zde kritizovat jen část o rodině, ne o státu), myslím si však, že je značně ideologický a překrucuje realitu. Důvody jsou následující.

Autor z velké části čerpá z Engelsova díla „O původu rodiny, soukromého vlastnictví a státu“, která vyšla roku 1884. Engels tuto práci založil na výzkumech evolucionistických antropologů z 2. poloviny 19. století, zejména pak na díle L. H. Morgana. Toho horlivě četl i Karel Marx a to je zvláště ironické, protože Morgan byl buržoazní právník. Ale to jen na okraj. Důležité je, jakým způsobem probíhaly evolucionistické výzkumy a jakou mají relevanci pro dnešek. Evolucionismus byl pozdějšími antropology odmítnut pro spekulativnost, schematismus, nedůsledný historismus, nesystematický sběr dat v terénu, jednostrannost a vykonstruovanost evolučních modelů. Morganovy závěry ohledně celkového schématu a hlavně ranějších evolučních stadií nebyly ekonomicky ani ekologicky podloženy. Malinowski (britský antropolog 20. stol.) nazývá jeho teorii „historií založenou na dohadech“. Zkrátka evolucionistické vývojové modely byly zamítnuty, jsou zastaralé.
Nevadí mi, že autor čerpá z Engelse, ale vadí mi to, že tato tvrzení uvádí stylem „takto se vyvíjela rodina“. Kromě celkového modelu jde například o tvrzení, že v dávných dobách neexistovala žárlivost. Jak to autor ví? Nebo o incestu tvrdí, že „jakákoli genetická dispozice v takovémto případě se sčítá“. To nikdy nebylo výzkumně prokázáno. Zákaz incestu není z důvodů biologických, ale společenských. Incest je kulturní konstrukt (stejně jako například gender). Kdyby autor přiznal, že prezentuje názor nebo teorii zhruba 140 let starou (a vyvrácenou) a neaspiruje na to, aby zjistil, jestli je to skutečně tak, nic bych mu nezazlívala. Snad jen to, že jeho text není dnes aktuální. Takto se však jedná o překrucování faktů z ideologických důvodů. Jistě, všechny vědecké teorie jsou nějak ideologicky zabarveny, ale u některých je problém, že si to nechtějí přiznat. To je třeba příklad „vědeckého“ marxismu.

Problém s popisem předtřídní společnosti a prvotní formy rodiny je ten, že jde vždy o spekulace. Dnes nelze zjistit, jaké byly vztahy mužů a žen v této fázi společnosti a jestli vůbec taková fáze existovala. Antropologové (evolucionisté) hledali tento vzor u současných (tedy jim současných, tzn. z 19. století) kmenů lovců a sběračů. Nikde však není dokázáno, že naše společnost dříve vypadala stejně. Přírodní národy jsou takové dnes, ale jaké byly před tisíci lety? Nesmíme zapomínat, že mohly být ovlivněny misionáři nebo jinými kulturami v minulosti.

Další problém je, že při hledání vzoru společnosti, kde by si byli/y muži a ženy rovni/y, se nemůžeme obrátit ani k přírodním národům, ač u nich třeba ještě neexistuje soukromé vlastnictví. Už zde totiž existuje dělba práce na mužskou a ženskou. To by sice nemuselo zakládat nerovnosti, odlišná činnost nemusí znamenat vztah dominance a podřízení, ale většinou to tak je. Jeden příklad za všechny: v kmeni lovců a sběračů Yekuana v Jižní Americe se jejich svět symbolicky skládá ze dvou částí kruhu – posvátné a profánní. Jsou to vždy muži, kteří jsou spojeni s posvátnou částí (více ceněnou). V domě ženy mohou do posvátné části, kde se muži scházejí k poradám, jen když jim nesou jídlo. I kdyby si muži a ženy byli/y rovni/y v oblasti práce (a marxisté se zaměřují právě jen na ekonomickou základnu), tak důležitější z hlediska nerovnosti pohlaví může být rovina politická a symbolická. Souhlasím se Stan.Rudou, že nerovnost mužů a žen je zřejmě nejstarší nerovností, předcházející třídní nerovnosti. Nedá se však vyřešit jen ekonomickými změnami (např. tím, že ženy budou chodit do zaměstnání, ač to má pro jejich emancipaci velký význam), ale musí jít o změny především v rovině symbolické. A to je ještě na několik revolucí.

(ve stylu Stan. Rudy – také pseudonym) Miriam Krásnohorská

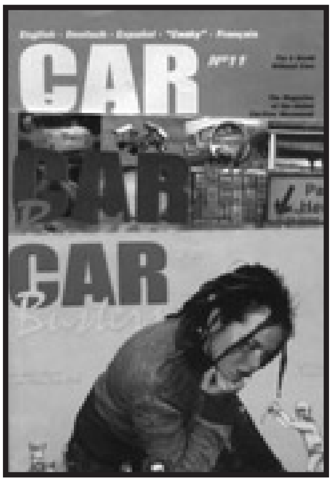
Antiklerikální vtipy

od Alternative Libertaire

http://www.alternativelibertaire.org

- jak je přeložil Ondra V.-

- Boha si vymyslel člověk, opak by musel být prokázán.
- Jenom Bůh má právo zabít bližního svého.
- To, že Bůh nikdy neexistoval, neznamená, že není potřeba se ho zbavit.
- Jestli Bůh existuje, doufám, že má dobrou omluvu. *Woody Allen*
- Jedinou omluvou pro Boha je, že neexistuje. *Stendhal*
- Bůh je správný šibal: Nejdříve poskytl dvojí příklad umělého oplodnění a cizoložství tím, že oplodní ženu tesaře prostřednictvím Ducha Božího, a potom zakáže činění obojího.
- To, co je na náboženstvích nejlepší, jsou všichni ti nevěřící.
- Bůh je pěkný ignorant: nevěděl, že země je kulatá, to ho naučil až člověk.
- Matka Tereza viděla v každém malomocném Krista. Až na to, že když se přibije malomocný na kříž, tak tam nedrží.
- Pryč s metafyzikou, co je konkrétnější než chcípnout, vědět to a nemít to rád?
- Morálka je jako všechny režimy: zakazuje všechno, co je dobré.
- Přiznaná chyba je napůl odpuštěná, říkal Pius XII. Himmlerovi.
- Požehnána buď prozřetelnost, která dala každému svou hračku, panenku dítěti, dítě ženě, ženu muži a muže ďáblovi. *Viktor Hugo*
- Vy říkáte, že věříte v nezbytnost náboženství? Buďte upřímní! Věříte v nezbytnost policie? *Nietszche*
- Obyvatelé Země se dělí na dvojí druh: ti, co mají mozek a jsou bez náboženství, a ti, co mají náboženství a nemají mozek.
- Nazývám sektou každé náboženství, ať malé či velké. Náboženství řečené univerzální je sekta, která komerčně uspěla
- Člověk pochází z opice. Člověk je stvořen k obrazu Božímu. Bůh je tedy King Kong.
- Teologie je umění vysvětlovat, proč dva a dva jsou tři.
- A uviděl Boha. *Exodus, 24, 11*. Nikdy nikdo nespatřil Boha. *Jan, 1, 18.*
- Náboženství jsou nic plus ultra ignorance. *De Sade*
- Zázrak v Lourdách! 150 000 lidí se přišlo podívat na papeže a ani jeden po něm nevystřelil. *Lourdy.ČTK*



- RECENZE - RECENZE - RECENZE -

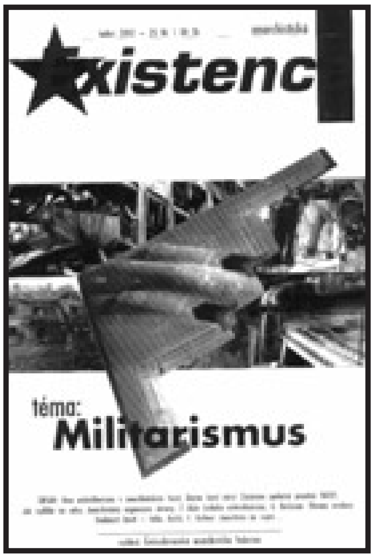
Car Busters je časopis zabývající se automobilismem a jeho ekologickými a socialními dopady vydávaný stejnojmenným kolektivem. Jeho zatím poslední vydání nese číslo 13. Mezi pravidelné rubriky časopisu patří *Industry Watch*, ve které byl například v čísle 11 publikován seznam lobbystických skupin aktivních v otázce emisí skleníkových plynů, nebo v posledním čísle nové informace o aktivitách firmy Shell v Nigerii. Další pravidelnou rubrikou je *Car Cult*, v niž jsou publikovány převzaté články týkající se automobilismu a jeho absurdit. Časopis publikuje řadu úvah, ať již nových (*Vytváření „Generation Next" automobilových závisláků od D. Waters*, č.11, *Hypermobility* od J. Adamse, č.12), tak i starších (*Sociální ideologie automobilismu* od A. Gorze, č.12). Dále časopis otiskuje řadu polemik na aktuální témata, komentářů a článků nastiňujících alternativu k automobilové kultuře. V současnosti je možné získat i českou verzi časopisu pod názvem *Krotitelé aut*. Organizace funguje rovněž jako nakladatelství. Časopis je jedinečným zdrojem informací o daném tématu a nemněli by ho ignorovat ani ti, kteří podobným aktivitám vyčítají přílišné soustředění se na jedno téma nebo reformistický charakter.

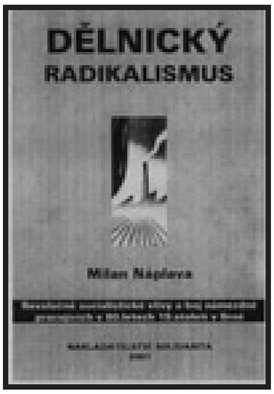
A-kontra č. 106 -Toto číslo se soustředí především na problematiku fašismu, nacionalismu a neonacismu: Antifašistický říjen 01, informace o působení fašistické organizace Vlajka, situace v zahraničí.. Dalším velkým tématem jsou okolnosti a kořeny „války proti terorismu" a islámský fundamentalismus a radikální islamismus. Kromě toho se čtenáři/ky mohou dozvědět něco o historii českého anarchistického hnutí v letech 1914 – 1923 a přečíst rozhovor s kontroverzní skupinou Rude Guerilla.



A-kontra 1/02 - *zprávy alternativních aktivit* - Hlavním tématem tohoto čísla jsou volby: Jsou volby skutečně cestou ke svobodné společnosti? Proč anarchisté nevolí a jaké to má důsledky? Vedle hlavního tématu mohou čtenáři/ky nalézt také informace o aktuálním dění v Argentině a teoretické články na téma autorita, rozhovor s kapelou Pledge Alliance a také si mohou přečíst zajímavé články s gender tématikou o transgenders a o specifickém dopadu AIDS na ženy. Je také nutno podotknout, že A-kontra má stále lepší grafiku i obsah.

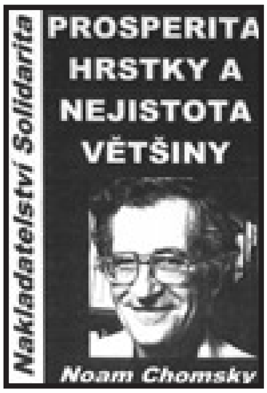
Existence č. 13 (25 kč - 40 stran) Nové číslo Existence je věnováno antimilitarismu. Důvodem, proč bylo zvolena zrovna toto téma je zajisté připravované zasedání NATO, které má být v listopadu tohoto roku v Praze. V Existenci si tedy může přečíst o historii českého antimilatarismu, o anarchistické organizaci obrany jak v původním článku od J. Zíky, tak v překladu Obrany revoluce od A. Berkmana. Dále je v Existenci otištěn plánovaný leták ČSAF proti zasedání NATO. Kromě hlavního tématu obsahuje časopis klasickou rubriku osobnosti hnutí, tentokrát se něco dozvíme o italských soudruhech a soudružkách. A na závěr si můžeme přečíst opět něco o buřičích, není snad Existence kde by něco o Haškovi, Tomanovi, Šrámkovi či Gellnerovi nebylo. Jinak v rubrice černého kříže jsou informace o kauze Marka Barnsleye.





Milan Náplava: Dělnický radikalismus – revolučně socialistické vlivy a boj námezdně pracujících v 80. letech 19. století v Brně.
Nakladatelství Solidarita vydalo svou první autorskou brožuru a doufejme, že v tom budou pokračovat. Dílko se vrací k době rozvoje průmyslového kapitalismu, který znamenal ohromný převrat v životě tehdejší společnosti: urbanizace, rozpad tradičního venkovského života, industrializace. V této době se podle autora brožury zrodil také moderní anarchismus a nenávist k nelidským podmínkám i sny o lepším životě. A snad pouze v této době podle něho můžeme najít paralelu k současnosti.
25 str., cena: 16,-kč.

Noam Chomsky: Prosperita hrstky a nejistota většiny. (reedice vydání z roku 1998).
Výpověď o stavu světa od amerického profesora lingvistiky N. Chomského, která se skládá ze tří rozhovorů, které s N. Chomskym vedl v Bostonu roku 1993 D. Barsamian. I když je řada jeho názorů na strategii, jak změnit svět k lepšímu sporná, jeho analýza a kritika zahraniční politiky USA (např. info o NAFTA a GATT) a mediálních manipulací má nedocenitelný význam.
35 str., cena: 20,- kč, nakladatelství
Nakladatelství Solidarita, L.K., P.O. Box 223, 111 21 Praha 1. tel: 0737/335 957,
e-mail: nakladatelstvisolidarita@another.com,
www.solidarita.org.



- REKLAMY- REKLAMY - REKLAMY -